

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

TÜRKÇE DERSİ 4. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRENCİLERİN
ELEŞTİREL OKUMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRME AÇISINDAN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
DİLEK ALTUNSÖZ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Bartın-2016

KABUL VE ONAY

Dilek ALTUNSÖZ tarafından hazırlanan “Türkçe Dersi 4. Sınıf Öğretim Programının Öğrencilerin Eleştirel Okuma Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 11/02/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye: Prof. Dr. Firdevs Güneş(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Ali ARSLAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Burcu Duman

Bu tezin kabulü Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..../2016 tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Çetin SEMERCİ

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Türkçe Dersi 4. Sınıf Öğretim Programının Öğrencilerin Eleştirel Okuma Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel ve etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

11/02/2016

Dilek ALTUNSÖZ

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında gelişmiş her ülkenin eğitim politikasının temelini nitelikli bireyler yetiştirme oluşturmaktadır. Araştıran, inceleyen, analiz, sentez, karşılaştırma yapan, yorumlayan ve çıkarımlarda bulunma gibi becerilerle donatılmış bireyler öğretim programlarının sonucunda ulaşılmak istenilen hedefler arasında yer almaktadır. Dünyadaki bu anlayış ülkemiz de görülmekte ve nitelikli bireyler yetiştirmek amacıyla öğretim programları sürekli yenilenmektedir.

Bu amaçlarla geliştirilen 2005 Türkçe Öğretim Programında yıllardır uygulanan davranışçı yaklaşımdan vazgeçilmiş ve öğrenciyi merkeze alan yapılandırmacı yaklaşım temele oturtulmuştur. Bu programda öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olması, okuma becerilerini geliştirmesi, okuduklarının doğruluğunu sorgulaması, bilginin hızla yayıldığı günümüzde doğru bilgiyi seçmesi ve kullanması amaçlanmıştır. Bu anlayışla 2005 Türkçe Öğretim Programının eleştirel okuma becerilerini geliştirmeye etkisinin belirlenmesine ihtiyaç duyulmuş ve bu tez çalışmasında incelenerek alana katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Tez sürecinde bana destek ve yardımcı olan başta Esra ÖZYURT AYDEMİR olmak üzere tüm arkadaşlarıma, farklı okullarda çalışan ve görüşlerini aldığım dördüncü sınıf öğretmenlerine, öğrencilerime, yüksek lisans boyunca bildiklerini cömertçe bizlerle paylaşan hocalarım Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI' na, Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK, Yrd. Doç. Dr. Burcu DUMAN ve Yrd. Doç. Dr. Fatma ÜNAL' a, çalışmalarımızda her zaman desteğini aldığımız ve farklı çalışmalarıyla bizleri sürekli yönlendiren değerli hocam Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ' ye ve değerli hocam Prof. Dr. Çetin SEMERCİ' ye, tez çalışmam boyunca sürekli yanımda olan, bilgi ve birikimiyle yönlendiren değerli danışmanım ve hocam Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ' e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yüksek lisans boyunca ve tez çalışmam süresince sürekli yanımda olan ve her türlü desteğini esirgemeyen eşime ve aileme teşekkür ederim.

Dilek ALTUNSÖZ

BARTIN-2016

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe Dersi 4. Sınıf Öğretim Programının Öğrencilerin Eleştirel Okuma Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi

Dilek ALTUNSÖZ

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Bartın-2016, Sayfa XIV+ 139

Bu araştırmanın amacı, Türkçe dersi 4.sınıf öğretim programının öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme açısından incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Bartın merkeze bağlı 4.sınıf öğrencileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Bartın merkeze bağlı Ahmetler İlkokulu 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. . Çalışmada 70 ilkokul öğrencisi ile 11 öğretmenin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın verileri için 4. sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini geliştirme ölçeği ve 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi uygulanmıştır. Ayrıca 11 sınıf öğretmenine araştırmacı tarafından geliştirilen, 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programı eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirme anketi uygulanmıştır. Uygulama sonunda elde edilen veriler SPSS 20 paket programı ile çözümlenmiştir.

Araştırma sonunda elde edilen veriler, 2005 Türkçe öğretim programı doğrultusunda hazırlanan 4.sınıf Türkçe ders kitapları ve çalışma kitaplarında eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik yer alan etkinliklerin yeterli olmadıkları ortaya

çıkmiştir. 4.sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketinde, eleştirel okuma becerisinde kendilerini yeterli görmelerine rağmen, 4.sınıf Türkçe dersi öğretim programı eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirme anketinde öğretmenlerin de öğrencilerini eleştirel okuma becerisini kazanma noktasında yeterli görmelerine rağmen, uygulanan 4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini geliştirme ölçeğinde eleştirel okuma kazanımlarını tam olarak kazanamadıkları ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçtan hareketle, Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerle sınıflarda eleştirel okuma çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, okuma, eleştirel okuma, beceri.

ABSTRACT

Master's Thesis

**Turkish Course Development Class 4. Investigation Of Critical Reading Skills
Training Program Students**

Dilek ALTUNSÖZ

Bartın University

Institute of Education Sciences, Department of Education Sciences

Curriculum and Instruction

Thesis Advisor: Prof. Dr.Firdevs GÜNEŞ

Bartın-2016, Pp: XIV+ 139

The aim of this research is to identify the effects of improving critical thinking abilities of students of Turkish curriculum. The population of research constitutes 4th grade of Bartın's headquarter. The sample of research is composed of the 4th grade students in Ahmetler İlkokulu, Bartın. In this study the opinion of 70 primary school students and 11 teachers is received.

For the data of research the improvement scale on the critical thinking abilities of the 4th grade is applied. A survey on the opinion of the 4th grade students' critical reading outcomes is applied. Moreover, to the teachers a survey that is formed by research on assessing the 4th grade Turkish curriculum critical reading outcomes is applied. The data that is gained at the end of the application is resolved by SPSS 20 whole program.

It is appeared that the data that is obtained at the end of survey, the 4th grade coursebook and work book exercises which are formed by toward 2005 Turkish curriculum are insufficient in terms of gaining critical reading skill. In the survey to identify the opinions of the 4th grade students toward the outcomes of critical reading despite finding themselves sufficient in critical reading skills, students could not obtained critical reading outcomes by taking in to account the 4 th grade Turkish curriculum critical reading assessment survey.

Thus, it is suggested that Turkish course books and workbooks that are used in classes should include more critical reading exercises.

Keywords: Curriculum, reading, critical reading, skill.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME.....	III
ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
EKLER LİSTESİ.....	XII
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar.....	3
BÖLÜM II	5
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Kuramsal Çerçeve	5
2.1.1. 2005 Türkçe Öğretim Programı ve Özellikleri.....	5
2.1.1.1. Programın Vizyonu	6
2.1.1.2. Programın Temel Yaklaşımı	6
2.1.1.3. Türkçe Öğretim Programında Temel Beceriler.....	10
2.1.1.4. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları	11
2.1.2. Okuma	11
2.1.2.1. Okumanın Tanımı	11
2.1.2.2. Okumanın Önemi	16
2.1.2.3. Okuma Türleri.....	16
2.1.3. Eleştirel Okuma.....	21

2.1.3.1. Eleştirel Okumanın Şartları.....	23
2.1.3.2. Eleştirel Okumanın Engelleri	25
2.1.3.3. Türkçe Öğretim Programında Eleştirel Okuma Amaçları	26
2.1.3.4. Eleştirel Okuma Becerisi İle İlgili Araştırmalar.....	28
BÖLÜM III.....	32
YÖNTEM	32
3.1. Araştırmanın Modeli.....	32
3.2. Çalışma Gurubu	32
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.3.1. 4. Sınıf Türkçe Dersi Eleştirel Okuma Becerilerini Belirleme Ölçeği	33
3.3.3. 4.Sınıf Eleştirel Okuma Kazanımlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Anketi	34
3.4. Verilerin Toplanması Ve Analizi.....	34
BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR VE YORUMLAR	35
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	35
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	35
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.1.3.1. Birinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.1.3.2. İkinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.1.3.3. Üçüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.1.3.4. Dördüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	45
4.1.3.5. Beşinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	46
4.1.3.6. Altıncı Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.1.3.7. Yedinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.1.3.8. Sekizinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	47
4.1.3.9. Dokuzuncu Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	49
4.1.3.10. Onuncu Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
4.1.3.11. On Birinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	51

4.1.3.12. On İkinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51
4.1.3.13. On Üçüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	51
4.1.3.14. On Dördüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	52
4.1.3.15. On Beşinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	53
4.1.3.16. On Altıncı Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	55
4.1.3.17. On Yedinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	55
4.1.3.18. On Sekizinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar	57
4.2.4. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	57
4.3.4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	60
BÖLÜM V	64
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA	68
ÖZGEÇMİŞ.....	139

EKLER LİSTESİ

Ek	Sayfa
No	No
1. 2005 Türkçe öğretim programında yer alan 4.sınıf Türkçe dersi okuma öğrenme alanı kazanımları.....	72
2. 2005 Türkçe öğretim programında yer alan 4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma kazanımları	75
3. Ölçek puanlama anahtarı	75
4. Belirtke tablosu.....	76
5. Uzman görüşü.....	77
6. 4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği	84
7. 4.sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi	89
8. 4.sınıf Türkçe dersi öğretim programı eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirme anketi	90
9. Devlet yayınlarına ait 4.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve içerdikleri eleştirel okuma kazanımlarına yönelik etkinlikler.....	91
10. Cem özel yayınevine ait 4.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve içerdikleri eleştirel okuma kazanımlarına yönelik etkinlikler.....	123

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
1. Geleneksel sınıf ile bilgiyi yapılandıran sınıf ortamlarının karşılaştırılması.....	9
2. Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıflara göre dağılımları.....	32
3. 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan eleştirel okuma kazanımları...	35
4. Türkçe dersi öğretim programında önerilen eleştirel okuma etkinlikleri.....	37
5. MEB yayınları kazanım- etkinlik sayıları.....	39
6. MEB yayınları etkinlik-kazanım dağılımı tablosu.....	40
7. MEB yayınları etkinlik-kazanım sayısı nitel tablosu.....	40
8. CEM yayınları kazanım - etkinlik sayıları.....	41
9. CEM yayınları etkinlik-kazanım dağılımı tablosu.....	42
10. CEM yayınları etkinlik-kazanım sayısı nitel tablosu.....	43
11. 2. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	44
12. 4. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	45
13. 5.Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	46
14. 7. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	47
15. 8. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde5).....	48
16. 8. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde6).....	48
17. 10. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde7).....	50
18. 10. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde8).....	50
19. 13. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	51
20. 14. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde10).....	52
21. 14. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde11).....	53

22. 15. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde12).....	53
23. 15. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde13).....	54
24. 16. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	55
25. 17. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde15).....	56
26. 17. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde16).....	56
27. 18. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	57
28. 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme yüzde – frekans tablosu.....	58
29. 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi genel ortalamaları ve karşılık değerleri.....	59
30. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımını gösteren Mann - Whitney U testi sonucu.....	60
31. Öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre dağılımını gösteren Kruskal Wallis H testi sonucu.....	61
32. 4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketine Dair Frekans -Yüzde Tablosu.....	61
33. 4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketi genel ortalamaları ve karşılık değerleri.....	63

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzde bilginin hızlı bir şekilde değişmesi, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. Geleneksel eğitim yaklaşımlarının yetersiz kaldığı günümüzde, çoklu zekâ ve yapılandırmacı eğitim yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımlarla eğitim sürecinde, öğretmen merkezli anlayışla öğrencinin kısa sürede davranışını değiştirmek yerine; öğrenci merkezli anlayışla öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmeye ve bilgiyi yapılandırmaya ağırlık verilmektedir (MEB, 2005, 13).

Günümüz koşulları, sadece sınıfta değil, yaşamın her aşamasında öğrenmeyi gerekli kılmakta, hatta bir bilgiyi öğrenmenin önemi azalmaktadır. Çünkü mevcut bilginin yerine yenisi hızlıca üretildiği için var olan bilgi hızlı bir biçimde de güncelliğini yitirmektedir. Bu nedenle, artık bilgiyi öğrenen değil, bilgiye ulaşmasını bilen, hatta ulaştığı bilgide doğru ve yanlış ayırt edebilen ve ulaştığı bilgiyi kullanmasını bilen bireylere ihtiyaç duymaktayız. İşte bu nedenle, öğrenmenin, davranışçı kurama dayalı olarak oluşturulan yaşantı ürünü, kalıcı izli davranış değişikliği tanımı, günümüzde farklılaşan öğrenci özellikleri nedeniyle bireyden bireye değişen, bireyin farklılıklarına göre şekil alan bir süreç haline dönüşmüştür (Fer, 2011, 13).

Böylece bireyden bir takım beceriler geliştirilmesinin yanı sıra bireyde var olan bir takım yeteneklerin de ortaya çıkarılması hedeflenir. Verilecek olan eğitimin insanı iyi yönde geliştirmesi beklenir. Hedeflenen eğitim anlayışları ile insanın sadece bütün yönleri ile geliştirmek beklenmez. Aynı zamanda onun insani ve nitelikli bir hayat sürdürmesi de beklenir (Şişman, 2012, 3). Bu doğrultuda bireylerin toplum içinde kendilerini ifade edebilmeleri, bugünün gerektirdiği refah hayat düzeyine çıkabilmeleri, toplumun kalkınmasında da faydalı olabilecekleri bir eğitim-öğretim ile donanmaları günümüz eğitim programlarının temel hedefidir. Bu doğrultuda temel alınan program içeriği incelendiğinde düşünen, okuyan, okuduğunu sorgulayan ve bilgiyi olduğu gibi kabul etmeyen, bilgi yığını içerisinde gerekli olanı alıp kullanan bireyler ön plana çıkarılmaktadır. Bu noktada programda yer alan okuma öğrenme alanı içerisinde yer alan eleştirel okuma becerisi dikkatleri çekmektedir.

1.1. Problem Durumu

Bilgi çağını yaşayan dünyamızda, eğitimin temel amacı düşünene, anlayan, yorumlayan, bilgi üreten, sorun çözen ve bilimsel düşünen bireyler yetiştirmektir. Bu durum ülkemiz içinde geçerli olmakta ve öğrencilerimizin bilgi çağı insanı olacak şekilde eğitilmelerini zorunlu kılmaktadır (MEB, 2005, 1).

Çağımız toplumunda çevresiyle etkin bir şekilde ilişkiye girebilen, çevresinde olup bitenlere eleştirel bir gözle bakabilen bireyler yetiştirmenin önemi daha da artmıştır. Bilgiyi beyninde depo etmekten çok onu kullanabilen, farklı durum ve koşullara uyarlayabilen, problem çözmeye kullanabilen, yeni öğrendiği bilgileri önceki bilgileriyle karşılaştırıp değerlendirebilen ve yeni bilgiler üretebilen, kendi eksik ya da yanlış yönlerini fark edebilen, okuduklarından ya da dinlediklerinden çıkarımlarda bulunabilen bireylerin eleştirel bir bakış açısına sahip oldukları söylenebilir. Bu bakış açısını kazanmada öncelikli konulardan biri; eleştirel okumadır (Özensoy, 2011, 17).

Eleştirel okuma becerisi kazanmış bireyler sadece ders kitaplarından kendilerine sunulan metinlerle kalmayarak gündelik hayatta da karşılımlarına çıkabilecek her türlü basılı ve görsel materyalleri eleştirel bir bakış açısı ile okuyup, inceleyecektir. Dolayısıyla bu araştırmada yeni Türkçe Öğretim Programının öğrencilerin eleştirel okuma becerisini geliştirmeye katkısı incelenmek istenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisine yönelik kazanımları, öğrenci ders kitaplarındaki eleştirel okuma metin ve etkinliklerini incelemek, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin dönem sonundaki gelişme durumu ile öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın amacına uygun aşağıdaki alt problemler geliştirilmiştir.

Türkçe dersi 4. Sınıf öğretim programında eleştirel okumaya yönelik yer alan kazanımlar nelerdir?

- 1) Bu kazanımlara ilişkin ders kitaplarında verilen metinler ve etkinlikler nelerdir?
- 2) Öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin dönem sonundaki gelişme durumu nedir?
- 3) Bu konuda öğretmen görüşleri ve önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz teknolojisine ayak uyduran, yenilikler karşısında duyarsız kalmayan, kendini geliştirmekte sınır tanımayan bireyler yetiştirebilmek için eğitim programlarının teknolojiyi yakalayacak yenilikte ve içerik olarak buna uygun birey yetiştirmeye imkân sağlayacak donanımda olması gerekmektedir. Bu anlamda araştırma sonucunda 2005 İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı okuma hedeflerinden eleştirel okuma ile ilişkili hedeflere ne derece ulaşılabildiği konusunda fikir sahibi olunabilecektir. Bu yönüyle araştırmanın alanda çalışmalar yapacak araştırmacılara, programı hazırlayan uzmanlara ve programın uygulayıcısı olan öğretmenlere katkıda bulunması ve programın yeniden gözden geçirilmesi açısından önem taşımaktadır.

1.4.Sayıtlar

Bu araştırma, aşağıdaki varsayımlara dayalı olarak yürütülmüştür:

- 1) Öğretmenlerin ankette kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle ve tarafsızca cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- 2) Öğrencilerin çalışmaya gönüllü olarak katıldıkları varsayılmaktadır.
- 3) Ölçme aracındaki soruların cevaplanması için öğrencilere verilen sürenin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1) 2015-2016 Öğretim yılı Kozcağz Ahmetler İlkokulu 4. sınıfa devam eden 70 öğrenciden elde edilen verilerle,
- 2) Seçilen ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerle,
- 3) Bu okulda görev yapan 11 tane sınıf öğretmenin görüşleriyle sınırlıdır.
- 4) Araştırma kullanılan anketler ve beceri belirleme ölçeği ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde araştırmada yer alan temel kavramlara değinilmiştir.

Beceri: Eleştirel okuma becerisi.

Eleştirel okuma: Okuyucunun anlatılanlar hakkında, katılmadığı noktaları, çelişkileri, tutarsızlıkları ya da katıldığı durumları, mantıksal bir temele oturtması, karşı olma ya da destekleme nedenlerini zihin süzgecinden geçirmesidir (Çelenk, 2008, 70).

Öğretim programı: İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Öğretim Programı

Kısaltmalar

N: Toplam Sayı

p: Anlamlılık Değeri

r: Korelasyon Değeri

ss: Standart Sapma

t: t Değeri

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde 2005 Türkçe dersi öğretim programı, okuma, okuma türleri, eleştirel okuma, programda eleştirel okumaya vurgu yapılan yerler, eleştirel okuma kazanımları ve eleştirel okuma ile ilgili programda yer alan etkinlik örnekleri ile ilgili kuramsal çerçeve bilgilerine ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. 2005 Türkçe Öğretim Programı ve Özellikleri

Bilimsel yöntem ve aşamalar izlenerek hazırlanan, çok sayıda akademisyen, uzman, müfettiş, yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşleri alınarak geliştirilen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Bilgi ezberlemeye değil, bilgi üretmeye dayalı çağdaş eğitim yaklaşım ve modelleri temel alınmıştır. Bunlar yapılandırıcı yaklaşım, çoklu zekâ yaklaşımı, öğrenci merkezli öğrenme, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim vb. sıralanabilir.
- Eğitim alanındaki son bilimsel gelişmeler ve yaklaşımlar çerçevesinde, öğrencinin dil becerileri ile zihinsel becerilerini geliştirmesine ve etkili kullanmasına önem verilmiştir. Bu amaçla düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel beceriler ön plana çıkarılmıştır.
- Kazanımların belirlenmesinde öğrencilerin yaş, düzey, dil ve zihin gelişimleri göz önünde bulundurulmuştur.
- Öğrenme öğretme sürecinde yapılacak çalışmaları göstermek amacıyla, her sınıf düzeyine uygun metin işleme ve etkinlik örnekleri verilmiştir. Bu süreçte dinleme, okuma, konuşma, yazma ve görsel okuma ve görsel sunu etkinlikleri ayrı ele alınmıştır.
- Anlama becerilerinin geliştirilmesi amacıyla sıralama, sınıflama, eleştirme, tahmin etme, ilişki kurma, özetleme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi etkinlikler verilmiş; ayrıca metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam kurmaya özen gösterilmiştir.

- Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak her öğrenme alanı için ayrı ayrı belirlenen etkinliklerle öğrencilerin süreç içinde değerlendirilmesi planlanmıştır. Kişisel değerlendirme ölçekleri, öğrenci ürün dosyası, gözlem ölçekleri gibi çeşitli değerlendirme ölçekleri de verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrenciyi merkeze almakta ve bütün etkinliklerde öğrencinin aktif rol almasını gerektirmektedir. Bu nedenle etkinlikler, öğrencinin iletişim kurma, öğrenme, yaratıcılık, iş birliği yapma, sorun çözme, girişimcilik vb. becerilerini geliştirecek şekilde yapılandırılmıştır. Öğrencilerin dil ve zihin becerilerini geliştirme amacıyla her öğrenme alanında ve sınıf düzeyinde etkinlik örnekleri verilmiştir (MEB, 2005, 15).

2.1.1.1. Programın Vizyonu

Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu ile ilgili dil ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönlerden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, öğrenmeleri, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmeleri amacıyla hazırlanmıştır.

Günümüzün ve geleceğin öğrencilerini yetiştirecek bu programla;

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan,
- Kendini ifade eden, iletişim kuran, iş birliği yapan, girişimci ve sorun çözen,
- Bilimsel düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan, yorumlayan,
- Haklarını ve sorumluluklarını bilen, çevresiyle uyumlu, şartlandırmaya karşı duyarlı,
- Okumaktan ve öğrenmekten zevk alan,
- Bilgi teknolojilerini kullanan, üreten ve geleceğine yön veren bireylerden oluşan bir toplum hedeflenmektedir (TTK, 2005, 14).

2.1.1.2. Programın Temel Yaklaşımı

Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yapılandırıcı yaklaşım merkeze alınmakla birlikte, **çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim, sarmal, tematik ve beceri yaklaşımı** gibi çeşitli eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde öğrencinin ön bilgilerini harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim

kurma, anlama, sorgulama, bilgiyi uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan yapılandırıcı yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenci katılımına, işbirlikli öğrenmeye ve öğretmen rehberliğine ağırlık vermektedir (TTK,2005, 14).

2.1.1.2.1. Yapılandırmacı Yaklaşım

Değişen ve gelişen bilim ve teknolojiye ayak uydurmak gelişen ülke performanslarına sahip olmak, bir ülkenin eğitim programlarının dinamik bir yapıya sahip olması ile mümkündür. Bu anlamda beklenen performansı yansıtmayan ülkemizin eğitim – öğretim programlarında 2004-2005 pilot uygulamanın ardından 2005-2006 yıllarında köklü bir değişikliğe gidilmiş ve yapılandırmacı yaklaşım öğretim programlarının temelini oluşturmuştur.

Yapılandırmacı yaklaşım, sistematik bir şekilde Bruner tarafından 1960'lı yılların başında eğitim gündemine getirilmesine rağmen, bu yaklaşımın felsefi kökeni iki bin yıl önce, Sokrates'e kadar uzanmaktadır. Sokrates'ten sonra on sekizinci yüzyılda neopolitan felsefeci Giambatista Vico' nun insan yapısının biçimlendirilmesinde duygular, özelemler, saplantılar ve düşüncelerin etkisini vurgulayarak Descartes'in doğrusal tündengelimciliğine karşı sarmallık ve karmaşıklığı savunması; eğitimci ve din adamı olan Comenius' un dil eğitimine ilişkin bu doğrultuda görüşleri ileri sürmesi; Montessori' nin geleneksel sınıf anlayışına karşı çıkarak geniş ölçekli öğrenci inisiyatifini ön plana alması; genetik epistemoloji kavramının önderi olan Piaget' nin bireyin kendi kafasındaki gerçeklik modelini kendisinin biçimlendirip onu sürekli olarak yenilediğini ileri sürmesi, bir bakıma yapılandırmacı kuramın tarihi süreçteki gelişiminin fikri ve felsefi temellerini oluşturmaktadır (Şimşek, 2004, 117).

Yapılandırmacılık (constructivism) , diğer bir terimle yapılanmacılık ya da bilgiyi yapılandırma, bilginin doğası ile ilgili bir kavram olarak ortaya çıkmıştır (Demirel, 2012, 221). Yapılandırmacılık, bireylerin kendi öğrenme sürecinin yöneticisi olduğu ve ön bilgileri ile yeni bilgileri arasında köprüler kurarak öğrendiği görüşünü temel alan bir öğrenme kuramıdır (Fer, 2011, 57). Bireyin, bilgiyi zihinsel yapılandırması sonucu gerçekleşen zihin temelli bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrenen yeni bir bilgi ile karşılaştığında, dünyayı tanımlama ve açıklama için yeni yapılar oluşturur. Oluşturulan bu yeni yapılar var olan yapılar ile karşılaştırılır, yeniden yorumlanır ve anlamlandırılır. Anlam kazanan bilgi artık problem çözümlerinde kullanılır. Yapılandırmacı öğrenme,

öğrencilerin aktif şekilde bilgiyi oluşturması, yorumlaması ve önbilgilerine göre yeniden organize etmesi inancı üzerine temellenmiştir. Bu akıcı zihinsel dönüşümler, öğrencilerin eğitim yaşantıları ile mevcut bilgiler, kültürel ve sosyal durumları bağdaştığında oluşmaktadır.

Yapılandırmacı öğrenme kuramının genel ilkelerini şu şekilde maddeleştirmek mümkündür:

1. Öğrenme aktif bir süreçtir.
2. Bilgi, öğrenci tarafından pasif olarak alınmaz, yapılandırılır.
3. Bilgi keşfedilmez, yaratılır.
4. Bilgi, kişisel ve duruma özgüdür.
5. Bilgi, sosyal bağlamda yapılandırılır.
6. Öğrenme, dünyayı anlamlandırma sürecidir.
7. Öğrenme, öğrencinin çözeceği anlamlı, açık uçlu, çözümü güç problemler gerektirir.

Sıralanan tüm bu maddeler yapılandırmacı öğrenme kuramının öğrenmeyi bireyin önceki deneyimlerini bağlı olarak şekillenen öznel bir bilgi yapılandırma süreci olarak görmekte olduğuna işaret etmektedir (Fer, 2011, 57). Yapılandırmacılık akımının son yıllarda ilgi görmesi pek çok nedene dayanmaktadır. Özellikle geleneksel sınıf ortamında öğrenme, ezbere ve bilginin tekrarına dayanır; oysa yapılandırmacılıkta bilginin transferi. Yeniden yapılandırması söz konusudur. Bilgiyi transfer edebilmek için yeni bir anlayışın gelişmesi gerekir. Diğer bir anlatımla, öğrenilmiş bilgiyi yeni bir duruma çevirebilme ve uygulama yapabilmek önemlidir. Yeni öğrenilen bilgi derinden nüfus edebilme önemlidir. Kısacası geleneksel sınıf ortamı ile yapılandırmacı sınıf ortamı şu şekilde özetlenebilir:

Tablo 1: Geleneksel sınıf ile bilgiyi yapılandıran sınıf ortamlarının karşılaştırılması.

GELENEKSEL SINIF	BİLGİYİ YAPILANDIRAN SINIF
1.Eğitim programı tümevarım yolla ve temel becerilere ağırlık verilerek işlenir.	1.Eğitim programı tündengelelim yoluyla ve temel kavramlara ağırlık verilerek işlenir öğrenci sorunlarına göre program yönlendirilir.
2.Önceden belirlenmiş sabit programların uygulanması esastır.	2.Program etkinliklerinde ağırlık daha çok birinci elden verilen ve kullanılan materyaller üzerindedir.
3.Program, öğretmenler tarafından içi doldurulan bir boşluk gibi algılanır.	3.Öğrenciler yaşama ilgili kurumları oluşturmaya katkı getiren düşünürler olarak görülür.
4.Öğretmenler, öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin geçerliliği için doğru yanıtları araştırır.	4.Öğretmenler öğrencilere çevre ayarlaması yapan ve onlarla etkileşim içinde olan kişilerdir.
5.Değerlendirme, öğretimden ayrı olarak öğrenci öğretmenlerini kontrol etmek için yapılır ve genellikle de testlerle ölçülür.	5.Öğretmenler, öğrencilerin derslerde geçen temel kavramları anlayıp anlamadıklarını temele alır.
6.Öğrenciler bireysel olarak çalışır.	6.Değerlendirme, eğitim ile birlikte yapılır ve öğrencilerin sergiledikleri işlere ve tümel değerlendirmeye dönüktür.
	7.Öğrenciler gruplar halinde çalışır.

(Demirel, 2012, 221)

Yapılandırmacılık yaklaşımının egemen olduğu sınıf ortamlarında öğrencilere sınırsız olanaklar sağlanmaktadır. Buna göre:

1. Öğretmenler, öğrencilerini önceden belirlenmiş eğitim programlarının sıkıcılığından arındırırlar ve büyük düşünceler üzerinde odaklaşmalarını sağlarlar.
2. Fikirleri yeniden formüle etmeleri, ilişkiler kurmaları ve belirli sonuçlara ulaşmaları için öğrenci ilgilerini merkeze alırlar.
3. Dünyanın karmaşık bir yer olduğu, gerçeğin ise bir yorum sorunu olduğunu öğrencileriyle paylaşırlar.
4. Öğrenmenin ve öğrenmeyi değerlendirme sürecinin güç ve karmaşık bir çaba olduğunu bilirler (Demirel, 2012, 221).

Yapılandırmacı öğrenme kuramının okullarda sınıf düzeylerinde etkili bir şekilde uygulanabilmesi açısından öğretmenler için rehber ilkelerini şu şekilde belirtebiliriz.

1. Öğretmenlerin gerçek yaşama yakın ve özgün bağlamlar kullanmaları, sunumların gereksinimlere göre pek çok farklı kaynak ya da yöntem kullanılarak

gerçekleştirilmesi yansıtmayı sağlayan etkinliklerin yapılandırılması ön plana çıkmaktadır.

2. İşbirlikli öğrenme gibi öğrencilerin yakınsal gelişim alanlarını zenginleştirecek grup çalışmalarının ve bilişsel yapılandırıcılık kapsamında problem çözme, proje gibi etkileşimli ve bilimsel düşünmeyi temel alan öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaları.
3. Sınıf ortamı, yaşayan bir yer haline getirilmelidir. Öğrenciler bilişsel yapılarını zenginleştirebilmek için gereksinim duydukları materyalleri sınıf ortamında bulabilmelidir.
4. Öğrencilerin düşünme süreçlerini destekleyici üst düzey sorular sorulmalıdır.
5. Sınırları öğretmen ya da program tarafından kesin bir şekilde çizilmiş içerik yerine, öğrenciler ilgi ve gereksinimlerine göre ortaya konan öğrenme alanları üzerinde durulmalıdır. Çünkü öğrenci biriciktir anlayışı temel alınmaktadır.
6. Tek ve tartışmasız doğrular yerine alternatif ve yaratıcı çözüm yolları teşvik edilmelidir. Öğrencilerin çoklu bakış açılarını kullanmalarına izin vermek öğrenme sürecinin sonucuna değil sürece odaklanılmasını sağlamak öğrencileri düşünmeye sevk ederek farklı çözümlerin ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır (Fer, 2011, 61).

2.1.1.3. Türkçe Öğretim Programında Temel Beceriler

Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı içerdiği öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerde aşağıdaki temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır. Bu programla ulaşılmaması beklenen temel beceriler;

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma,
- Eleştirel düşünme,
- Yaratıcı düşünme,
- İletişim,
- Problem çözme,
- Araştırma,
- Bilgi teknolojilerini kullanma,
- Girişimcilik,
- Karar verme,
- Metinler arası okuma,
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme olarak sıralanmaktadır (TTK, 2005, 17).

2.1.1.4. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları

Türkçe Dersi Öğretim Programı dinleme, okuma, konuşma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan beş öğrenme alanı üzerinde yapılandırılmıştır. Öğrenme alanları öğrencilerin sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimi yönünden çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerlerini içermektedir. Programda yer alan öğrenme alanları hem kendi içerisinde hem de diğer öğrenme alanları ile ilişkili ve disiplinler arası yaklaşım göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilişkilendirme neticesinde öğrencilerin özellikle dil ve zihin gelişimleri hedeflenmiştir. 21.YY'ın bilgi ve becerisini kazanmış bireylerle, ülke kalkınması toplum refahı gibi çarpan etkileri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu araştırma kapsamında okuma öğrenme alanı üzerinde durulacaktır.

2.1.2. Okuma

Bu bölümde Türkçe Öğretim Programında yer alan okuma öğrenme alanı üzerinde durulacaktır. Okumanın bir çeşidi olan eleştirel okuma hakkında bilgi verilecektir.

2.1.2.1. Okumanın Tanımı

Bu kısımda çeşitli okuma tanımlarına yer verilecek. Okuma becerisinin programda nasıl ele alındığı ve okuma çeşitlerinden eleştirel okumanın ne demek olduğu ve özellikleri üzerinde durulacaktır.

Okuma bir yazıdaki sembolleri tanıma ve anlamlandırma etkinliğidir. Okuma algısal yönü yüksek, motorik yanı düşük bir psikomotor beceridir. Okuma sırasında göz ve beyin ortaklaşa çalışır. Okuma son derece karmaşık zihinsel, psikolojik ve fizyolojik bir etkinliktir. Okuyucu okuduklarını anlamak için hem zihinsel hem de okumanın amacını ve stratejisini belirleme, psikolojik bakımdan hazır olma gibi mekanizmaları kullanmak üzere beyin hücrelerinin birçoğunu harekete geçirir (Calp, 2012, 89).

Güneş'e (2000, 7) göre okuma, görme, algılama, seslendirme, belleğe kaydetme ve anlama gibi gözlerin, ses organlarının ve beynin çeşitli çalışmalarından oluşan karmaşık bir etkinliktir. İyi bir okuma bu etkinliklerin uyumlu çalışmasına bağlı bulunmaktadır. Görmesi zayıflamış ancak anlama ve belleği gelişmiş birey, okumada güçlük çekmektedir. Gözleri iyi gören ancak anlama ve belleği gelişmemiş çocuk da okumada sıkıntılar yaşamaktadır.

Öz'e (2011, 211) göre okuma, gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu kelime şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir.

Okuma, ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, anlam ne yalnızca kitabın kendisinde (yazarın kendisinde), ne tamamıyla okuyucunun kafasında, ne de içinde bulunulan ortamdır. Şu halde anlam kurma, okuyucunun ön bilgilerini kullanarak karşılaştığı kaynaklardan (görsel ve yazılı) öğrendiklerini, izlediklerini sentez ederek yeni bir düşünceye ulaşmasıdır. Öyleyse anlam kurmanın gerçekleştirilmesi, okutanın okuyanı (öğretmenin öğrenciyi) iyi anlamasına, konusunu iyi bilmesine, farklı yöntemler kullanmasına bağlı olduğu kadar, okuyucunun nitelikli katılımına da bağlıdır. Okuma beyinde gerçekleşen, anlam kurmaya dayalı karmaşık bir düşünme sürecidir. Bu süreçte değerlendirme, muhakeme etme, problem çözme, hayal etme gibi öğeler yer almaktadır (Akyol, 2009, 1-3).

Okuma, basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organlarımız yoluyla algılama, bunları adlandırıp kavrama ve yorumlamadır (Özdemir, 2013, 11).

Okuma, kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleriyle, bir yazıyı bir bütün olarak görme, algılama ve kavrama sürecidir. Okuma etkinlikleriyle öğrencilere; okuduğunu daha çabuk ve doğru anlama, okuma sevgisi ve alışkanlığını geliştirebilme, farklı duygu ve düşüncelere saygılı olmayı öğrenme, yapıcı eleştirilerde bulunabilme gibi davranışlar kazandırabilir. İyi okuma gözün, zihin ve ses organlarının işbirliği içinde organik çalışmasına bağlıdır. Kelimeler zihindeki tanıma merkezinde değerlendirilir. Zihin yeni karşılaştığı kelimelerle ilgili bilinçaltında var olan çağrışım yoluyla bilinç üstüne çıkarır. Kelime ilk defa karşılaşılan bir kelimeyse, zihin orada durur, takılır kalır. Bu nedenle ilk okumaya çocuğun zihin dünyasında var olan kelimeler ile başlanmalıdır (Ünalın, 2006, 62-63).

Okuma etkinlikleri amacına uygun gerçekleştirildiğinde öğrenci;

- ❖ Hızlı, doğru ve anlamlı okuyabilecek,
- ❖ Okuduğunu doğru ve çabuk anlayabilecek,
- ❖ Söz varlığını zenginleştirebilecek,
- ❖ Yazılı ve sözlü anlatım becerisini geliştirebilecek,
- ❖ Kitap okumanın bilgi edinmenin en önemli yollarından biri olduğunu kavrayabilecek,
- ❖ Okumayı zevkli bir alışkanlığa dönüştürerek zamanını iyi değerlendirebilecek,

- ❖ Dünyaya ve hayata kitaplar yolu ile açılabilir,
- ❖ Yeni deneyimler kazanabilir,
- ❖ Seviyesine uygun iyi kitapları seçebilir (Ünalın, 2006, 62-63).

Türkçe Öğretim Programında okuma ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır. *Okuma; görme, algılama, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu süreç görme, anlama ve zihinde yapılandırma olmak üzere üç aşamayı içermektedir. Görme aşamasında yazıdaki çizgi, harf ve semboller algılanmaktadır. Ardından bunlara dikkat yoğunlaştırılarak kelime ve cümleler tanınmakta, ilgi duyulan ve gerekli görülenler seçilmektedir. Seçilen bilgiler, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma, sorun çözme ve değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek anlamlandırılmaktadır. Bu aşamada metinde sunulan görsellerden de yararlanılmaktadır. Öğrencinin ilgisi, güdülenmesi, okuma amacı, ön bilgileri ve okuma deneyimleri anlama sırasında belirleyici olmaktadır. Son aşamada ise anlamlandırılan bilgiler ön bilgilerle birleştirilerek bütünleştirilmekte ve zihinde yapılandırılmaktadır. Okuma becerileri bu üç aşamadaki çalışmalarla geliştirilmektedir (MEB, 2015,).*

Okuma sürecinde öğrencinin kelimeleri doğru tanınması çok önemlidir. Yazılı bir kelime harf, hece, telaffuz gibi çeşitli ipuçlarından tanınmaktadır. Kelime tanıma, öğrencinin zihinsel sözlüğünü kullanarak kelimenin anlamını belirlemesi sonucu gerçekleşmektedir. Kelimenin anlamı belirlenirken ön bilgiler kullanılmaktadır. Kelimeleri yanlış anlama cümleleri, paragrafları ve giderek bütün metni yanlış anlamayı getirmektedir. Bu nedenle okuma ve anlama becerilerini geliştirmek için kelime çalışmalarına gereken önem verilmeli, öğrencinin söz varlığı zenginleştirilmelidir. Kelime tanıma becerilerini geliştirmek için yazılı kelimeleri ayırt etme, anlamını araştırma, bulma, çeşitli zihinsel etkinlikler yapma gibi çalışmalar yapılmalıdır. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmaları genellikle ilköğretim düzeyinde şekillenmektedir. Bu nedenle ilköğretim birinci sınıftan itibaren okuma becerilerini geliştirmeye gereken önem verilmelidir. Sınıf düzeyleri yükseldikçe öğrencilerin okuma becerileri de gelişmektedir. Okuma becerileri öğrencilerin diğer derslerde ve alanlarda başarılı olmalarına katkı sağlamaktadır. Bu becerilerin gelişimi, öğrencinin kişiliğini geliştirmesi ve yaşadığı toplumla sağlıklı ilişkiler kurması açısından da önemlidir. Caddelerdeki trafik işaretlerini, satış ilanlarını, günlük gazeteleri etkili bir şekilde okumak, televizyonda izlenen bir programı anlamak, vatandaşlık hak ve

sorumluluklarını öğrenmek, okuma ve anlama becerilerini kullanmayı gerektirmektedir. Bu nedenle okuma becerilerinin geliştirilmesine ve hayat boyu kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Çelenk, 2008, 71).

Teknoloji çağının sorumluluklarını yerine getirebilecek, yeni bilgiler üretebilecek bireyler yetiştirmede ailelere de büyük görevler düşmektedir. Aileler, çocuklara okuma materyalleri sağlamalı ve onları güdülemelidir. Çocukları okumaya özendirmeli ve onlara düzenli olarak çeşitli hikâyeler, masallar, romanlar vb. okumalıdır. Okunanlar tartışılmalı ve değerlendirilmelidir. Çocuklarda okuma zevk ve isteği oluşturulmalıdır (MEB, 2005, 21).

Okuma, okuyucu ve yazar arasında uygun bir ortamda gerçekleşen görüş alış-veriştir. Bu süreçte okuyucu metni doğru anlamaya uğraşmakta ve anladıklarıyla ön bilgilerini birleştirerek yeni anlamlar ortaya koymaya çalışmaktadır. Farklı becerilerin kullanılmasını gerektiren okuma her şeyden önce sağlıklı bir algılamayı gerektirir. Kelime tanıma, anlam bilgisi, cümle diziliş bilgisi, dilsel süreçler ve anlama sağlıklı okumada diğer gerekliliklerdendir. İyi bir okumada ses veya seslerin doğru bir şekilde algılanması oldukça önemlidir. Seslerin doğru tanınması ise işitme ve görmeyle yakından ilgilidir. Görme ve işitmeyle her sorun okuma becerilerinin kazanımını ve gelişimini olumsuz yönden etkilemektedir. Okuma ve ilgili becerilerin mekanik olarak çocuklarımıza kazandırılmasının yanı sıra çocuklarımıza okumayı sevdirmek de oldukça önemli bir sorumluluktur. Okumayı sevmek, ilgi duymak, motive olmak çocuklarımızın yalnız başlarına kazanabileceği davranışlar değildir. Aileler, öğretmenler, yöneticiler, akranlar vb. hususlarda çocuklarımıza en üst düzeyde yardımcı olmak zorundadır (Akyol, 2009, 17).

Çocuklarımızın hem okuma yazmayı sevmeleri hem de alışkanlık haline getirmelerine yardımcı olmak için bazı prensipleri göz önünde bulundurmalıyız.

- ❖ Öncelikle çocukların bildikleri ile işe başlamalıyız. Çocuklar bildiklerini ortaya koyarsa neye ihtiyaç hissettiklerini daha iyi tespit edebilir; yeni öğrendiklerini de önceden bildikleri üzerine bina edebilirler. Bu durum çocuğun kendini daha mutlu hissetmesini sağlar çünkü yeni öğrenmede kendisinin de katkısı olmuştur. Başarı hissi daha sonraki öğrenmeler için olumlu bir başlangıç sağlayacaktır. Bu durum öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim kanallarının sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlayacaktır.

- ❖ Çocuğun yaşantısıyla özdeşleşen okuma etkinlikleri düzenlemeliyiz. Seçtiğimiz hikaye ve diğer metinlerin kahramanları, görselleri, yazarları; çocuğun kendisinden, kültüründen, ailesinden, akranlarından vb. bir şeyler içermeli, onu yansıtmalı ki çocuk kendisini yaptığı işe versin ve anlam kurabilsin.
- ❖ Çocuklarımızın kendi kendilerine öğrenmelerine yardımcı olacak stratejilere yer vermeliyiz. Örneğin beyin fırtınası yapmaları, bilgisayarlarla uğraşmaları, video ve televizyon izlemeleri vb. bütün bunlar farklı öğrenme kanallarını harekete geçirerek yeni kavramlar öğrenip yeni düşüncelere ulaşmalarını sağlayacaktır.
- ❖ Farklı metinler (hikâyeler, fabllar, biyografiler, şiirler, bilimsel kurgular, hayal ürünü anlatımlar vb.) okumalarını sağlamalıyız. Bu materyaller çocuklarımızın farklı dünyalarla, karakterlerle, kültürlerle ve alışkanlıklarla karşılaşmalarını sağlayacaktır.
- ❖ Açık uçlu etkinliklere yer verilmelidir. Bu tür etkinlikler çocuğun yaratıcı düşünce ve becerilerini sergilemesine fırsat verecektir.
- ❖ Öğrenmeyi olumlu yönde etkileyecek bir çevre oluşturmak gerekir. Örneğin; sınıf kitaplıkları oluşturmak, öğrencilerin birbirinden öğrenmeleri için fırsatlar sağlamak, gazete ve diğer güncel kaynaklardan yararlanmak hem öğrenilenlerin kalıcılığını hem de motivasyonu arttıracaktır.
- ❖ Görsel okumaya ve sunuya yeterince zaman ayrılmalıdır.
- ❖ Aileye önem verilmeli ve her fırsatta öğrenme öğretme ortamında onların destekleri alınmalıdır. Özellikle ilköğretimde çocuğun ailesiyle birlikte harcadığı zamanın okulda harcadığı zamandan çok daha fazla olduğu düşünülürse aile desteği almanın önemi kendiliğinden ortaya çıkacaktır (Akyol, 2009, 17).

Her çocuğun, okumanın haz duyulacak bir etkinlik olduğunu keşfetmesi ve başarıyı tatması amaçlanmalıdır. Bunun için, çocukları meraklandırarak ve motive edecek şekilde yapılandırıcı etkinliklerle yola çıkılması, serbest okumaya önem verilmesi, okul öncesi ortamların en etkili şekilde kullanılması, okuma ve yazma çalışmalarının birlikte yürütülmesi, becerilerin kazandırılmasında otantik metinlerin kullanılması gerekir (Akyol, 2009, 17).

Okuma etkinliği, yazıdaki duygu ve düşüncelerin kavranması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesi gibi fizyolojik, zihinsel ve ruhsal yönleri bulunana karmaşık bir süreçtir. Görme, anımsama, seslendirme ve değerlendirme gibi girişik eylemleri içeren bu etkinliğin genel nitelikleri şöyle sıralanabilir:

1. Okuma bir iletişim sürecidir.
2. Okuma bir algılama sürecidir.
3. Okuma bir öğrenme sürecidir.
4. Okuma bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir.

2.1.2.2. Okumanın Önemi

Ömür boyunca kullanılan en etkili öğrenme alanlarından biri olan okuma, bireyin dünyasını genişleten, sıkıştığı kalıplardan çıkmasını sağlayan, kişilik gelişimine yardımcı olan en önemli etkenlerden biridir. Bilgi birikiminin yanı sıra yanlış düşünce ve kalıplardan da okuma sayesinde kurtulan birey kendi gelişiminin yanı sıra bulunduğu toplumun gelişiminde de önemli bir etken haline gelir.

Okuma, davranışlarımızı ve duygularımızı da geniş ölçüde etkiler. Bu konuda yapılan araştırmalar göstermiştir ki okuma, bireyin temel ihtiyaçlarını karşılar. Anne sevgisinden yoksun çocuğun okuduğu kitapta böyle bir sevgi onu kandırır, dünyasını değiştirir. Okunan kitapların kişileri gerçek hayattan seçilmiş ya da o izlenimi veren kişilerdir. Bu kişileri tanıma, onlara karşı sevgi duyma, okurken kendiliğinden okuyucuda gelişir (Çelenk, 2008, 73).

Birey ve toplumun gelişimini sağlayan; eğitimin, okul programlarının omurgası sayılan okuma çalışmalarına ağırlık verilmeli ve bu konuda öğretmenlerimiz beklenen hedeflere ulaşma yolunda çaba göstermelidirler. Bunu için öğretmen Türkçe derslerinde hatta okulda diğer ders ve etkinliklerde öğrencilerine önce kitap okuma alışkanlığı ve zevki kazandırmalı; onların değerli eserleri kendi başlarına arayıp bulacak ve okuduklarını değerlendirebilecek bir düzeye gelmelerini sağlamalıdır. Okuma alışkanlığı okul çağında edinilir ve bu alışkanlıklar her çocuğa kazandırılabilir. Çünkü okuma-yazmayı yeni öğrenen bir çocuk için her yazılı metin ilgi çekicidir. Öğretmen başlangıçta bu ilgiyi beslemeli, onun kaybolmamasına çalışmalı ve o ilgiden yararlanarak çocuğu hoşlanacağı türden kitaplar okumaya yöneltmelidir. Her türlü sorunun çözümünde, yanlışlıkların ve yetersizliklerin giderilmesinde okuma alışkanlığı kazanmış olmanın değeri herkesçe çok iyi anlaşılmalı olmalıdır (Çelenk, 2008, 73).

2.1.2.3. Okuma Türleri

Okuma, yazılı materyallerin bir amaç doğrultusunda duyu organları aracılığı ile algılanması, kavranması ve yorumlanmasıdır. Dolayısıyla çocukların kitapları hangi dönemde nasıl algıladıklarının öğretmenleri tarafından bilinmesi çok önemlidir

(Bektaş, Okur, ve Karadağ, 2014, 156) Okuma amacımıza göre okuma türleri de değişkenlik göstermektedir. Bu araştırma kapsamında da 2005 Türkçe Öğretim Programında yer alan okuma türleri üzerinde durularak sorgulayıcı okuma ayrıca ele alınmıştır.

a. Sessiz Okuma

Sessiz okuma, göz hareketlerine ve beyinde meydana gelen aktif bir sürece dayanmaktadır. Sesli okumadan farklı olarak sadece anlamayı kapsamaktadır. Oysa sesli okuma anlatmayı da içermektedir. Dolayısıyla sesli okumadan daha hızlı ve akıcıdır denilebilir.

Sessiz okuma becerisini geliştirebilmek için (Korkmaz vd., 2001, 107) birtakım önerilerde bulunmuştur. Bu önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Sessiz okumanın, sesini çıkarmayarak kelimeleri içinden söylemek olmadığı öğretilmelidir.
- Yazıyı parmakla ya da kalemle izlemek, önlenmesi gereken yanlış bir davranıştır.
- Ders yaparken, ders kitaplarını sessiz okumaları tavsiye edilir.
- Sessiz okumada baş ve gövde hareketleri de önlenmelidir.
- Serbest okuma etkinliklerine istek uyandırılır.
- Okuma derslerinde yaptırılan ad, rakam, kelime ya da cümle bulma çalışmaları sessiz okuma ile yapılır.

Sessiz okuma alışkanlığını öğrencilere kazandırabilmek için her gün ya da haftada bir defa uygulanabilir. Öğrenciler, sınıfta uygulanacak herhangi bir metni veya kendi istedikleri bir kitabı öğretmenin belirlediği bir sürede okurlar. Bütün sınıf sessiz okuma sürecine katılırken öğretmen de sessiz okuyarak öğrencilere örnek olur. Bu süreçte öğrencilerin başkalarını rahatsız etmeden okumalarına dikkat edilir. Süreç sonunda öğrenciler, okudukları metinde veya kitapta anlamadıkları bölümleri veya ilgilerini çeken yerleri okurken neler hissettiklerini yazılı veya sözlü olarak ifade ederler (Yıldız, 2010, 131). Bu tür çalışmalar öğrencilere sessiz okuma alışkanlığı kazandırmada oldukça önemlidir. Çünkü gündelik hayatımızda gazete, dergi, kitap gibi basılı materyalleri

okumada en çok kullandığımız okuma şeklidir. Böylece hem okuma hızımız artar hem de okumak için daha az zaman harcarız.

Öz'e (2011, 213) göre sessiz okumada dikkat edilecek hususlar; öğrencilerin dudaklarını oynatmaları önlenmelidir. Bazen öğrenciler dudaklarını kıpırdatmadıkları halde içlerinden mırıldanarak sesli okuyabilirler. Bu durum gırtlak hareketlerinden sezilebilir. Birinci, ikinci sınıflarda sesli okumayı geliştirmek esastır. Bu sınıflarda sessiz okumaya, öğrencilerin sesli okuyacakları parçayı tanımaları amacıyla hazırlık sırasında başvurulabilir. Üçüncü, dördüncü sınıflarda ise sesli ve sessiz okumalara ayrılacak zaman birbirine eşit olmalıdır. Beşinci sınıflarda sesli okuma yeteri kadar gelişmişse zamanın üçte ikisi sessiz okumaya ayrılabilir.

Güneş'e (2000, 8) göre, sessiz okuma ile okuma düzeyi artmakta ve anlama düzeyi yükselmektedir. En çok kullanılan bir okuma türüdür. Sessiz okuma öğrencinin kendi kendine okuyup öğrenmesine, çalışmasına, zamanını ve çalışmasını daha iyi kullanmasına yarar sağlamaktadır. Bunun için okulda ve okul dışında öğrencilerin sessiz okuma yapmaları özendirilmelidir.

b. Sesli Okuma

Sesli okuma, yazıyı görme, kelimeleri seslendirme ve anlamı kavramadır. Göz yazıyı görünce tanımakta, ses organları ile seslendirilmekte ve seslendirilen kelimeler kulakla işitilerek belleğe gönderilmektedir. Sesli okuma, öğrencilerin okumayı öğrenmesine, okuma düzeylerinin öğretmen tarafından tanınmasına ve dinleme alışkanlığının kazanılmasına hizmet etmektedir. Bu nedenle sesli okuma, okuma yazma öğretiminin başında önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, anlama ve okuma hızını düşürdüğünden kısa zaman içerisinde sessiz okumaya geçilmelidir (Güneş, 2000, 7-8).

Sesli okuma metninin seçiminde dikkat edilecekler,

- ❖ Seçilen yazı konu bakımından eğitici, ilginç ve güncel olmalıdır.
- ❖ Düşünce, duygu ve görüş bakımından çocukların seviye ve yaşlarına uygun olmalıdır.
- ❖ Kelime, deyim ve terim bakımından sade, açık ve çocukların seviyelerine uygun olmalıdır.
- ❖ Anlatım bakımından akıcı ve anlaşılır olmalıdır.
- ❖ Bir derste bitecek uzunlukta olmalıdır.

Sesli okumayı gerektiren durumlar;

- ❖ Gürültülü bir ortamda yoğunlaşmak için
- ❖ Şiir gibi, özellikle iyi bir üslupla yazılmış metinlerin hakkını vermek için
- ❖ Belirli bir bilgiyi ezberleyip akılda tutmak için
- ❖ Bir konuşmayı prova ederken doğru bir ritim tutturmak için sesli okuma yapmak gerekir (Ünalın, 2006, 70).

Öz'e (2011, 212) göre bir parça konuşur gibi okunduğu ölçüde doğallık kazanır. Konuşur gibi okumanın sağlanması için dikkat edilecek başlıca noktalar şunlardır:

- Öğretmen parçaları konuşur gibi okuyarak öğrencilerine örnek olmalıdır.
- Diyalog şeklinde yazılmış metinleri karşılıklı okutulmalıdır. Bu sırada metnin tam bir konuşma edasıyla okunması sağlanmalıdır.
- Çocukların günlük bir konuşma ile yazılan yazıları taklit ederek okutturmaya teşvik edilmelidir.
- Konuşur gibi okumanın sağlanması okuma hızına da bağlıdır. Bunun için öğrencilerin çok okumalarına olanak sağlanmalı, okuma hızı arttırılmalıdır.
- Dramatizasyon çalışmaları, temsiller konuşur gibi okumanın geliştirilmesinde yararlı olurlar.
- Konuşur gibi okumanın sağlanması için noktalama işaretlerinin değeri ve görevi gezilmelidir.

Sesli okuma öğrencilerin okuma seviyelerini belirlemeye yardımcı olurken, dinleyenlerin zihinsel faaliyetlerinin gelişmesine de katkı sağlar. Öğrencilerin düzgün konuşma yeteneğini geliştirir. Sesli ve güzel okuma, dinleyicilerin konuya ilgi duymalarını sağlar ve okuma zevkini sağlar (Yıldız, 2010, 131).

c. Göz Atarak Okuma

Konunun ayrıntılara girmeden ana hatları ile kavranmasında önemlidir. Göz atarak okumada, metnin içeriğini anlamak ve istenen bilgiye ulaşmak için önce metnin başlığına bakılır, uzunluğu ve biçimi incelenerek metin şekil bakımından değerlendirilir. Metnin konusunu anlamak için gözler hızla metin üzerinde gezdirilir. Zihinde oluşan soruların cevabı olabilecek cümleler bütün olarak okunur. Böylece ayrıntılar atlanarak ana fikre ulaşılmış olur. Öğretmen, verilen metnin ana fikrinin bulunması için belirli bir süre verir.

Bu süre sonunda öğrencilerin verdikleri cevaplar tartışılır ve ana fikir söylenir (Yıldız, 2010, 132).

d. Serbest Okuma

Öğrencilerin var olan boş zamanlarını geçirmek için yaptıkları okumadır. Türkçe Öğretim Programına göre, okumaların zevkli bir hale getirilmesi için serbest okumalar oldukça önemlidir. Bunun için haftada 2-3 ders saati öğretmenler tarafından serbest okuma için ayrılmalıdır. Bu derslerde ilk 20 dakikasında serbest okumalar yaptırılmalı, geriye kalan zamanlarda ise okuma dosyaları doldurulmalı ve öğrencilerin okuduklarına ilişkin etkinlikler yapılmalıdır.

Öğrencilerde serbest okumaya karşı ilgi uyandırma yollarını şöyle sıralayabiliriz:

- Bir sınıf kitaplığı kurulmalıdır. Bu kitaplıkta kaynak kitap niteliğindeki eserler yanında çocukların düzey ve eğilimlerine uygun okuma materyali de bulunmalıdır.
- Seviyeye uygun, ilgi çelici yazılar, karikatürler, resimler vb. çocukların rahatlıkla okuyabilecekleri yükseklikteki bir panoya ilişitirilmeli ve bunlar sık sık değiştirilmelidir.
- Öğretmen, öğrencilerin ilgisini çekebilecek eserleri güzel bir tarzda okumalı ve öğrenciler kitapla ilgili olarak konuşturulmalıdır.
- Bazı kitapların baş tarafı veya ilgi uyandırıcı bazı bölümleri okunarak çocuklardan bütünü okumaları istenmelidir.
- Dördüncü özellikle beşinci sınıfta öğrencilerin seviyeye uygun, küçük bir kitabı arkadaşlarına tanıtmaları ile ilgili çalışmalar yaptırılabilir (Özdemir, 1967, 217).

e. Tahmin Ederek Okuma

Dinleyicilerin okuma etkinliğinde daha aktif olmalarını sağlamak için parçada geçen duygu, düşünce ve olaylarla ilgili merak uyandırmak asıl amaçtır.

Yıldız' a göre (2010, 133) tahmin ederek okuma farklı yollarla yapılabilir:

1. Okuma süreci kesintiye uğratılır. Öğrencilerden 'metinde gelişen ve gelişebilecek olayları' iki ayrı sütunu listelemeleri istenir. Metnin okunması tamamlandıktan sonra metindeki olayları nasıl sonuçlandığı ayrı bir sütuna yazılır. Bunun için öğrencilere her bölümle ilgili düşüncelerini yazmalarını için üç sütundan oluşan çalışma kağıdı verilir.

2. Öğretmen metni sesli okur. Öğrencilerde merak uyandıran ifadeler ve bunlarla ilgili sorular tahtaya yazılır. Metnin devamında soruların cevapları buldukça üstleri çizilir.
3. Öğretmen, öğrencilerden metni okumaya başlamadan önce, metnin başlığı ve görsel unsurlardan hareketle metnin içeriğine yönelik tahminlerde bulunmalarını ister. Sesli okuma sırasında duraklamalar yaparak ‘ Sizce bundan sonra ne olabilir?’, ‘ Metnin devamında olayların tahmin ettiğiniz gibi gelişmesinin sebebi nedir?’ gibi sorularla öğrencinin dikkatini metne yoğunlaştırır.

1. Söz Korosu

Öğrencilere okuma ve birlikte çalışma becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan bir okuma çeşididir. 4 şekilde gerçekleştirilir.

- 1) Hep Birlikte Okuma: Metnin tamamı sınıf veya bir grup tarafından okunur.
- 2) Grup Olarak Okuma: Metin bölümlere ayrılarak her grup bir bölümünü okur.
- 3) Karşılıklı Okuma: Öğrenciler iki gruba ayrılarak metnin belirlenmiş bölümlerinden birini bir grup, diğer bölümlerini de ikinci grup okur.
- 4) Nakaratlı Metinleri Okuma: Öğrenciler gruplara ayrılarak her bölümü bir grup veya bütün gruplar birlikte okur (Ünalın, 2006, 78).

2.1.3. Eleştirel Okuma

Eleştirel okuma, okuma türlerinin konusu olmakla beraber ve öğrenciye kazandırılmak istenen temel beceri olması dolayısıyla ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Eleştirel okuma ile ilgili yapılan tanımlar şu şekildedir:

Eleştirel kelimesi değerlendirme, yargılama ve ayırt etme anlamlarına gelen Yunanca "kritikos" teriminden türetilmiş, Latince' ye "criticus" olarak geçmiş ve bu yolla diğer dillere yayılmıştır. Eleştiri, olumsuzlukları ortaya çıkarma veya bir şeyi yerme değildir (Karadüz, 2010, 1574-1575). Aynı zamanda bir eseri doğru tarafları ile de ortaya koyabilmektir.

Eleştirel okuma, okuma sırasında, okuyucunun metinde işlenen düşüncelerdeki tutarlılık ya da tutarsızlıkları, çelişkileri, metnin yazılma nedenlerini, verilen örneklerin uygunluğu ya da yeterliği hakkında kendine sorular sorarak okumasıdır. Sorgulayıcı okuma, bir dizi soruyla olguların neden-sonuç ilişkilerini araştırma, analiz etme, düşünce

üretme, düşünceleri düzenleme, görüşleri karşılaştırma, çıkarımlarda bulunma, tartışmaları değerlendirme ve problem çözme gibi işlemleri gerektirmektedir (MEB, 2012, 354).

Ünalın' a (2006, 80) göre, bu tür okumada amaç okunulanı anlamaktır. Fakat sadece anlamış olmak da yetmemektedir. Okuyucu okuduğunu anladıktan sonra, onu bir değerlendirmeye tabi tutmalıdır. Okuduğunu yorumlayabilmeli eleştirebilmelidir. Eğer, okuyucu okuduğunun doğruluğunu, gerçekliğini, mantıklılığını, güvenilirliğini kontrol edebiliyorsa eleştirebiliyor demektir. Yine okuyucu metinde birbiri ile çelişen bilgiler olup olmadığına dikkat ediyorsa; okuduğu ile kendi bilgi ve yaşantılarını kıyaslayabiliyorsa, yazarın hangi gerekçeyle bu metni yazmış olabildiğini anlamaya çalışıyorsa, eleştirel okuma yapıyor demektir.

Çağdaş insan okuyan, okudukları üzerinde düşünen, kendini sürekli yenileyen insandır. Bu biçimde okuyan birisi okurken eleştiriyor ve okuduklarından öğrendiklerini kendi yaşantısına yansıtıyor demektir. Eleştirel okuma da insana soran, sorgulayan, araştıran, aydın olma bilincini veren bir anahtar gibidir. O nedenle okur okuduğu metne eleştirel gözle bakmalıdır (İşeri, 1998).

Eleştirel okuma, bireyin okuduklarını yargılaması, sorgulaması, değerlendirmesi, güvenilir kaynaklardan yararlanarak ve kendi aklını kullanarak bir sonuca varmasıdır (Özensoy, 2011, 13).

Yıldız' a (2010, 135) göre; öğrencilere okudukları hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşüncelerini sağlamak, konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek kendi doğrularını buldurmaktır.

Eleştirel okuma, bir isteği kabul etmek, reddetmek veya askıya almamız gerektiğinin ve verdiğimiz karara olan güvenin derecesinin dikkatli, düşünceli tanımıdır (Ruggiero, R.V., 2015).

Eleştiri, bir insanı, bir eseri, bir yargıyı inceleyerek doğru ve yanlış yanlarını bulup gösterme amacıyla inceleme işi, tenkit, kritik (TDK, 2005, 179).

Eleştirel okuma, yazarın bize iletmiş iletmiş edimidir (Özdemir, 2007, 87).

Öztürk ve Otluoğlu' na (2005, 58) göre, eleştirel okuma becerisine sahip olmayan öğrencilerin olgu ve yorumları ayırt edemeyeceğini, bunun da öğrencileri yanlış sonuç ve yargılara götüreceğini vurgulamışlardır.

Eleştirel okuma, okunan metinle ilgili yorumlar, değerlendirmeler yapabilmektir (Arıcı, 2008, 29).

Güneş'e (2007, 156) göre okuyucunun, okuma sırasında, metinde işlenen düşüncelerdeki tutarlılık ya da tutarsızlıklar, çelişkiler, yazılma nedenleri verilen örneklerin uygunluğu ya da yeterliği hakkında, kendine sorular sorarak okumasıdır.

Eleştirel okuma tanımları incelendiğinde, bütün tanımlardan ortak hareketle okumanın sadece anlamaktan geçmediğini, okuyucunun anladığını aynı zamanda benimseyebilmesi, yorumlaması, değerlendirmesi ve verilen metindeki anlamın çok ötesine geçmesini gerektiren birtakım zihinsel faaliyetleri de içerir. Dolayısıyla her metin türüne farklı bir bakış açısı ile yaklaşılmalı ve okurken, değerlendirirken farklı bir gözlem gerektirdiğini söylemek doğru olur.

2.1.3.1. Eleştirel Okumanın Şartları

Ünalın (2006, 81-82), eleştirel okumanın da birtakım şartlarının olduğunu ifade eder ve okuyucunun eleştirel okuma yapabilmesi için bu şartları yerine getirmesi gerektiğini savunur. Bu şartları şu şekilde sıralar:

- Kelimelerin anlamlarını bilmelidir; çünkü metni anlamının ilk aşaması metni oluşturan kelimeleri anlayabilmektir. Kelimeler anlaşıldıktan sonra cümlelere, sonra paragraflara son olarak da metnin tamamının anlaşılması aşamasına geçilecektir. İlk aşama gerçekleşmediğinde diğerlerinin gerçekleşmesi mümkün değildir.
- Birden fazla anlamı olan kelimelerin, okunan metinde hangi anlamda kullanıldığını kestirebilmelidir; çünkü kelimenin hangi anlamda kullanıldığı anlaşılmazsa sözcükleri anlamlandırma aşaması ve onun üzerine inşa edilen diğer aşamalarda da başarısız olunacaktır.
- Asıl anlamından ayrı, benzetme ya da mecaz anlamda kullanılan kelimeler bu anlamıyla ayırt edilebilmelidir; çünkü ayırt edilemeyen kelimeler anlamının önüne geçecek ya da yanlış anlamaya neden olacaktır.
- Yazının ana fikrini tespit edebilmelidir; çünkü ana fikir yazının yazılış amacı, okurlara verilmek istenen mesajdır. Bu yönleriyle de eleştirel okumaya temel oluşturur. İletilen mesaj anlaşılmazsa değerlendirmeler, yorumlar, karşılaştırmalar yapılması mümkün değildir.

- Yazarın yazdıklarını, okuyucu kendi kelimeleri ile ifade edebilmelidir; çünkü metinde anlatılanları kendi kelimeleriyle ifade edebilen okur metni anlamış demektir. Aksi takdirde eleştirel okumanın ilk şartı olan “metni tam olarak anlama” gerçekleşmemiş olacaktır.
- Okunan metnin bir kısmı ile diğer kısmı ve bütünü arasındaki ilişkiyi kavrayabilmelidir; çünkü eleştirel okuma yapabilen okurlar düşüncelerin tutarlılığını, mantıklılığını denetleyebilmelidirler.
- Yazarın maksadını, hedef kitlesinin kimler olduğunu ayırt edebilmelidir; çünkü her metin bir yazılış amacına sahiptir. Okur bu amacı belirlediğinde metne karşı bir okuma tutumu geliştirebilecektir.
- Yazıda özellikle belirtilmiş unsurları yakalayabilmelidir; çünkü yazarların bazıları anlatmak istediklerinin özünü açıkça ortaya koymazlar. Okurun bu özü ortaya koyabilmesi eleştirel okuma açısından çok önemlidir.
- Okunanı, okunandan çıkan anlamı, okuyucunun daha önce okuduğu, bildiği yaşantıları ile ya da bu metni okuduktan sonra diğer kaynaklarla kıyaslayarak yorumlayabilmelidir; çünkü eleştirel okuma yapılabilmesi için bir bilgi birikimine sahip olmak gerekmektedir. Okunulan metnin yazarı böyle söylüyor ama diğer kaynaklar da bunun aksini iddia edenler var ya da olabilir denilerek okuma yapılmalıdır.
- Amaca uygun okuma yapılmalıdır; çünkü amaçsız bir okuma bireye hiçbir yaşantı kazandıramayacaktır. Okurlar metinle karşılaşmadan önce “Bu metni neden okuyorum? Bu metni okuma amacım ne?” gibi soruları sormalı, seçerek okuma yapmalıdırlar.
- Yazarın amacı belirlenmelidir; çünkü her metnin bir yazılış amacı, dolayısıyla da okurlara iletilecek bir mesajı vardır. Yine okurlar metinle karşılaşmadan önce “Yazarın bu metni yazış amacı nedir?” sorusunu kendilerine sorarak yazarın amacını belirleyerek okuma yapmaları gereklidir.
- Seviyeye uygun kitap seçilmelidir; çünkü bazı kitapların okunabilmesi için bazı donanımlara sahip olmak gereklidir. Okurlar kendilerine “Bu metin bana uygun mu?” sorusunu sormadan okumaya başlamamalı, seviyesine uygun metinler seçmelidirler. Aksi takdirde metin anlaşılacak, dolayısıyla da eleştirel okuma gerçekleştirilememiş olacaktır.

- Metin ön bilgiyle okunmalıdır; çünkü değerlendirmeler, kıyaslamalar yapabilmek için başka bir bilgiden yola çıkılmalıdır. Ayrıca ön bilgilerin harekete geçirilmesiyle isteklendirme de artırılmış olacaktır.
- Karşılaştırmalar yapılmalıdır; çünkü tam anlamıyla eleştirel okuma yapılabilmesi için metinde anlatılanlar hiçbir zaman tamamen benimsenmemeli, okunanların doğruluğu başka kaynaklardan da denetlenmelidir.
- Yazarın gerçekleri dikkate alınmalıdır; çünkü okunan her metinde yazarın duyuş ve düşünüşü, hayata bakışı, inançları vardır ve kitaplarda ortaya konulanlar hiçbir zaman gerçek hayatın aynısı değildir. Okurlar da bunun farkında olmalı, metnin dünyasının ayrı bir dünya olduğunun farkında olmalı ve bu dünyanın da yazardan izler taşıdığı farkında olmalıdır. Aksi takdirde okuduğu metinle kendisini özdeşleştirecek, bu durum da onun kişiliğinin gelişmesine hiçbir fayda sağlamayacaktır.
- Bilgiler başkalarıyla tartışılmalıdır; çünkü bir fikrin doğruluğunu tartışarak kabullenmek her zaman için tartışılmadan kabullenmekten daha çok şey kazandıracaktır okurlara. Birey, okuduklarını başkalarıyla tartışarak farklı bakış açılarını görmek gibi, metne dair geliştirdiği inançların doğruluğunu denetleyebilmek gibi fırsatlar yakalamış olacaktır.

2.1.3.2. Eleştirel Okumanın Engelleri

2005 Türkçe Öğretim Programında diğer becerilere olduğu kadar eleştirel okuma becerisine de ayrı bir yer verilmiştir. Ne var ki analiz, sentez, sorgulama gibi birtakım üst düzey becerileri gerektiren eleştirel okumanın önünde de bir takım engeller yer almaktadır. Ünalın (2006, 83) bu engelleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Basılmış, kitaba girmiş her şeyin doğru olduğu kanısı eleştirel okumanın en büyük engelidir.
- Otoriteye “körü körüne itaat”, küçükken buna şartlandırılmak da bir başka engeldir.
- Hiçbir ilmî dayanağı olmadan yapılan eleştiriler de eleştirel okumaya engel oluşturmaktadır. “Bana göre...”, “Bence...” gibi cümlelerle başlayan değerlendirmelerin mutlaka bir desteği olmalıdır.
- Okullarda, ailelerde, dernekler ve değişik meclislerde farklı görüşlerin medenî bir şekilde tartışılmasına girmekten sakınılması; tek görüş, tek lider, tek bir bakış açısı ve tek yol anlayışı da eleştirel düşünmeye engel olur.

Okuma alışkanlığımızı gözden geçirdiğimizde, toplum adına okuma noktasında öz eleştiri yaptığımızda verileni olduğu gibi kabul etme ve okuma belirgin olarak yapılan davranışlardandır.

2.1.3.3. Türkçe Öğretim Programında Eleştirel Okuma Amaçları

Türkçe dersi öğretim programında, eleştirel okuma ayrıca bir başlık altında ele alınmaktan ziyade programın çeşitli yerlerinde eleştirel düşünme ve eleştirel okumaya vurgu yapılmıştır. Ayrıca programın çeşitli yerlerinde sorgulayıcı okuma ifadesi ile de değinilmiştir.

Programın giriş kısmında, öğrencilerin gelişimleri sırasında,

- ❖ Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz, sentez yapma ve değerlendirme,
- ❖ Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihninde yapılandırma,
- ❖ İletişim kurma, arkadaşlarıyla iş birliği yapma, tartışma, sorun çözme, ortak
- ❖ Karar verme ve girişimcilik

(MEB, 2009, 9) gibi çeşitli zihinsel ve üst düzey becerilerin kazanılması ile de eleştirel düşünmeye ve eleştirel düşünmenin beraberinde kazandıracığı eleştirel okuma becerisine de atıfta bulunmaktadır.

Programın vizyonu açıklanırken de,

- ❖ Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan,
- ❖ Kendini ifade eden, iletişim kuran, iş birliği yapan, girişimci ve sorun çözen,
- ❖ Bilimsel düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan, yorumlayan

(MEB, 2009, 10) bireylerden oluşan bir toplum beklentisinden bahsedilirken de değinilmiştir.

Programın özelliklerinin içinde de eleştirel düşünmeye bir beceri olarak değinilmiş ve şu şekilde ifade edilmiştir: ‘Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme gibi temel becerilere yer verilmiştir.’ denilmiştir (MEB, 2009, 11).

Aynı şekilde programın genel amaçlarında,

- ❖ Türkçeyi sevmelerini, doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak,

- ❖ Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek,
- ❖ Metinler arası okuma becerilerini geliştirerek söz varlığını zenginleştirmek,
- ❖ Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma,
- ❖ iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek,
- ❖ Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihninde yapılandırma becerilerini geliştirmek,
- ❖ Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek (MEB, 2009, 12) ifadeleri ile de değinilmiştir.

Temel beceriler içerisinde de, Türkçeyi, doğru, güzel ve etkili kullanan, eleştirel düşünen, karar veren, metinler arası okuyan gibi ifadelerle de yer verilmiştir. Ayrıca okuma öğrenme alanı başlığı altında (MEB, 2009, 17) ‘öğrencilerin okuduklarını anlama becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmektedir. Bu amaçla ön bilgilerini kullanma, görsellerden yararlanma, zihninde canlandırma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflama, değerlendirme, özetleme gibi çeşitli anlama ve zihinsel becerileri geliştirmeye dönük kazanımlar sıralanmaktadır’ gibi ifadeler yer alıyor. Programın yöntem ve teknikler kısmında, Okuma sırasında, okuyucunun metinde işlenen düşüncelerdeki tutarlılık ya da tutarsızlıkları, çelişkileri, metnin yazılma nedenlerin, verilen örneklerin uygunluğu ya da yeterliği hakkında kendine sorular sorarak okumasıdır. Sorgulayıcı okuma, bir dizi soruyla olguların neden-sonuç ilişkilerini araştırma, analiz etme, düşünce üretme, düşünceleri düzenleme, görüşleri karşılaştırma, çıkarımlarda bulunma, tartışmaları değerlendirme ve problem çözme gibi işlemleri gerektirmektedir. Sorgulayıcı okuma; aynı zamanda bilgiyi edinme, açıklama ve kavramlar arasındaki ilişkileri yapılandırma biçimidir (MEB, 2009, 352) şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca metin seçiminde dikkat edilecek noktalardan bahsedilirken ‘Metinler öğrencilerin hayal dünyalarını, yaratıcılıklarını zenginleştirecek ve öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandıracak nitelikte olmalıdır’ denilmektedir (MEB, 2009, 170). Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda program beceri temelli hazırlanmış ve eleştirel düşünme ve okuma becerisi de programın her aşamasında değinilen becerilerden biri olarak önem arz etmektedir. Ayrıca eleştirel düşünme ve okuma becerileri henüz birinci kademe de sağlam temeller üzerine oturtulmaya çalışılmış. Özellikle programda 3. sınıftan itibaren ağırlık kazanmıştır.

2.1.3.4. Eleştirel Okuma Becerisi İle İlgili Araştırmalar

Eleştirel okuma ile ilgili olarak yapılan bazı araştırmalar tarih sırasına göre aşağıda verilmektedir.

Çam (2006), ilköğretim öğrencilerinin görsel okuma düzeyleri ile okuduğunu anlama, eleştirel okuma ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan çalışma sonunda bulgular akademik başarı ve eleştirel okuma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Akademik başarı arttıkça eleştirel okuma düzeyi de artmaktadır.

Ünal (2006), ilköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları ile ilgili çalışmasında alt problemlere ilişkin bulgular göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerinin oldukça düşük olduğu, eleştirel okuma becerisi ile okumaya ilişkin tutum arasında çok yüksek bir ilişkinin bulunduğu, eleştirel okuma becerisi düzeyleri ile okuduğunu anlama (Paragraf-cümle-kelime) düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilmiştir.

Orhan (2007), ilköğretim vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinde eleştirel okuma tekniğinin kullanımının değerlendirilmesine yönelik yapmış olduğu çalışmada eleştirel okumayı farklı basamaklara ayırarak incelemiş ve her basamakta da kız – erkek öğrenciler olmak üzere bulguları incelemiş ve kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu gözlemlemiştir.

Aşılıoğlu (2008), bilişsel öğrenmeler için eleştirel okumanın önemi ve onu geliştirme yolları ile ilgili yaptığı çalışmada ilköğretimin ilk yıllarında edinilen temel okuma becerisinin geliştirilmesi ve bireyin okuduklarını yalnızca anlamak için değil, anladıklarını yorumlayabilmek, eleştirebilmek ve değerlendirebilmek için de okuması gerekli olduğunu ancak temel okuma düzeyini aşamayan bir okuma becerisi ile bunun yapılması mümkün olmadığını ifade etmektedir. Dolayısıyla bu düzeydeki bir okuma ile bilişsel alanın üst basamaklarında yer alan uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki öğrenmelerin gerçekleşmeyeceği ve öğrencinin tek başına eleştirel okuma becerisini geliştiremeyeceği bunun için okul ve aile yardımına olan ihtiyacın önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sadioğlu ve Bilgin (2008), ilköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile cinsiyet ve anne-baba eğitim durumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde, anne- babaların eğitilmiş olmalarının eleştirel

okuma becerileri ile bir ilişkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin cinsiyetleri de göz önünde bulundurulduğunda kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Özensoy (2011), yaptığı çalışmada eleştirel okumaya göre düzenlenmiş sosyal bilgiler dersinin eleştirel düşünme becerisine etkisini araştırmıştır. Araştırmacı yaptığı çalışma sonunda, eleştirel okumaya göre hazırlanmış örnek üniteye ve ünitenin eleştirel okumasına dayalı öğretimin eleştirel düşünme becerisini anlamlı düzeyde artırdığı görülmüştür. MEB tarafından hazırlanan öğretmen kılavuz kitabına dayalı öğretimin, eleştirel düşünme becerisini geliştirmede herhangi bir anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Buna göre eleştirel okumaya göre hazırlanmış örnek üniteye ve ünitenin eleştirel okumasına dayalı öğretimin, eleştirel düşünme becerisini geliştirmede etkili olduğu görülmüştür. Araştırmadan çıkan önemli bir sonuç da sosyal bilgiler ders kitaplarının eleştirel okumaya göre yazılması konusudur. Eleştirel okumanın eleştirel düşünme becerisini anlamlı bir şekilde geliştirdiği bulgusundan hareketle sosyal bilgiler ders kitaplarının, çalışma kitaplarının eleştirel okumaya göre hazırlanması gerektiği araştırma sonunda ortaya konulan bulgulardandır.

Akyol (2011), 2005 ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programının öğrencilere eleştirel okuma becerisi kazandırmayla ilgili yapmış olduğu çalışmada programın bu konuda yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca araştırmada yer alan kız öğrenci puanlarının erkek öğrenci puanlarından daha yüksek çıktığı sonucuna da ulaşmıştır.

Belet (2011), eleştirel okuma becerisini geliştirilmesinde hikaye anlatma yönteminin kullanılmasına dair yapmış olduğu çalışma sonucunda, hikaye çalışmalarının öğrencilerin eleştirel okuma becerisini geliştirmeye yönelik alternatif bir yol olabileceği söylenmiştir.

Altunbay (2011), Sevinç Çokum' un romanlarının eleştirel okuma yöntemine göre okunması ile ilgili yapmış olduğu çalışma sonunda edebi metinlerde uygulanan eleştirel okuma eğitiminin metinlerin daha iyi değerlendirilmesini sağladığını ortaya koymuştur.

Karasakaloğlu ve Bulut (2012), kurmaca metinlerin eleştirel okuma becerisini geliştirmeye etkisini araştırmışlardır. Yapılan istatistiksel çalışmalar eleştirel okuma becerilerini geliştirmeye yönelik olarak kurmaca metinlerin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin eleştirel okuma ölçeği son test puanlarının, kurmaca olmayan metinler ile

çalışmanın yapıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin eleştirel okuma ölçeği son test puanlarından daha yüksek olduğunu ve aradaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Kurmaca metinlerle yapılan bu çalışmanın öğrencilerin okuma becerilerini geliştirdiği görülmektedir.

Ünal (2013), Türkçe öğretmeni adayların eleştirel okumaya yönelik özyeterlik algıları ile ilgili yapmış olduğu çalışmada Türkçe öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin özyeterlik algılarının yüksek olduğu ve cinsiyete göre değişmediğini gözlemlemiştir. Okuma sıklığı ve öğrenim görülen sınıf ile özyeterlik algısı arasında yapılan analizlerde ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Duran (2013); Türkçe dersi öğretim programlarında eleştirel okuma konulu çalışmasında; araştırma sonucunda elde edilen bulgular dikkate alındığında, hem ilkokul hem de ortaokul öğrencilerine yönelik yeterli sayı ve nitelikte kazanımın olduğu gözlemlenmiştir. Programdaki eleştirel okuma kazanımlarının bir metin inceleme çalışması sırasında kazandırılması düşünülen kazanımlar olduğu görülmüştür. Bu kazanımlar, ayırt etme, çelişkileri saptama, yanlışları belirleme, amaç belirleme, ilgili olmayı belirleme, benzerlik ve farklılıkları belirleme ve sorgulama çalışmalarını gerektirmekte ve bu yönüyle bu kazanımların, eleştirel okuma eğitime katkı sağlayabileceği ortaya konulmuştur.

Karadeniz (2014), eleştirel okuma özyeterlilik algısı ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması ile ilgili ortaya koyduğu bulgular incelendiğinde, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini ölçecek geçerli ve güvenilir ölçme araçları, eleştirel okuma becerisinin öğrencilere kazandırılmasında ne kadar başarılı olduğunu savunmada ve öğrencilerin bu özelliklerinin sürekli olarak ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu gereklilikten hareket ederek “Eleştirel Okuma Özyeterlilik Algısı Ölçeği” araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı, ölçeğin, geçerlilik ve güvenilirliğine ait bulgular ile üniversitede öğrenim gören öğrencilerin ilgili özelliğe ilişkin becerilerini belirlemek üzere kullanılabilir nitelikte olduğunu ortaya koymuştur.

Güneş ve Güneş (2014), eleştirel okumanın eğitimle ilişkisi ve okul kütüphanecilerinin rolü adıyla yaptıkları çalışmalarında, literatür taraması ve değerlendirmeler sonucunda; “ okul kütüphanecilerinin, okuma ve eleştirel okuma becerisi kazandırma konusunda etkili olduğu ve okul kütüphanecileri, okul kütüphanelerinde öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri konusunda rehberlik edecek bir öğretmen niteliğindedir. ” sonuçlarına ulaşmışlardır.

Yapılan araştırma da 2005 Türkçe dersi ğretim programında yer alan eleştirel okuma kazanımlarını inceleme bakımından yapılan çalışmalarla ortak bir özellik göstermektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, işlem basamakları ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler yer almıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisine yönelik kazanımları, öğrenci ders kitaplarındaki eleştirel okuma metin ve etkinliklerini incelemek, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin dönem sonundaki gelişme durumu ile öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğrenci ders kitaplarındaki eleştirel okuma etkinliklerini incelemek ve bunların ilgili kazanımlarını kazandıracak yeterlilikte olup olmadığını belirlemek için tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde hala var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Özsoy, 2012, 56).

3.2. Çalışma Gurubu

Çalışma gurubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Bartın ili merkeze bağlı Kozcağz Ahmetler İlkokulu 4/A ve 4/B sınıflarında öğrenime devam eden 70 öğrenciyi kapsamaktadır.

Tablo 2. Çalışma grubundaki öğrencilerin sınıflara göre dağılımları.

	4A	4B	Toplam
Sınıf Mevcudu	36	37	73
Çalışmaya Alınan Öğrenci	35	35	70

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği, 4. sınıf eleştirel okuma kazanımlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirleme anketi olmak üzere üç ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.3.1. 4. Sınıf Türkçe Dersi Eleştirel Okuma Becerilerini Belirleme Ölçeği

4. sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği, öğrencilerin program sonunda eleştirel okuma becerilerinin ne derecede geliştiğini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek hazırlanırken 4. sınıf Türkçe dersi, okuma, alt öğrenme alanına ait kazanımlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır (Ek-1). Kazanımlar doğrultusunda ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı onaylı, MEB'in kendi ders kitapları, özel yayın olan Türkçe ders kitaplarından ve çalışma kitaplarından derlenen sorular dikkate alınarak ölçek hazırlanmıştır. Geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış sorular ölçeğe alınmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliği için hazırlanan belirtke tablosu ile birlikte uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda ölçme değerlendirme uzmanı başta olmak üzere beş ayrı öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Ayrıca devlet okulunda görev yapan ve o yıl dördüncü sınıfları okutan iki ayrı sınıf öğretmeninden de görüş alınmıştır. Görüşü alınan uzmanların yönlendirmeleri doğrultusunda ölçekte gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Hazırlanan sorular Talim Terbiye tarafından onaylı kitaplardan alınarak 4. Sınıf öğrenci düzeyine uygunluğu da göz önünde bulundurulmuştur.

Görüşü alınan uzmanlara aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Ölçekte yer alan sorulardan hangisi veya hangileri eleştirel okuma becerisini ölçmeye yönelik değildir?
2. Anlaşılması zor veya yanlış anlamaya sebep olabilecek soru var mı?
3. Sorulardan hangisi veya hangileri 4. Sınıf seviyesine uygun değildir?

Bu doğrultuda 17 maddeden oluşan bir ölçek hazırlanmıştır.

3.3.2. 4.Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerini Belirleme Anketi

Öğrencilere uygulanan anketin maddeleri, çalışmanın amacına uygun olacak şekilde,4. Sınıf Türkçe dersi okuma öğrenme alanına ait kazanımlar arasından eleştirel okuma ile ilgili olanlar seçilerek hazırlanmıştır (Ek 7). Hazırlanan anketin maddelerinin amaca uygun olup olmadığını anlamak için iki sınıf öğretmeninden, ölçme değerlendirme uzmanından ve konu alanı uzmanlarından görüş alınmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra 18 maddelik eleştirel okuma anketi hazırlanmıştır. Öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini ölçmek için hazırlanan anket beşli likert tipi şeklinde hazırlanmıştır.

3.3.3. 4.Sınıf Eleştirel Okuma Kazanımlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Anketi

Öğretmenlere uygulanan anketin maddeleri, çalışmanın amacına uygun olacak şekilde, 4. sınıf Türkçe dersi okuma öğrenme alanına ait kazanımlar arasından eleştirel okuma ile ilgili olanlar seçilerek hazırlanmıştır (Ek 7). Hazırlanan anketin maddelerinin amaca uygun olup olmadığını anlamak için iki sınıf öğretmeninden, ölçme değerlendirme uzmanından ve konu alanı uzmanlarından görüş alınmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra 18 maddelik eleştirel okuma anketi hazırlanmıştır. Türkçe dersi öğretim programı eleştirel okuma kazanımlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin alındığı anket beşli likert tipi şeklinde hazırlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması Ve Analizi

Verilerin toplanması 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı ikinci döneminde veri toplama araçlarında bulunan uygulama kriterlerine bağlı olarak seçilen örneklemden oluşmuştur. Yapılan çalışma 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Bartın ilinde okuyan 4. sınıf öğrencileri içinden Kozcağz Ahmetler İlkokulu 4. sınıfta okuyan 70 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan test ve anketler örnekleme belirlenen öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak öğrencilere araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Öğrencilere 4. sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği ve eleştirel okuma anketi uygulanmıştır. Ayrıca yeni programda 4. sınıfı daha önce okutmuş 11 öğretmene de 4.sınıf eleştirel okuma kazanımlarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirleme anketi uygulanmıştır. Böylece araştırmada kullanılacak veriler elde edilmiştir. Verilerin SPSS-20 analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonunda ulaşılan bulgulara yer verilmektedir. Bulguların verilisinde araştırma sorularının sırası izlenmiştir. Bu nedenle önce Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında eleştirel okumaya yönelik yer alan kazanımlar, ardından bu kazanımlara ilişkin ders kitaplarında verilen metin ve etkinliklerin sayısı, tür ve içerik yönünden durumu, öğrenci ve öğretmenlerden elde edilen bulgular verilmektedir.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci sorusunu oluşturan Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında eleştirel okumaya ilişkin yer alan kazanımlara yönelik bulgular ve açıklamalar aşağıda verilmektedir.

Türkçe dersi öğretim programında okuma öğrenme alanı ile ilgili toplam 77 kazanım yer almaktadır (MEB, 2005, 127). (Ek 4). Bu kazanımlar tek tek incelenmiş ve 4. sınıf seviyesinde eleştirel okuma kazanımları aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 3: 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan eleştirel okuma kazanımları.

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
4	Okuma	Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.
4	Okuma	Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.
4	Okuma	Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.
4	Okuma	Okuduklarında duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.
4	Okuma	Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.
4	Okuma	Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.
4	Okuma	Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.
4	Okuma	Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.

4	Okuma	Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.
4	Okuma	Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.
4	Okuma	Okumayı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.
4	Okuma	Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.
4	Okuma	Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.
4	Okuma	Okuduklarından çıkarımlar yapabilir.
4	Okuma	Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.
4	Okuma	Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.
4	Okuma	Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.
4	Okuma	Sorgulayıcı okur.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi 4. Sınıf düzeyinde eleştirel okuma ile ilgili 18 tane kazanım vardır. Bunlar incelendiğinde, ayırt etme, çelişkileri saptama, yanlışları belirleme, amaç belirleme, ilgili olmayanı belirleme, benzerlik ve farklılıkları belirleme ve sorgulama gibi çalışmalarını gerektirdiği görülmektedir. Bu açılarından bakıldığında kazanımların eleştirel düşünme ve eleştirel okuma becerisini geliştirmeye doğrudan katkı sağlayacağı söylenebilir. Verilen bu kazanımları kazandırmak için Türkçe dersi öğretim programında önerilen eleştirel okuma etkinlikleri de yer almaktadır. Programda yer alan etkinlikler hazırlanırken özellikle kazanımların göz önünde bulundurulması gerektiğinden ve içeriğinin önemine dikkat çekilmiştir. Etkinliklerde öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle iletişim kurma, etkileşimde bulunma, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sorma ile araştırma yapma becerilerine ağırlık verilmesinin ön planda tutulması gerektiği belirtilmiştir. Programda yer alan eleştirel okuma kazanımlarına dair verilen etkinlik örnekleri aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 4: Türkçe Dersi Öğretim Programında Önerilen Eleştirel Okuma Etkinlikleri.

Sınıf	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEĞİ
4	Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.	Bir metnin giriş, gelişme ve sonuç kısımlarına ait karışık olarak verilen paragrafları sıraya koymaları istenebilir.
4	Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.	“Bu konuda neler biliyorsunuz?” gibi sorularla ön bilgilerin harekete geçirilmesi sağlanır.
4	Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.	Yok
4	Okuduklarındaki duygusal ve abartılı öğeleri belirler ve sorgular.	Abartılı öğelerin yer aldığı ve almadığı cümleler karışık olarak verilerek öğrencilerden bunları ayırmaları istenebilir.
4	Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.	‘Hikaye unsurları haritası’ etkinliği.
4	Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur. Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.	“Annesi Okan’a pasta yaptı ancak...” “Annesi Emel’e pasta yaptı bu yüzden...” vb. cümleler verilerek bunları tamamlamaları istenebilir.
4	Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.	Öğretmen “benzer olarak, farklı olarak, aynı, ...den daha, ...kadar” ifadelerinin, olaylar, kişiler veya nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyduğunu öğrencilere sezdirmelidir.
4	Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.	Öğretmen, “çünkü, bunun nedeni, bu nedenle, olduğu için, bunun sonucunda, için, bu yüzden” ifadelerinin düşünceler, olaylar vb. arasında sebep-sonuç ilişkileri kurduğunu öğrencilere sezdirmelidir.
4	Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.	Öznel ve nesnel yargı belirten cümleleri ayırt etmeleri istenebilir.
4	Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirir.	Yok
4	Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.	Yok

4	Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri saptar.	Öğretmen tarafından anlam bakımından çelişki içeren bir metin veya paragraf oluşturularak öğrencilerin bunları fark etmeleri sağlanabilir. Bu çalışmayla, öğrencilerin dikkatini anlamaya yoğunlaştırıp yoğunlaştırmadıkları belirlenebilir.
4	Okuduklarından çıkarımlar yapar.	Yok
4	Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler.	Ara disiplin: “İnsan Hakları Kahramanı” etkinliği yaptırılabilir.
4	Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirler.	Yok
4	Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark eder.	Yok
4	Sorgulayıcı okur.	Yok

Görüldüğü gibi Programda yer alan kazanımlara yönelik öğrenci çalışma kitaplarında yer alacak eleştirel okuma etkinliklerine örnek olabilecek etkinlikler verilmiştir. Bunlardan 7 kazanım dışında diğer kazanımlar için etkinlik örnekleri açıklayıcı bir şekilde yer almaktadır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci sorusunu oluşturan eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik ders kitaplarında verilen metin ve etkinliklere ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

2005 Türkçe dersi öğretim programı doğrultusunda hazırlanan 4. sınıf ders kitaplarında eleştirel okuma becerisine yönelik hangi metinleri ele aldıkları ve bu metinlerde eleştirel okuma becerisinin hangi kazanımlarına yer verdiklerini belirlemek amacıyla Talim Terbiye Kurulu Başkanlığından onay alan bir özel yayınevine ait ders ve çalışma kitapları (CEM, 2014) ile MEB (MEB,2014) yayınlarında yayınlanan ders ve çalışma kitapları incelenmiştir. Bunlar devlet ve özel yayınevi kitapları başlıkları altında verilmiştir.

Devlet Yayınevine Ait Türkçe Öğretim Ders Kitapları

Gültekin ve Pekdemir (MEB, 2014) tarafından yazılan ve MEB yayını olan 4. sınıf Türkçe ders kitaplarında verilen eleştirel okuma metin ve etkinlikleri incelenmiş ve aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Kitapta toplam sekiz tema yer almakta ve her temaya ait 3 metin, 1 dinleme metni ve 2 serbest okuma metni yer almaktadır. Böylece toplam 48 metne yer verilmiştir.

Her temada yer alan dinleme ve serbest okuma metinleri dışındaki metinler incelenmiş ve metin başına düşen eleştirel okuma kazanımları ve bu kazanımlara ait etkinlik sayılarına yer verilmiştir (Ayrıntılı bilgiler EK 5 de sunulmuştur). Metinler ve metinlerde işlenmesi hedeflenen kazanımlar incelendiğinde, her kazanım ile ilgili etkinlik olmadığı görülmektedir. Eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik kitapta yer alan metinlerin içerdikleri kazanımlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. MEB Yayınları Kazanım- Etkinlik Sayıları.

KAZANIMLAR	ETKİNLİK SAYISI
1. Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	-
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	-
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	3
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.	-
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	8
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	-
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	3
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	-
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	-
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	-
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	-
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yaparım.	7

15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	3
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	2
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	2
18.Sorgulayıcı okurum.	2
TOPLAM	30

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 18 kazanım için 30 etkinlik verilmiştir. Kazanım başına 1,6 etkinlik düşmektedir. Verilen etkinliklerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 6. MEB yayınları etkinlik-kazanım dağılımı tablosu.

ETKİNLİK SAYISI	KAZANIM SAYISI
Hiç etkinlik olmayan kazanım sayısı	10
1-2 etkinlik olan kazanım sayısı	3
3-4 etkinlik olan kazanım sayısı	3
5-6 etkinlik olan kazanım sayısı	-
7-8 etkinlik olan kazanım sayısı	2

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 10 kazanım için hiç etkinlik verilmemiştir. İki kazanıma 7-8 etkinlik, 3 kazanıma 3-4 etkinlik ve 3 kazanıma da 1-2 etkinlik verilmiştir. Buradan etkinliklerin düzenli olmadığı gelişigüzel verildiği söylenebilir. Verilen etkinliklerin türü ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 7. MEB yayınları etkinlik-kazanım sayısı nitel tablosu.

ETKİNLİK TÜRÜ	ETKİNLİK SAYISI
Soru sorma etkinliği	Yönlendirilmiş etkinlik
Sorgulama etkinliği	2
Tahminde bulunma etkinliği	-
Karşılaştırma etkinliği	8
Çıkarımda bulunma etkinliği	7
İlişki kurma etkinliği	-
Ayırt etme etkinliği	-
Diğer	13
TOPLAM	30

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi etkinlik türleri ile etkinliklerin kazanımlara dağılımı dengeli değildir. Eleştirel okumanın karşılaştırma yapma ve çıkarımda bulunma

yönü üzerinde ağırlıklı durulduğu görülmektedir. Eleştirel okumanın sadece bu iki yönü üzerinde durulması öğrencilerde eleştirel okuma becerisinin gelişmesini olumsuz yönde etkileyeceği açıktır. Kısaca, Türkçe öğretim programında okuma alt öğrenme alanı içerisinde yer alan ve öğrenciye kazandırılması hedeflenen kazanımlara ilişkin ders kitabında etkinliklerin yeterli olmaması öğrencilerin eleştirel okuma becerisini kazanmalarını engelleyici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özel Yayınevine Ait Türkçe Öğretim Ders Kitapları

Özel yayınevine ait olan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı onaylı 4. sınıf Türkçe ders kitabı (CEM, 2014) incelendiğinde aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Kitapta toplam sekiz tema yer almakta ve her temaya ait 3 metin, 1 dinleme metni ve 2 serbest okuma metni yer almaktadır. Böylece toplam 48 metne yer verilmiştir.

Her temada yer alan dinleme ve serbest okuma metinleri dışındaki metinler incelenmiş ve metin başına düşen eleştirel okuma kazanımları ve bu kazanımlara ait etkinlik sayılarına yer verilmiştir (Ayrıntılı bilgiler EK 6 da sunulmuştur). Metinler ve metinlerde işlenmesi hedeflenen kazanımlar incelendiğinde, her kazanım ile ilgili etkinlik olmadığı görülmektedir. Eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik kitapta yer alan metinlerin içerdikleri kazanımlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8. CEM Yayınları Kazanım - Etkinlik Sayıları.

KAZANIMLAR	ETKİNLİK SAYISI
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
3.Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	1
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	1
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	1
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.	-
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	2
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	4
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	-
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	-

11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	-
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	1
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	1
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	6
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	-
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	1
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	2
18.Sorgulayıcı okurum.	-
TOPLAM	20

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 18 kazanım için 20 etkinlik verilmiştir. Kazanım başına 1, 1 etkinlik düşmektedir. Verilen etkinliklerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 9. CEM yayınları etkinlik-kazanım dağılımı tablosu.

ETKİNLİK SAYISI	KAZANIM SAYISI
Hiç etkinlik olmayan kazanım sayısı	8
1-2 etkinlik olan kazanım sayısı	8
3-4 etkinlik olan kazanım sayısı	1
5-6 etkinlik olan kazanım sayısı	1
7-8 etkinlik olan kazanım sayısı	-

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 8 kazanım için hiç etkinlik verilmemiştir. 8 kazanıma 1-2 etkinlik, 1 kazanıma 3-4 ve yine 1 kazanıma 5-6 etkinlik verilmiştir. Buradan etkinliklerin düzenli olmadığı gelişigüzel verildiği söylenebilir. Verilen etkinliklerin türü ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 10. CEM yayınları etkinlik-kazanım sayısı nitel tablosu.

ETKİNLİK TÜRÜ	ETKİNLİK SAYISI
Soru sorma etkinliği	Yönlendiriliş etkinlik
Sorgulama etkinliği	1
Tahminde bulunma etkinliği	1
Karşılaştırma etkinliği	2
Çıkarımda bulunma etkinliği	6
İlişki kurma etkinliği	4
Ayırt etme etkinliği	-
Diğer	6
TOPLAM	20

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi etkinlik türleri ile etkinliklerin kazanımlara dağılımı dengeli değildir. Eleştirel okumanın ilişki kurma ve çıkarımda bulunma yönü üzerinde ağırlıklı durulduğu görülmektedir. Eleştirel okumanın sadece bu iki yönü üzerinde durulması öğrencilerde eleştirel okuma becerisinin gelişmesini olumsuz yönde etkileyeceği açıktır. Kısaca Türkçe öğretim programında okuma alt öğrenme alanı içerisinde yer alan ve öğrenciye kazandırılması hedeflenen kazanımlara ilişkin ders kitabında etkinliklerin yeterli olmaması öğrencilerin eleştirel okuma becerisini kazanmalarını engelleyici olmaktadır.

Devlet ve özel yayınevine ait bulgular incelendiğinde, devlet yayınevine ait ders kitabında eleştirel okuma ile ilgili 30 etkinlik yer alırken ve kazanım başına 1,6 etkinlik düşerken, özel yayınevine ait ders kitabında 20 etkinlik yer almakta ve kazanım başına 1,1 etkinlik düşmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak özel yayınevine ait ders kitabının eleştirel okuma becerisini kazandırmada daha zayıf olduğu söylenebilir. Devlet yayınevine ait öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde genellikle eleştirel okumanın karşılaştırma ve çıkarımda bulunma yönü üzerinde durulurken, özel yayınevine ait öğrenci çalışma kitaplarında da çıkarımda bulunma ve ilişki kurma yönü üzerinde durulmuştur. Her iki yayınevine ait kitapta da eleştirel okumanın ilişki kurma yönüyle ilgili herhangi bir etkinlik yer almamaktadır.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü sorusunu oluşturan öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin dönem sonundaki ulaşma durumuna yönelik bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir. Öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin dönem sonundaki ulaşma durumunu belirlemek için 4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği uygulanmış, elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda kazanım sırasına göre sıralanmıştır. Bu ölçek farklı yaş gruplarında olan, 41 kız öğrenci ve 29 erkek öğrenciden oluşan toplam 70 öğrenci tarafından cevaplanmıştır.

4.1.3.1. Birinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 1: Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.

Sınıf ortamında etkinlik çalışması sırasında, öğretmen tarafından takibi yapılabilecek bir kazanımdır. Yönlendirilmiş etkinlikler ile öğretmen öğrencinin bu kazanıma ait başarısını tespit edebilir.

4.1.3.2. İkinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 2: Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.

Tablo 11. 2. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	5	7
1	9	13
2	15	21
3	20	29
4	11	16
5	10	14
Toplam	70	100

Tablo 11’ de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve

yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 2. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 5 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan alamadığı görülmektedir. 20 öğrencinin ise 3 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 10 olarak görülmektedir. Öğrencilerin sadece %14' ünün tam puan alması bu kazanımın öğrencilerde henüz tam anlamıyla gelişmediğini göstermektedir. Hem devlet yayını olan ders kitabı hem de özel yayınevine ait olan ders kitapları incelendiğinde bu kazanıma yönelik doğrudan hazırlanan her hangi bir etkinlik yer almamaktadır. Öğretmen tarafından yönlendirilmiş etkinlikler ile kazandırılması beklenen bir kazanımdır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabileceği gibi öğrencilerin okuduklarını anlamamalarından da kaynaklanmış olabilir.

4.1.3.3. Üçüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 3: Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.

Sınıf ortamında etkinlik çalışması sırasında, öğretmen tarafından takibi yapılabilecek bir kazanım. Yönlendirilmiş etkinlikler ile öğretmen öğrencinin bu kazanıma ait başarısını tespit edebilir.

4.1.3.4. Dördüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 4: Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.

Tablo 12: 4. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	30	43
1	10	15
2	1	2
3	11	15
5	18	25
Toplam	70	100

Tablo 12 ' de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin sorudan aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve

yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 4. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 30 öğrencinin bu kazanıma yönelik başarı testinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 18 olarak görülmektedir. Öğrencilerin sadece %25'nin tam puan alması bu kazanımın henüz öğrencilerde tam olarak gelişmediğini göstermektedir. Ders kitapları incelendiğinde devlet yayını olan kitapta bu kazanıma dair her hangi bir etkinlik yer almazken, özel yayınevine ait kitapta bu kazanımla ilgili 1 etkinlik yer almaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabileceği gibi kitaplarda yeterince etkinliğe yer verilmemesi ya da öğrencilerin teknoloji ile çok iç içe olmalarından kaynaklı hayal dünyalarının çok geniş olması ve gerçek ile hayal arasındaki ince çizgiyi fark edememelerinden de kaynaklanabilir.

4.1.3.5. Beşinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 5: Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.

Tablo 13: 5. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	13	18
1	2	3
2	7	11
3	15	22
4	23	32
5	10	14
Toplam	70	100

Tablo 13' de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 5. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 13 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 23 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Bu sayıda öğrencilerin %32' sini oluşturmaktadır. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 10 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %14' nün tam puan alması, %32' sinin 4 puan alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli

seviyede olmasa da geliştiğini göstermektedir. Bu kazanımla ilgili devlet kitabında 3 etkinlik, özel yayın evi kitabında 1 etkinlik yer almaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir.

4.1.3.6. Altıncı Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 6: Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.

Sınıf ortamında etkinlik çalışması sırasında, öğretmen tarafından takibi yapılabilecek bir kazanım. Yönlendirilmiş etkinlikler ile öğretmen öğrencinin bu kazanıma ait başarısını tespit edebilir.

4.1.3.7. Yedinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 7: Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.

Tablo 14: 7. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	48	69
4	1	1
5	21	30
Toplam	70	100

Tablo 14' de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 7. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 48 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görölmektedir. 1 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 21 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %69' nun hiç puan almaması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Oysa bu kazanımla ilgili devlet kitabında 8, özel yayınevi kitabında 2 etkinlik verilmiştir. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin okuduklarını olduğu gibi kabul etmeleri, karşılaştırma yapma gereği duymamalarından da kaynaklanabilir.

4.1.3.8. Sekizinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 8: Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.

Bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde madde 5 ve madde 6 olmak üzere 2 soruya yer verilmiştir. Madde 5' e dair aşağıdaki Tablo 15 incelendiğinde,

Tablo 15: 8. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde 5).

Puan	f	%
0	6	9
1	4	6
2	14	6
3	4	20
4	41	58
5	1	1
Toplam	70	100

6 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 41 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 1 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %60' nın 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede geliştiğini göstermektedir.

Aynı kazanıma ait aşağıdaki Tablo 16 incelendiğinde de,

Tablo 16: 8. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 6).

Puan	f	%
0	6	9
2	1	1
3	7	10
4	8	11
5	48	69
Toplam	70	100

6 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 8 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 48 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %70'nin 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede geliştiğini göstermektedir. Oysa bu kazanımla ilgili olarak devlet kitabında hiç etkinlik verilmemiş, özel yayınevi kitabında ise 4 etkinlik verilmiştir.

4.1.3.9. Dokuzuncu Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 9: Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.

9. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 30 öğrencinin bu kazanıma yönelik hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 21 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %14'nün tam puan alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Bu kazanıma dair devlet kitabında 3 etkinlik yer alırken özel yayınevi kitabında hiç etkinlik verilmemiştir. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda henüz soyut düşünme becerisini tam olarak kazanamadıklarından hayal ve gerçek olanı ayırt etmekte zorlanmış olabilirler.

4.1.3.10. Onuncu Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 10: Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.

Bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde madde 7 ve madde 8 olmak üzere 2 soruya yer verilmiştir. Madde 7' ye dair aşağıdaki Tablo 17 incelendiğinde,

Tablo 17: 10. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 7).

Puan	f	%
0	35	50
2	5	7
3	8	11
4	11	16
5	11	16
Toplam	70	100

35 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 11 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 11 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %32'sinin 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir.

Aynı kazanıma ait aşağıdaki Tablo 18 incelendiğinde de,

Tablo 18: 10. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde 8).

Puan	f	%
0	19	27
1	4	6
2	7	10
3	14	20
4	18	26
5	8	11
Toplam	70	100

19 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 18

öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 8 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %36'sının 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Devlet kitabı ve özel yayınevi kitabında bu kazanıma dair hiç etkinlik yer almamaktadır.

4.1.3.11. On Birinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 11: Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.

Sınıf içerisinde öğrenci gözlemlenerek ve kazanım ile ilgili farklı sorular yönlendirilerek öğrenci de kazanımın gelişme seviyesi tespit edilebilir.

4.1.3.12. On İkinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 12: Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.

12. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 10 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 50 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %70'nin tam puan alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede geliştiğini göstermektedir. Oysa ki bu kazanıma dair devlet kitabında hiç etkinlik yokken özel yayınevi kitabında 1 etkinlik yer almaktadır.

4.1.3.13. On Üçüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 13: Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.

Tablo 19: 13. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	47	67
2	1	1
3	2	4
4	1	1
5	19	27
Toplam	70	100

Tablo 19’ da öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelik sonuçları görülmektedir. 13. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 47 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 19 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %67’sinin hiç puan almaması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Devlet kitabında bu kazanıma dair hiç etkinlik yokken, özel yayınevi kitabında bu kazanımla ilgili 1 etkinlik yer almaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin o anki dikkat dağınıklığı, motivasyon eksikliği ya da okuduğu soruyu ve metni yeterince önemsemeden okumasından kaynaklanabilir.

4.1.3.14. On Dördüncü Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 14: Okuduklarından çıkarımlar yapabilir.

Bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde madde 10 ve madde 11 olmak üzere 2 soruya yer verilmiştir. Madde 10’a dair aşağıdaki Tablo 20 incelendiğinde,

Tablo 20: 14. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 10)

Puan	f	%
0	23	33
3	8	11
4	2	3
5	37	53
Toplam	70	100

23 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 2 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 37 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %56’sının 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede geliştiğini göstermektedir.

Aynı kazanıma ait aşağıdaki Tablo 21 incelendiğinde de,

Tablo 21: 14. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 11)

Puan	f	%
0	58	83
3	2	3
5	10	14
Toplam	70	100

58 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 10 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %83' nün soruya doğru cevap verememesi bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Her iki sorunun zorluk derecesinin birbirinden farklı olması öğrencilerin başarılarına bu şekilde yansımış olabilir. Oysaki devlet kitabında bu kazanımla ilgili 7 etkinlik, özel yayınevi kitabında bu kazanımla ilgili 6 etkinlik yer almaktadır.

4.1.3.15. On Beşinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 15: Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.

Bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde madde 12 ve madde 13 olmak üzere 2 soruya yer verilmiştir. Madde 12' ye dair aşağıdaki Tablo 22 incelendiğinde,

Tablo 22: 15. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması (Madde 12)

Puan	f	%
0	50	71
2	1	1
3	10	15
5	9	13
Toplam	70	100

Tablo 22’ de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 15. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 50 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 9 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %71’inin hiç puan almaması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Bu kazanımla ilgili devlet kitabında 3 etkinlik yer alırken, özel yayınevi kitabında hiç etkinlik yer almamaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin okuduklarını sorgulamamalarından, yazarın ne anlatmak istediğini kendi düşünce sisteminde oturtamamalarından kaynaklanabilir.

Aynı kazanıma ait aşağıdaki Tablo 23 incelendiğinde de;

Tablo 23: 15. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 12)

Puan	f	%
0	34	49
1	2	3
2	11	16
3	22	31
5	1	1
Toplam	70	100

Tablo 23’ de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 15. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 34 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 1 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %49’nun hiç puan almaması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin okuduklarını sorgulamamalarından, yazarın ne anlatmak istediğini kendi düşünce sisteminde oturtamamalarından kaynaklanabilir.

4.1.3.16. On Altıncı Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 16: Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.

Tablo 24: 16. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
0	37	53
1	3	4
2	11	15
3	9	13
4	6	9
5	4	6
Toplam	70	100

Tablo 24’ de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 16. kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan bir diğeri sorunun puan dağılımı incelendiğinde 37 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 4 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %53’ ün hiç puan almaması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Okutulan ders kitapları incelendiğinde devlet kitabında 2 etkinlik yer alırken, özel yayınevi kitabında 1 etkinlik yer almaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir.

4.1.3.17. On Yedinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 17: Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.

Bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde madde 15 ve madde 16 olmak üzere 2 soruya yer verilmiştir. Madde 15’a dair aşağıdaki Tablo 25 incelendiğinde,

Tablo 25: 17. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 15)

Puan	f	%
0	20	29
1	5	7
2	6	9
3	12	17
4	15	21
5	12	17
Toplam	70	100

20 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. 15 öğrencinin ise yapılan puanlamaya göre 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 12 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %37'sinin 4 puan ve üstü alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir.

Aynı kazanıma ait aşağıdaki Tablo 26 incelendiğinde de,

Tablo 26: 17. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması(Madde 16)

Puan	f	%
0	44	63
1	4	6
2	2	3
3	1	1
4	2	3
5	17	24
Toplam	70	100

44 öğrencinin bu kazanıma yönelik, hazırlanan eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde sorulan soruya hiç doğru cevap veremediği görülmektedir. Tam puan

alan öğrenci sayısı ise 17 olarak görülmektedir. İstatistiksel olarak öğrencilerin toplamda %24'ünün soruya doğru cevap vermesi bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Oysaki bu kazanımla ilgili devlet ve özel yayınevi kitaplarında 2 etkinli yer almaktadır.

4.1.3.18. On Sekizinci Kazanıma İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kazanım 18: Sorgulayıcı okur.

Tablo 27: 18. Kazanıma göre öğrencilerin ölçek puanlarının karşılaştırılması.

Puan	f	%
5	42	60
10	21	30
15	7	10
Toplam	70	100

Tablo 27' de öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğinde yer alan eleştirel okuma kazanımına ilişkin maddeden aldıkları puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelik sonuçları görülmektedir. 18. kazanıma yönelik puan dağılımı incelendiğinde 42 öğrencinin 5 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 7 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %10'unun tam puan alması bu kazanımın öğrencilerde yeterli seviyede gelişmediğini göstermektedir. Devlet yayınında bu kazanımla ilgili 2 etkinlik yer alırken, özel yayınevi kitabında bu kazanımla ilgili hiç etkinlik yer almamaktadır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan bu sonucun birçok sebebi olabilir. Öğrencilerin metinde ya da soruda verileni olduğu gibi kabul etmesi, eleştirmeden, değerlendirmeden, kendi bilgi birikiminden geçirmeden olduğu gibi kabul etmesinden kaynaklanabilir.

Yukarıdaki bilgilere göre, öğrencilerin eleştirel okuma kazanımlarından 2 tanesini kazanırken, 11 tanesini kazanamadıkları görülmektedir. Geriye kalan 5 kazanım ise ders içerisinde yönlendirilmiş etkinliklerle kazandırılabilir.

4.2.4. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 28: 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme yüzde – frekans tablosu.

KAZANIMLAR	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	24	34	20	29	18	26	2	3	7	10
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	31	44	25	36	6	9	4	6	4	6
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	23	33	16	23	15	21	11	16	4	6
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	32	46	18	26	7	10	7	10	5	7
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	43	61	14	20	9	13	4	6	0	0
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.	43	61	18	26	5	7	1	1	3	4
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	24	34	14	20	18	26	8	11	6	9
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	29	1	22	31	13	19	5	7	1	1
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	38	54	14	20	13	19	4	6	1	1
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	18	26	12	17	24	34	13	17	3	4
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	28	40	23	33	12	17	5	7	2	3
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	29	41	19	27	13	19	5	7	4	6
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	21	30	23	33	19	27	4	6	3	4
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	25	36	14	20	17	24	3	4	11	16
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	32	46	25	36	9	13	2	3	2	3
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	27	39	19	27	13	19	6	9	5	7
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	26	37	19	27	15	21	7	10	3	4
18.Sorgulayıcı okurum.	26	37	18	26	11	16	3	4	12	17
Toplam	519	41	333	26	237	19	94	8	76	6

Merkez Ahmetler İlkokul’ unda okuyan öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirlemeye yönelik görüşlerini almak üzere, yukarıdaki tabloda yer alan 18 kazanımın bulunduğu anket uygulanmıştır. Ankete 4. sınıfta okuyan 70 öğrenci katılmıştır. Ankette yer alan 18 kazanıma 1-5 arasında bir puan verilmiştir. Puanlamada (1)“Kesinlikle Katılmıyorum ”, (2) “Katılıyorum ”, (3) “Kararsızım ”, (4) “Katılıyorum”, (5) “Kesinlikle Katılıyorum” olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun katıldığı anket araştırmacı tarafından uygulanmış, elde edilen sonuçlar tablolaya aktarılarak ortalama değerleri alınmıştır. Ortalama değerleri yorumlamada esas alınan puan aralıkları ise (0,79-1.00) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (1.80-2.59) “Katılıyorum”, (2.60-3.39) “ Kararsızım”, (3.40-4.19) “Katılıyorum”, (4.20-5.00) “Kesinlikle Katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Anket genel sonuçları ve karşılık değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 29. 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi genel ortalamaları ve karşılık değerleri.

KAZANIMLAR	ORTALAMA	DEĞERLER
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	3,78	Katılıyorum
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	4,07	Katılıyorum
3.Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	3,57	Katılıyorum
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	3,88	Katılıyorum
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N1K) sorularına cevap ararım.	4,37	Kesinlikle Katılıyorum
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.	4,38	Kesinlikle Katılıyorum
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	3,60	Katılıyorum
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	4,04	Katılıyorum
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	4,20	Kesinlikle Katılıyorum
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	3,41	Katılıyorum
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	4,00	Katılıyorum
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	3,91	Katılıyorum
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	3,78	Katılıyorum
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	3,55	Katılıyorum
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki	4,18	Katılıyorum

benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.

16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim. 3,81 Katılıyorum

17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim. 3,82 Katılıyorum

18.Sorgulayıcı okurum. 3,61 Katılıyorum

Kazanımların Genel Ortalaması: 3,89

Merkez Ahmetler İlkokulu' nda okuyan öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirlemeye yönelik görüşlerini almak üzere, yukarıdaki tabloda yer alan 18 kazanımın bulunduğu anket uygulanmıştır.

Merkez Ahmetler İlkokulu' nda okuyan öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini belirlemeye yönelik görüşlerinin alındığı ankette genel ortalama, **3,89** ortalama ile “**katılıyorum**” düzeyinde olduğu görülmektedir. Yani öğrenciler, kazanımların çoğunu kazanmada kendilerini yeterli görmektedirler.

4.3.4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmanın amaçları doğrultusunda Türkçe dersi öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisi kazanımlarının değerlendirilmesine bakıldığında, öğretmenler arasında cinsiyet, mezuniyet, mesleki deneyim ve yaş değişkenleri göz önünde bulundurularak Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi ile analizi yapılarak aşağıdaki tablolarda yer alan bilgiler elde edilmiştir:

Tablo 30: Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımını gösteren Mann-Whitney U testi sonucu.

Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Kadın	5	5,70	28,50	13,5	0,783
Erkek	6	6,25	37,50		
Toplam	11	11,95	67		

$p > 0,05$

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eleştirel okuma becerisi kazanımlarına yönelik görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p= 0,783$ $p > 0,05$).

Tablo 31: Öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre dağılımını gösteren Kruskal Wallis H testi sonucu.

Hizmet süresi	N	Sıra ortalaması	df	X ²	p
1-5 yıl	1	5,50	3	4,981	0,173
5-10 yıl	1	1,00			
15-20 yıl	6	5,42			
20 yıl ve üstü	3	9,00			
Toplam	11				

p>0,05

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eleştirel okuma becerisi kazanımlarına yönelik görüşlerinde mesleki deneyime göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$X^2=4,981$, $p>0,05$].

Tablo 32. 4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketine Dair Frekans -Yüzde Tablosu.

KAZANIMLAR	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.	2	18	7	64	1	9	1	9	0	0
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.	0	0	9	82	0	0	2	18	0	0
3.Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.	2	18	4	36	2	18	3	27	0	0
4.Okuduklarındaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.	1	9	8	73	0	0	2	18	0	0
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.	4	36	7	64	0	0	0	0	0	0
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.	0	0	6	55	4	36	1	9	0	0
7.Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.	9	82	0	0	1	9	1	9	0	0

8.Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.	1	9	8	73	1	9	1	9	0	0
9.Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.	4	36	6	55	1	9	0	0	0	0
10.Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.	0	0	8	73	0	0	3	27	0	0
11.Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.	1	9	7	64	2	18	1	9	0	0
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.	2	18	8	73	0	0	1	9	0	0
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.	0	0	7	64	2	18	2	18	0	0
14.Okuduklarından çıkarımlar yapabilir.	0	0	8	73	1	9	2	18	0	0
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.	0	0	7	64	1	9	3	27	0	0
16.Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.	0	0	5	46	4	36	2	18	0	0
17.Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.	2	18	6	55	2	18	1	9	0	0
18.Sorgulayıcı okur.	1	9	5	46	2	18	3	27	0	0
Toplam	29	15	116	58	24	12	29	15	0	0

Merkez Ahmetler İlkokul’ unda çalışan öğretmenlerin, eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirmeye yönelik görüşlerini almak üzere, yukarıdaki tabloda yer alan 18 kazanımın bulunduğu anket uygulanmıştır. Ankete 4.sınıfı okutan 11 öğretmen katılmıştır. Ankette yer alan 18 kazanıma 1-5 arasında bir puan verilmiştir. Puanlamada (1)“Kesinlikle Katılmıyorum ”, (2) “Katılıyorum ”, (3) “Kararsızım ”, (4) “Katılıyorum”, (5) “Kesinlikle Katılıyorum” olarak değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğunun katıldığı anket araştırmacı tarafından uygulanmış, elde edilen sonuçlar tablolaya aktararak ortalama değerleri alınmıştır. Ortalama değerleri yorumlamada esas alınan puan aralıkları ise (0,79-1.00) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (1.80-2.59) “Katılıyorum”, (2.60-3.39) “Kararsızım”, (3.40-4.19) “Katılıyorum”, (4.20-5.00) “Kesinlikle Katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Anket genel sonuçları ve karşılık değerleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 33. 4. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Eleştirel Okuma Kazanımlarını Değerlendirme Anketi genel ortalamaları ve karşılık değerleri.

KAZANIMLAR	ORTALAMA	DEĞERLER
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırır.	3,90	Katılıyorum
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.	3,63	Katılıyorum
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.	2,54	Katılıyorum
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.	3,72	Katılıyorum
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.	4,36	Kesinlikle Katılıyorum
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.	3,45	Kesinlikle Katılıyorum
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yapar.	4,54	Kesinlikle Katılıyorum
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurar.	3,63	Katılıyorum
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.	4,27	Kesinlikle Katılıyorum
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.	3,45	Katılıyorum
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.	3,72	Katılıyorum
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.	4,00	Katılıyorum
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.	3,45	Katılıyorum
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilir.	3,54	Katılıyorum
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.	3,36	Katılıyorum
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.	3,27	Katılıyorum
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.	3,81	Katılıyorum
18.Sorgulayıcı okur.	3,36	Katılıyorum

Kazanımların Genel Ortalaması: 3,67

Merkez Ahmetler İlkokul’ unda çalışan öğretmenlerin eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirmeye yönelik görüşlerini almak üzere, yukarıdaki tabloda yer alan 18 kazanımın bulunduğu anket uygulanmıştır. Merkez Ahmetler İlkokul’ unda çalışan öğretmenlerin eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirmeye yönelik görüşlerinin alındığı ankette genel ortalama **3,67** ortalama ile “**katılıyorum**” düzeyinde olduğu görülmektedir. Yani öğretmenler, kazanımların çoğunu kazanmada öğrencilerini yeterli görmektedirler.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisi kazanımlarının öğrencilerde gelişim seviyesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çıkan sonuçlar literatür de göz önünde bulundurularak tartışılmıştır. Sonuç ve tartışmadan yola çıkılarak alana katkı sağlayacağı düşünülen bazı önerilerde bulunulmuştur.

Bu amaç doğrultusunda, öncelikle programda yer alan eleştirel okuma kazanımları belirlenerek, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı başında öğrencilerin eleştirel okuma becerisini kazanma konusundaki görüşlerini belirlemek için anket uygulanmıştır. Dönem sonunda ise öğrencilerin eleştirel okuma kazanımlarına ne kadar ulaştıklarını saptamak için MEB ve özel yayın evlerine ait ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerden oluşturulan beceri belirleme ölçeği kullanılmıştır. Dönem boyunca öğrencilerin eleştirel okuma kazanımlarını kazanmadaki yeterliliklerine dair öğretmenlere uygulanan anket ile görüşleri alınmıştır.

Öğrencilerin eleştirel okuma becerisine yönelik görüşlerini belirleme anket sonuçları istatistiksel olarak incelendiğinde, öğrencilerin çoğu kazanımları kazanma noktasında kendilerini yeterli görmekte-dirler. Öğrencilerin bu görüşlerinin geçerliliğine yönelik, MEB'in okuma alt öğrenme alanı adı altında verdiği kazanımlar içinden eleştirel okuma ile ilgili olduğu düşünülen 18 kazanım uzman görüşüne de başvurularak seçilmiş ve bu doğrultuda öğrencilere MEB tarafından onaylı ders kitapları ve özel yayın evlerine bağlı ders kitaplarından hazırlanan 17 maddelik bir beceri belirleme ölçeği uygulanmıştır. Ölçeğe alınan etkinlik örneklerinin eleştirel okumanın ayırt etme, çelişkileri saptama, yanışları belirleme, amaç belirleme, ilgili olmayanı belirleme, benzerlik ve farklılıkları belirleme, sorgulama gibi alt becerileri kapsamasına da dikkat edilmiştir. Uygulanan ölçek sonuçları gözden geçirildiğinde eleştirel okuma ile ilgili 11 kazanımın öğrenciler tarafından kazanılmadığı görülmüştür. 2 kazanımın ise öğrenciler tarafından kazanıldığı görülmüştür. Diğer kazanımların ise sınıf içerisinde yönlendirilmiş etkinlikler ile öğretmen tarafından gözlemlenerek değerlendirilebileceği sonucu ortaya çıkmıştır. İstatistiksel olarak ortaya çıkan sonuçlar, Türkçe dersi öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisini geliştirmeye yönelik kazanımların kazandırılmasında kullanılan ders kitaplarında yer alan etkinliklerin, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirme konusunda

yetersiz kaldığını göstermektedir. Dönem sonunda eleştirel okuma kazanımlarının gelişim seviyesi hakkında öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Görüşlerine başvuru alan öğretmenlerin, cinsiyetleri, hizmet yılları ve mezun oldukları okullar ile eleştirel okuma kazanımlarının karşılaştırılmasına ilişkin yapılan analiz sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yüzde-frekans oranları incelendiğinde ise öğretmenler, öğrencilerin eleştirel okuma becerisinde geliştiklerini söylemelerine rağmen, öğrencilerin etkinlik ölçeğinde ortaya koydukları performansları öğretmenlerin bu görüşlerini desteklememektedir. Ortaya çıkan bu sonuçlar ilgili alan yazınla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Yapılan bu çalışma, Akyol'un (2011) 2005 İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programının öğrencilere okuma becerisi kazandırma konusundaki yeterliliği ile ilgili yapmış olduğu çalışması ile de benzerlik göstermektedir. Kurmaca metinlerle yapılan çalışmada eleştirel okuma becerisinin program çerçevesinde yeterince gelişmediği sonucu ortaya konulmaktadır.

Özensoy (2011), eleştirel okumaya göre düzenlenmiş sosyal bilgiler dersinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye etkisini incelediği çalışmasında, eleştirel okumaya yönelik hazırlanan ünitelerin eleştirel düşünmeyi geliştirdiğini savunmuştur.

Karasakaloğlu ve Bulut (2012), yapmış oldukları çalışmada, eleştirel okuma becerilerini geliştirilmesi noktasında kurmaca metinlerin kullanılması yönünde anlamlı sonuçlar çıkmıştır.

Aşılıoğlu (2008), yaptığı çalışmada, okullarda verilen okuma eğitiminin yetersiz olduğunu ve bunun sonucunda da öğrencilerde eleştirel okuma becerisinin gelişmediğini söylemektedir.

Yapılan bu araştırmada kız ve erkek öğrencilerin eleştirel okuma becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, Sever' in (2013), Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel okumaya yönelik özyeterlilik algıları ile ilgili yapılan çalışmayla da desteklenmektedir. Sever, eleştirel okuma ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sadioğlu ve Bilgin' in (2008) yapmış oldukları çalışmadan farklı bir sonuç elde edilmiştir. Araştırmacılar kız öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin erkek öğrencilerden daha yüksek oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Duran (2013), Türkçe dersi öğretim programlarında eleştirel okuma ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında birinci kademe öğrencileri için yeterince kazanım olduğunu

savunmakta ve ders sırasında bir metnin işlenmesi yoluyla kazandırılabilceğini söylemektedir. Önemli olanın öğrencilere bu kazanımları doğru bir şekilde kazandırmak olduğunu söylemektedir.

Ünal (2006), ilköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, öğrencilerin eleştirel okuma düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Güneş ve Güneş (2004), eleştirel okumanın eğitimle ilişkisi ve okul kütüphanecilerinin rolünü araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin eleştirel okuma becerisinin yetersiz olduğunu ve bu konuda okul kütüphanelerinin okuma ve eleştirel okuma becerisini kazandırmada etkili olduğu görüşünü savunmuşlardır.

Işık (2010), lise öğrencilerinin eleştirel okuma seviyeleri ve eleştirel okuma seviyeleri ile eleştirel düşünme eğilimleri ve okuma sıklıkları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında öğrencilerin eleştirel okuma becerilerinin orta seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma bu yönüyle, öğrencilerin okuma alışkanlığı edinmeleri ve eleştirel okuma becerilerinin temel seviyede kazandırılması, birinci kademe bunun temellerinin atılması gerektiği sonucunu da desteklemektedir.

Belet (2011), eleştirel okuma becerisini geliştirmede hikâye anlatma yöntemini kullanma ile ilgili yapmış olduğu araştırmasında, kazanımların bir metnin işlenmesi sırasında kazandırılacağı düşüncesi ile örtüşmektedir. Metinlerle yapılan çalışmaların eleştirel okuma becerisini kazandırmada oldukça etkili olduğu araştırmacının da yaptığı çalışmalar sonucunda söylenebilir.

Yapılan bu araştırma doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar da göz önünde bulundurularak uygulamaya ve gelecekte yapılacak olan araştırmalar için şu öneriler sunulabilir:

- ❖ 2005 Türkçe öğretim programında yer alan eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik kazanımlar ayrıntılı olarak verilmesine rağmen öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin eleştirel okuma becerisi kazandırma konusundaki yeterlilikleri tekrar gözden geçirilmelidir.
- ❖ Eleştirel okuma becerisini kazandırmaya yönelik kazanımların 3. sınıftan itibaren yoğunluk kazanması önemli görülmekte ve bu becerinin geliştirilmesi için öğretmenler farklı etkinlikler ile de derslerini zenginleştirebilmelidirler.

- ❖ Öğrenciler, ders kitaplarının dışında farklı türden kitapları da okumaya yönlendirilmeli ve bu konuda öğretmen tarafından takibi yapılmalıdır.
- ❖ Bu araştırmanın içeriği 4. Sınıf eleştirel okuma becerisinin kazandırılmasına yöneliktir. Gelecekteki çalışmalar için farklı sınıf seviyelerinde bu çalışma yapılabilir.
- ❖ Eleştirel okuma becerisini geliştirmeye yönelik olan bu araştırma farklı beceri alanlarında çalışacak olan araştırmacılara kaynak olabilir.
- ❖ Bu araştırmada, tarama yönteminden yararlanılmıştır. Gelecekteki araştırmalarda araştırmacılar eleştirel okuma becerisinin kazanılmasına yönelik farklı yöntemler kullanabilirler.
- ❖ Eğitimciler, öğrencilere karşı buldukları ortamlarda demokratik ve eleştireliye açık olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (2010). *Etkileşimli ve eleştirel okuma teknikleri* (1. Baskı). İstanbul: Toroslu Kitaplığı
- Akyol, A. (2011). *Türkçe dersi öğretim programında eleştirel okuma*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Akyol, H. (2009). İlköğretimde Türkçe Öğretimi. (Ed. A. Kırkılıç). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (2. Baskı). 71. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akyol, H. (2009). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. (9. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Altunbay, M. (2011). *Sevinç Çokum' un Romanlarının Eleştirel Okuma Yöntemine Göre Okunması*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Arıcı, A. F. (2008). *Okuma eğitimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aşlıoğlu B. (2008). Bilişsel Öğrenmeler İçin Eleştirel Okumanın Önemi Ve Onu Geliştirme Yolları, *Dokuz Eylül Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (10). 9-10.
- A.B., Zülfikar, H., - Parlatır, İ., – Akalın, M., Gülensoy, T., Birinci, N. (2001). *Yüksek öğretim öğrencileri için Türk dili ve kompozisyon bilgileri* (5. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi
- Bektaş, M., Okur, A. ve Karadağ, B.(2014). *İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinde metaforik algı olarak kitap*. *Türk Kütüphaneciliği*, 28 (2), 154-168.
- Belet D.Ş. (2011). *Eleştirel Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Hikaye Anlatma Yönteminin Kullanımı*, *Bilig*, 59, 67-96.
- Calp, M. (2012). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi* (1. Baskı). Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Çam, B. (2006). *İlköğretimde Öğrencilerin Görsel Okuma Düzeyleri İle Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma Ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çelenk, S. (2008). Türkçe Öğretimi İlke Yöntem ve Teknikler.(Ed. A. Tazebay). *Türkçe Öğretimi İlke Yöntem ve Teknikler* (1. Baskı). 70-71-73-77. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Dağlıoğlu, E. Ş. (2014). *İlköğretim Türkçe 4.sınıf öğretmen kılavuz kitabı* (1. Baskı). Ankara: Cem Veb Ofset Yayınları.

- Duran, E., (2013). *Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Eleştirel Okuma*, *International Journal Of Social Science*, 6 (2), 351-365.
- Epçaçan, C. ve Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 184-202.
- Fer, S. (2011). Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. (Ed. S. Fer). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (1. Baskı). 13. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gültekin, A., Pekdemir, A. Z. (2014). *İlköğretim Türkçe 4.sınıf öğretmen kılavuz kitabı* (5. Baskı). Ankara: MEB Devlet Kitapları Yayınları.
- Güneş F., Güneş A., (2014). *Eleştirel Okumanın Eğitimle İlişkisi Ve Okul Kütüphanecilerinin Rolü*, *Türk Kütüphaneciliği*, 28 (1), 182-188.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma* (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güneş, F. (2000). *Uygulamalı okuma yazma öğretimi*. (Baskı). Ankara: Ocak Yayınları.
- İşık, H. (2010). *Lise öğrencilerinin eleştirel okuma seviyeleri ve eleştirel okuma seviyeleri ile eleştirel düşünme eğilimleri ve okuma sıklıkları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İşeri, K. (1998). *Okuma ediminin eğitimsel işlevi*. [<http://host.nigde.edu.tr/kiseri/makaleler/Okuma-1-6.pdf>] web sitesinden 24 Aralık 2015 tarihinde indirildi.
- Karadeniz A., (2014). Eleştirel Okuma Özyeterlik Algısı Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 113-140.
- Karadüz, A. (2010). *Dil becerileri ve eleştirel düşünme*. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 1566-1593.
- Karasakaloğlu N., Bulut B., (2012). Kurmaca Metinlerin Eleştirel Okuma Becerisini Geliştirme Aracı Olarak Kullanılması, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33). 101-104.
- Korkmaz, Z., Ercilasun, A.B., Zülfikar, H., Parlatur, İ., Akalın, M., Gülensoy, T., Birinci, N. (2001). *Yüksek öğretim öğrencileri için Türk dili ve kompozisyon bilgileri* (5. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- MEB (2015). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB.

- MEB. (2012). *Türkçe (1-5. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. [<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>] web adresinden 24 Aralık 2015 tarihinde indirildi.
- Orhan, Ö. (2007). *İlköğretim Vatandaşlık Ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinde Eleştirel Okuma Tekniğinin Kullanımının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öz, M. F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2012). *Türkçe öğretim programlarının dinleme becerisi bakımından değerlendirilmesi*. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 7(1), 87-97.
- Özdemir, E. (2013). *Eleştirel okuma* (9. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel okuma* (7. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, E. (2006). *İlkokul öğretmenleri için Türkçe öğretimi kılavuzu* (1. Baskı). Ankara: Başnur Matbaası
- Özensoy, A. U. (2011). *Eleştirel okumaya göre düzenlenmiş sosyal bilgiler dersinin eleştirel düşünme becerisine etkisi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özensoy, A. U. (2011). Eleştirel okumaya göre düzenlenmiş sosyal bilgiler dersinin eleştirel düşünme becerisine etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2),13-25.
- Özsoy,G.(2012).*Betimsel araştırma yöntemleri*. [http://www.ijeegreen.com/proje/sunular/gokhan_ozsoy.pdf] web sitesinden 26 Aralık 2015 tarihinde indirildi.
- Öztürk, C., Otluoğlu, R. (2005). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınevi
- Ruggiero, R.V. (2015). *Critical Thinking*. [<http://www.studygs.net/turkce/crtread.htm>] web adresinden 23 Aralık 2015 tarihinde indirildi.
- Sadioğlu Ö., Bilgin A, (2008). *İlköğretim Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Becerileri İle Cinsiyet ve Anne-Baba Eğitim Durumları Arasındaki İlişki*, İlköğretim Online, 7 (3). 818-820.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. (10. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık. Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK

- Ünal, E., (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Eleştirel Okuma Becerileri İle Okuduğunu Anlama ve Okumaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ünal T.F, (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okumaya Yönelik Özyeterlik Algıları, *Dumlupınar Üniversitesi Dil Ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6). 33-42.
- Ünalın, Ş. (2010). *Türkçe öğretimi*. (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi*. (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Varış, F. (1998). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yıldız, C. (2010) *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (Ed. C. Yıldız). *Okuma ve Anlama Öğretimi* (3. Baskı). 115-116-117-133-135. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

EK-1: 2005 Türkçe öğretim programında yer alan 4. sınıf Türkçe dersi okuma öğrenme alanı kazanımları

ÖĞRENME ALANI: OKUMA

KAZANIMLAR

1. Okuma Kurallarını Uygulama

1. Okumak için hazırlık yapar.
2. Okuma amacını belirler.
3. Okuma amacına uygun yöntem belirler.
4. Okuduğu kelimeleri doğru telaffuz eder.
5. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okur.
6. Sesli okumada vurgu ve tonlamalara dikkat eder.
7. Akıcı okur.
8. Kurallarına uygun sessiz okur.
9. Dikkatini okuduğuna yoğunlaştırır.

2. Okuduğunu Anlama

1. Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.
2. Metinde verilen ipuçlarından hareketle, karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.
3. Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.
4. Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.
5. Okuduklarını zihninde canlandırır.
6. Okuduklarındaki duygusal ve abartılı öğeleri belirler ve sorgular.
7. Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.
8. Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.
9. Önem belirten ifadeleri dikkate alarak okur.
10. Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.
11. Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
12. Betimleyen ve tanımlayan ifadeleri dikkate alarak okur.

13. Genel ve özel durumları bildiren ifadeleri dikkate alarak okur.
14. Destekleyici ve açıklayıcı ifadeleri dikkate alarak okur.
15. Özetleyen ve sonuç bildiren ifadeleri dikkate alarak okur.
16. Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt eder.
17. Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
18. Okuduklarının konusunu belirler.
19. Okuduklarının ana fikrini belirler.
20. Okuduklarında yardımcı fikirleri ve destekleyici ayrıntıları belirler.
21. Okuduğu şiirin ana duygusunu belirler.
22. Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirir.
23. Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.
24. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri saptar.
25. Okuduklarından çıkarımlar yapar.
26. Metinde ortaya konan sorunları belirler ve onlara farklı çözümler bulur.
27. Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler.
28. Bir etkinliğin veya işin aşamalarını anlatan yönergeleri uygular.
29. Okuduklarıyla ilgili kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir.
30. Okuduğunu özetler
31. Okuduklarında “hikâye unsurları” nı belirler.
32. Yazarın amacını belirler.
33. Okuduğu metnin yazarı hakkında bilgi edinir.
34. Okuduklarında geçen varlıkları ve olayları sınıflandırır.
35. Görsellerden yararlanarak metnin içeriğini tahmin eder.
36. Okuduğunu anlamlandırmada görsellerden yararlanır.
37. Metin içerisindeki renkli, altı çizili, koyu vb. ifadelerin önemli noktaları vurguladığını bilerek okur.
38. Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirler.
39. Başlıktan hareketle okuyacağı metnin içeriğini tahmin eder.

40. Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark eder.

41. Okuduklarını başkalarıyla paylaşır.

3. Anlam Kurma

1. Metin içi anlam kurar.

2. Metin dışı anlam kurar.

3. Metinler arası anlam kurar.

4. Söz Varlığını Geliştirme

1. Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.

2. Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur.

3. Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.

4. Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.

5. Ekleri kullanarak kelimeler türetir.

6. Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.

5. Tür, Yöntem ve Tekniklere

Uygun Okuma

1. Serbest okuma yapar.

2. Anlama tekniklerini kullanır.

3. Not alarak okur.

4. Okurken önemli gördüğü yerleri belirginleştirir.

5. Metnin türünü dikkate alarak okur.

6. Bilgi edinmek için okur.

7. Eğlenmek için fıkra, bilmece, tekerleme, masal vb. okur.

8. Paylaşarak okumaktan zevk alır.

9. Gazete ve dergi okur.

10. Sorgulayıcı okur.

11. Metindeki anahtar kelimelerle çalışma yapar.

EK-2: 2005 Türkçe öğretim programında yer alan 4. sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma kazanımları

KAZANIMLAR
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.
18.Sorgulayıcı okurum.

EK- 3: Puanlama Anahtarı

Madde Numarası	Karşılık Gelen Puan
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16. Maddeler	5 Puan
13. Madde	10 Puan
17. Madde	15 Puan

EK-4: Belirtke Tablosu

KAZANIM/MADDE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.																	
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.	x																
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.																	
4.Okuduklarındaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.		x															
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.			x														
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.																	
7.Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.				x													
8.Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.					x	x											
9.Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.		x															
10.Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.							x	x									
11.Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.																	
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.	x																
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.									x								
14.Okuduklarından çıkarımlar yapabilir.										x	x						
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.												x	x				
16.Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.														x			
17.Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.															x	x	
18.Sorgulayıcı okur.																	x

EK-5: Uzman Görüşü

Değerli katılımcı, size gönderilen “4.sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeğini” değerlendirmek için aşağıdaki maddelerin her birinin başında verilen alana değerlendirmeyi yapıp, açıklamalar kısmına görüşünüzü yazınız.

Sevgili çocuklar,
Test 17 sorudan oluşmaktadır. 11.soru 10puan, 17.soru 15 ve geriye kalan sorular da 5 puandır. Süreniz 40 dakikadır. Test sorularına samimi bir şekilde cevap vermeniz temennisiyle.
Teşekkürler.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR
-------	--------------	-------------	-------------

1. KAR

Her tarafta kar, kar, kar.

Rüzgardan iner, kalkar.

Bulutlar öbek öbek

Serper beyaz kelebek.

Sürü sürü uçarlar,

Titreyerek kaçarlar,

Rüzgara yol açarlar.

Artık baştan başa ak

Bahçe, sokak, dam, saçak!

Yerler durgun, gök donuk,

Sine sine yağın kar

Ağaç yaprak, dal arar,

Sessiz evleri sarar.

Ali Ulvi ELÖVE

Ünitelerle Çocuk Şiirleri Antolojisi

(Aşağıdaki ilk beş soruyu şiire göre cevaplandırınız.)

KAZANIM 2 ve KAZANIM 12

a.Kar nasıl yağmaktadır?

b.Kar yağdıktan sonra etraf nasıl görünmektedir?

c.Şiirin ana duygusu nedir?

d.Kar yağdıktan sonra yer, gök ve evler nasıldır?

e.Metin başlığı içeriğe uygun mudur?

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

2. Aşağıdaki cümlelerde abartı anlamı taşıyan cümleleri işaretleyiniz.(**KAZANIM 4**) (**KAZANIM 9**)

- Çanakkale Savaşı'nda oluk oluk kan akmış.
- Bahçeyi çepeçevre telle kapatmışlar.
- Güz geldi, asma yaprakları döküldü.
- Atını erik ağacına bağladı ve gitti.
- O kadar uzundu ki boyu bulutlara değiyordu.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

3. Aşağıdaki soru cümlelerinde geçen ne, nerede, nasıl, niçin, ve kim sorularına cevap veriniz. (**KAZANIM 5**) (**KAZANIM12**)

ELMA AĞACI

Yine başladı soğuklar, Gölgede yok ki sana arkadaş olsun,
Boyuna yağıp duruyor yağmur, Tek başına kaldın bu kış kıyamette.
Esiyor rüzgâr acı acı. Artık kimse bakmaz oldu yüzüne
Nasıl geçireceksin bu kışı Dallarına tırmanmıyor çocuklar
Elma ağacı? Kuşlar uğramıyor semtine...

ŞÜKRÜ ENİS REGÜ

- a. Durmadan yağın nedir?
- b. Size göre elma ağacı nerededir?
- c. Rüzgâr, nasıl esiyor?
- d. Ağaç, niçin yalnız başına kaldı?
- e. Okuduğunuz şiiri kim yazmıştır?
- f. Okuduğunuz şiirin başlığı şiire uygun mudur?

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

4. Aşağıdaki şiirleri okuyunuz. ‘Mavi Işık’ şiirindeki ilk iki dize ile ‘Çocuk’ şiirindeki hangi dizeler benzerlik gösterir? Şiir üzerinde çizerek gösteriniz. (KAZANIM 7)

ÇOCUK	MAVİ IŞIK
Sen rüyaların en güzelini,	Sen bir çiçeksin
En tatlısını gören çocuğum;	Annen saksı
...	Hemen hastalansan
Gülüşünden birazcık bana ver,	Odalar yaslı
Lambalar yansın saatler dursun,	.....
Ben küçüldükçe sen büyüyorsun	
Saksıdaki çiçekle beraber,	Behçet Necatigil
Yaprakların hic solmasın e mi,	
Ve ellerin daima acemi...	
Gültekin Samanoğlu	

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

5. Aşağıda bazı cümleler verilmiştir. Bu cümleleri kendi ifadenizle uygun şekilde tamamlayınız.(KAZANIM 8)

- Çevremizi temiz tutmalıyız çünkü.....
- Piknik yaptığımız alanları kirli bırakmamalıyız çünkü.....
- Çevreyi kirletenleri uyarmalıyız çünkü.....
- Çevreyi temiz tutmak ve doğayı korumak hepimizin görevidir çünkü.....
- Çöpleri çöp tenekesine atmalıyız çünkü.....

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

6. Aşağıdaki cümlelerin karşısına uygun sebepler yazınız.(KAZANIM 8)

- Bahçedeki çiçekleri sulamadım. Çünkü sular kesildi.
- Piknik yapamadık.....
- Erken kalkamadım.....
- Çok çalışıyorlar.....
- Basket maçında yenildiler.....

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

7. Aşağıdaki cümlelerden hangileri kişinin kendi düşüncelerini, hangileri herkesçe kabul edilen bilgileri ifade eder? **(KAZANIM 10)**

- Kar taneleri beyaz güllükler dağıtarak yere iniyor.
- Kar güzeldi ama soğuk olmasa daha güzel olacaktı.
- Mikroplar gözle görülemeyecek kadar küçük varlıklardır.
- Burnumuzda soluduğumuz havadaki mikropları yakalayan kıllar vardır.
- Bazı çocuklar aşı olmaktan çok korkarlar.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

8. Aşağıda verilen cümlelerden hangisi kişiye göre değişir(öznel), hangisi herkes tarafından kabul edilir(nesnel)? Karşılıklarını yazınız. **(KAZANIM 10)**

- Güneş yükseldikçe gökyüzündeki pembelik de yavaş yavaş açık maviye dönüştü.
- Güneşin bu kadar güzel olduğunu bilmiyordum.
- Yolun iki yanında yemyeşil tarlalar uzanıyordu.
- Daha sonra üstü çiçeklerle dolu meyve ağaçlarının olduğu bir yerden geçtik.
- Çevre o kadar güzeldi ki izlemeye doyamıyor, oradan ayrılmak istemiyorduk.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

9. Aşağıdaki metinde anlamsal çelişkinin olduğu cümlelerin altını çiziniz doğrusunu yazınız. **(KAZANIM 13)**

Her şeyin olduğu gibi güneşin de “çoğu zarar azı yarar.”

Mutlu olmamızı sağlayan güneş ışınları; bağışıklık sistemimizi güçlendirir, kemiklerimiz içinde yararlı olan D vitaminini sağlar. Ancak güneşin, hayatımızı zehir edebilen yönleri de vardır. Bunların arasında; güneş çarpması, deri lekeleri, güneş alerjisi, cilt kanseri sayılabilir. Zararlı güneş ışınlarını ne görebiliriz ne de hissedebiliriz fakat zararlı etkilerini kısa sürede görebiliriz. Bu nedenle de güneşin tam tepede olduğu zamanlarda, açıkta bol bol güneşlenmeliyiz.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

10. Aşağıdaki kutucukta bir sorun anlatılmıştır. Bu sorunun çözümüne yönelik önerilerinizi yazınız. **(KAZANIM 14)**

Sınıfça yıl sonu pikniğe gittiniz. Piknik alanının çok miktarda çöple dolu olduğunu gördünüz. Bu durumda sorunun çözümü için ne önerirsiniz?

1. önerim

2. önerim

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR
-------	--------------	-------------	-------------

11.

A KUTUSU	B KUTUSU
Dedin ki: Bu millet, bu büyük millet Yüzyıllar boyunca geri kalmış; Bu yurt, bu güzel yurt bizim yurdumuz Her yerinden yaralar almış.	Dedin ki: Bir güzel savaşmalı Kurmak için yeniden; Bilgiyle, inançla, coşkunlukla “Öğün, çalış, güven!”

A Kutusundaki sorun için B Kutusunda Atatürk’ün çözüm önerisi yer alıyor. Siz olsaydınız bu soruna nasıl bir çözüm önerisinde bulurdunuz?(**KAZANIM 14**)

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR
-------	--------------	-------------	-------------

12. Aşağıdaki diyalogları okuyunuz. Kendi düşünceleriniz ile boşlukları doldurunuz.
(**KAZANIM 15**)

Babaanne:

- Ayol apartman yıkılacak, bunlar hiç uyuyanı, işe gidecek olanı düşünmezler mi?

Katılıyorum çünkü .....

.....

Katılmıyorum çünkü .....

.....

Baba:

- Gol oldu anne. Hiç düşünürler mi?

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR
-------	--------------	-------------	-------------

13. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelere katılıp katılmadığınızı nedenleri ile birlikte yazınız.
(KAZANIM 15)

a) Günümüz çocuklarının eğlenceleri tek kişilik internet oyunlarıdır.

Katılıyorum çünkü

Katılmıyorum çünkü

c)Belgeselleri izleyerek doğayı ve hayvanları tanıyabiliriz.

Katılıyorum çünkü

Katılmıyorum çünkü

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

14 . Farabi Türkistanın farab şehrinde Dünyaya geldi. Arapça farsça, Latince, ve Yunancayı öğrendi. Daha çok felsefe, matematik, müzik ve Fizikle uğraştı!

Yukarıda yazım yanlış olan sözcükleri bulup düzeltin.**(KAZANIM 16)**

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

15. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanı ile tamamlayınız.**(KAZANIM 17)**

Gibi, kadar, için, ile

- Küçük Gümüş'ün boyu 15 metre, Büyük Gümüş'ün boyu da 40 metre .....dı.
- Çocuklarını öksürük ve soğuk algınlığına karşı da ıhlamur çayı.....korurdu.
- O sıra da çocuklar ..... salıncak kuralım dendi.
- Bu ağaçlarda bizler .....canlıdır.
- Babaanne, açtığında mis.....kokusunu çevreye yayan ıhlamur ağaçlarının çiçeklerini toplayıp kuruturdu.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR

16. Çanakkale, Şehitlik Anıtı sözcüklerine '-i, -e, -de, -den' eklerinden uygun olanını getirerek cümleleri tamamlayınız.**(KAZANIM 17)**

Cumartesi günü ..... gittik.

Çanakkale'de gün boyu ..... gezdik.

Şehitlik Anıtı'n..... bolca fotoğraf çektik.

Akşam olunca ..... ayrıldık.

UYGUN	KISMEN UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMALAR
-------	--------------	-------------	-------------

17.BİLİM VE TEKNOLOJİ

Bilim ve teknoloji ayrılmaz birbirinden

Çağa uyumu bekler, bireyin her birinden...

Bilim, teknik birlikte çağdaş çalışma ile

Yepyeni buluşlarla yararı gelir dile.

Bilimsel, teknolojik bizde birçok kurum var,

Bunların çalışması halkın işine yarar...

Bu kurumlar içinde kandilli gözlem evi,

Depremi incelemektedir gece-gündüz görevi.

Meteoroloji de havayı tahmin eder,

Herkes önlem alarak işine öyle gider.

Gelişen teknoloji tüm dünyayı sarıyor

İnsanoğlu uzayda Ay'a, Mars'a varıyor.

Belirli yöntemle çalışırsa her insan,

Avucunun içine girecek geçen zaman.

Bilim ve teknoloji, yeni buluşlar ile,

Çağdaş uygarlık için deneyi alır ele.

Hızla gelişen bilim giz ufkunu açacak

Dünyada tüm insanlar çok mutlu yaşayacak!...

Ali Osman ATAK

Çocuk ve Gençlik Şiirleri(Kısaltılmıştır)

Aşağıda şiirden alınmış bölümler yer almaktadır. Bu bölümlerin verdiği bilgiler sizce doğru mudur? Yazınız.

Bilim ve teknoloji ayrılmaz birbirinden

Çağa uyumu bekler, bireyin her birinden...

.....
 .....
 .....

Meteoroloji de havayı tahmin eder,

Herkes önlem alarak işine öyle gider.

.....
 .....

Hızla gelişen bilim giz ufkunu açacak

Dünyada tüm insanlar çok mutlu yaşayacak!...

.....

KAZANIM 18

KAZANIM 14

EK-6: 4. sınıf Türkçe dersi eleştirel okuma becerilerini belirleme ölçeği

Sevgili çocuklar,

Test 17 sorudan oluşmaktadır. 11.soru 10puan, 17.soru 15 ve geriye kalan sorular da 5 puandır. Süreniz 40 dakikadır. Test sorularına samimi bir şekilde cevap vermeniz temennisiyle.

Teşekkürler.

1. KAR

Her tarafta kar, kar, kar.

Rüzgârdan iner, kalkar.

Bulutlar öbek öbek

Serper beyaz kelebek.

Sürü sürü uçarlar,

Titreyerek kaçarlar,

Rüzgâra yol açarlar.

Artık baştan başa ak

Bahçe, sokak, dam, saçak!

Yerler durgun, gök donuk,

Sine sine yağan kar

Ağaç yaprak, dal arar,

Sessiz evleri sarar.

Ali Ulvi ELÖVE

Ünitelerle Çocuk Şiirleri Antolojisi

(Aşağıdaki ilk beş soruyu şiire göre cevaplandırınız.)

- Kar nasıl yağmaktadır?
- Kar yağdıktan sonra etraf nasıl görünmektedir?
- Şiirin ana duygusu nedir?
- Kar yağdıktan sonra yer, gök ve evler nasıldır?
- Metnin başlığı içeriğe uygun mudur?

2. Aşağıdaki cümlelerde abartı anlamı taşıyan cümleleri işaretleyiniz.

- Çanakkale Savaşı'nda oluk oluk kan akmış.
- Bahçeyi çepçevre telle kapatmışlar.
- Güz geldi, asma yaprakları döküldü.
- Atını erik ağacına bağladı ve gitti.
- O kadar uzundu ki boyu bulutlara değiyordu.

3. Aşağıdaki soru cümlelerinde geçen ne, nerede, nasıl, niçin, ve kim sorularına cevap veriniz.

ELMA AĞACI

Yine başladı soğuklar,   Gölgede yok ki sana arkadaş olsun,
Boyuna yağıp duruyor yağmur,   Tek başına kaldın bu kış kıyamette.
Esiyor rüzgâr acı acı.   Artık kimse bakmaz oldu yüzüne
Nasıl geçireceksin bu kışı   Dallarına tırmanmıyor çocuklar
Elma ağacı?   Kuşlar uğramıyor semtine...

ŞÜKRÜ ENİS REGÜ

- g. Durmadan yağan nedir?
h. Size göre elma ağacı nerededir?
i. Rüzgar, nasıl esiyor?
j. Ağaç, niçin yalnız başına kaldı?
k. Okuduğunuz şiiri kim yazmıştır?
l. Okuduğunuz şiirin başlığı şiire uygun mudur?

4. Aşağıdaki şiirleri okuyunuz. ‘Mavi Işık’ şiirindeki ilk iki dize ile ‘Çocuk’ şiirindeki hangi dizeler benzerlik gösterir? Şiir üzerinde çizerek gösteriniz.

ÇOCUK

Sen rüyaların en güzelini,
En tatlısını gören çocuğum;
...
Gülüşünden birazcık bana ver,
Lambalar yansın saatler dursun,
Ben küçüldükçe sen büyüyorsun
Saksıdaki çiçekle beraber,
Yaprakların hic solmasını emi,
Ve ellerin daima acemi...
Gültekin Samanoğlu

MAVİ IŞIK

Sen bir çiçeksin
Annen saksı
Hemen hastalansan
Odalar yaşlı
.....
Behçet Necatigil

5. Aşağıda bazı cümleler verilmiştir. Bu cümleleri kendi ifadenizle uygun şekilde tamamlayınız.

- Çevremizi temiz tutmalıyız çünkü.....
- Piknik yaptığımız alanları kirli bırakmamalıyız çünkü.....
- Çevreyi kirletenleri uyarmalıyız çünkü.....
- Çevreyi temiz tutmak ve doğayı korumak hepimizin görevidir çünkü.....
- Çöpleri çöp tenekesine atmalıyız çünkü.....

6. Aşağıdaki cümlelerin karşısına uygun sebepler yazınız.

- Bahçedeki çiçekleri sulamadım. Çünkü sular kesildi.
- Piknik yapamadık.....
- Erken kalkamadım.....
- Çok çalışıyorlar.....
- Basket maçında yenildiler.....

7. Aşağıdaki cümlelerden hangileri kişinin kendi düşüncelerini, hangileri herkesçe kabul edilen bilgileri ifade eder?

- Kar taneleri beyaz gülcükler dağıtarak yere iniyor.
- Kar güzeldi ama soğuk olmasa daha güzel olacaktı.
- Mikroplar gözle görülemeyecek kadar küçük varlıklardır.
- Burnumuzda soluduğumuz havadaki mikropları yakalayan kıllar vardır.
- Bazı çocuklar aşı olmaktan çok korkarlar.

8. Aşağıda verilen cümlelerden hangisi kişiye göre değişir (öznel), hangisi herkes tarafından kabul edilir (nesnel)? Karşlarına yazınız.

- Güneş yükseldikçe gökyüzündeki pembelik de yavaş yavaş açık maviye dönüştü.
- Güneşin bu kadar güzel olduğunu bilmiyordum.
- Yolun iki yanında yemyeşil tarlalar uzanıyordu.
- Daha sonra üstü çiçeklerle dolu meyve ağaçlarının olduğu bir yerden geçtik.
- Çevre o kadar güzeldi ki izlemeye doyamıyor, oradan ayrılmak istemiyorduk.

9. Aşağıdaki metinde anlamsal çelişkinin olduğu cümlelerin altını çiziniz doğrusunu yazınız.

Her şeyin olduğu gibi güneşin de ‘‘çoğu zarar azı yarar.’’

Mutlu olmamızı sağlayan güneş ışınları; bağışıklık sistemimizi güçlendirir, kemiklerimiz içinde yararlı olan D vitaminini sağlar. Ancak güneşin, hayatımızı zehir edebilen yönleri de vardır. Bunların arasında; güneş çarpması, deri lekeleri, güneş alerjisi, cilt kanseri sayılabilir. Zararlı güneş ışınlarını ne görebiliriz ne de hissedebiliriz fakat zararlı etkilerini kısa sürede görebiliriz. Bu nedenle de güneşin tam tepede olduğu zamanlarda, açıkta bol bol güneşlenmeliyiz.

10. Aşağıdaki kutucukta bir sorun anlatılmıştır. Bu sorunun çözümüne yönelik önerilerinizi yazınız.

Sınıfça yıl sonu pikniğe gittiniz. Piknik alanının çok miktarda çöple dolu olduğunu gördünüz. Bu durumda sorunun çözümü için ne önerirsiniz?

1. önerim

2. önerim

11.

A KUTUSU	B KUTUSU
Dedin ki: Bu millet, bu büyük millet Yüzyıllar boyunca geri kalmış; Bu yurt, bu güzel yurt bizim yurdumuz Her yerinden yaralar almış.	Dedin ki: Bir güzel savaşmalı Kurmak için yeniden; Bilgiyle, inançla, coşkunlukla ‘‘Öğün, çalış, güven!’’

A Kutusundaki sorun için B Kutusunda Atatürk’ün çözüm önerisi yer alıyor. Siz olsaydınız bu soruna nasıl bir çözüm önerisinde bulurdunuz?

12. Aşağıdaki diyalogları okuyunuz. Kendi düşünceleriniz ile boşlukları doldurunuz.

Babaanne:

- Ayol apartman yıkılacak, bunlar hiç uyuyanı, işe gidecek olanı düşünmezler mi?

Katılıyorum çünkü .....

.....

Katılmıyorum çünkü .....

.....

Baba:

- Gol oldu anne. Hiç düşünürler mi?

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

13. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelere katılıp katılmadığınızı nedenleri ile birlikte yazınız.

a) Günümüz çocuklarının eğlenceleri tek kişilik internet oyunlarıdır.

Katılıyorum çünkü

Katılmıyorum çünkü

c)Belgeselleri izleyerek doğayı ve hayvanları tanıyabiliriz.

Katılıyorum çünkü

Katılmıyorum çünkü

14 . Farabi Türkistanın farab şehrinde Dünyaya geldi. Arapça farsça, Latince, ve Yunancayı öğrendi. Daha çok felsefe, matematik, müzik ve Fizikle uğraştı!

Yukarıda yazım yanlışı olan sözcükleri bulup düzeltin.

15. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanı ile tamamlayınız.

Gibi, kadar, için, ile

- Küçük Gümüş'ün boyu 15 metre, Büyük Gümüş'ün boyu da 40 metre .....dı.
- Çocuklarını öksürük ve soğuk algınlığına karşı da ıhlamur çayı.....korurdu.
- O sıra da çocuklar ..... salıncak kuralım dendi.
- Bu ağaçlarda bizler .....canlıdır.
- Babaanne, açtığında mis.....kokusunu çevreye yayan ıhlamur ağaçlarının çiçeklerini toplayıp kuruturdu.

16. Çanakkale, Şehitlik Anıtı sözcüklerine '-i, -e, -de, -den' eklerinden uygun olanını getirerek cümleleri tamamlayınız.

Cumartesi günü ..... gittik.

Çanakkale'de gün boyu ..... gezdik.

Şehitlik Anıtı'n..... bolca fotoğraf çektik.

Akşam olunca ..... ayrıldık.

17.BİLİM VE TEKNOLOJİ

Bilim ve teknoloji ayrılmaz birbirinden
Çağa uyumu bekler, bireyin her birinden...
Bilim, teknik birlikte çağdaş çalışma ile
Yepyeni buluşlarla yararı gelir dile.
Bilimsel, teknolojik bizde birçok kurum var,
Bunların çalışması halkın işine yarar...
Bu kurumlar içinde kandilli gözlem evi,
Depremi incelemektedir gece-gündüz görevi.
Meteoroloji de havayı tahmin eder,
Herkes önlem alarak işine öyle gider.
Gelişen teknoloji tüm dünyayı sarıyor
İnsanoğlu uzayda Ay'a, Mars'a varıyor.
Belirli yöntemle çalışırsa her insan,
Avucunun içine girecek geçen zaman.
Bilim ve teknoloji, yeni buluşlar ile,
Çağdaş uygarlık için deneyi alır ele.
Hızla gelişen bilim giz ufkunu aşacak
Dünyada tüm insanlar çok mutlu yaşayacak!...

Ali Osman ATAK

Çocuk ve Gençlik Şiirleri(Kısaltılmıştır)

Aşağıda şiirden alınmış bölümler yer almaktadır. Bu bölümlerin verdiği bilgiler sizce doğru mudur?
Yazınız.

Bilim ve teknoloji ayrılmaz birbirinden
Çağa uyumu bekler, bireyin her birinden...

.....
.....
.....

Meteoroloji de havayı tahmin eder,
Herkes önlem alarak işine öyle gider.

.....
.....
.....

Hızla gelişen bilim giz ufkunu aşacak
Dünyada tüm insanlar çok mutlu yaşayacak!...

.....

EK-7: 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi

Sevgili öğrenciler, bu anket sizin eleştirel okuma düzeylerinizi belirlemek için hazırlanmıştır. Lütfen her bir maddeyi dikkatle okuyunuz ve size en uygun gelen seçeneğe (X) işaretini koyunuz. Vermiş olduğunuz cevaplar bu araştırma için kullanılacak ve bilgiler saklı tutulacaktır.

Ankete göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür ederiz. Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Sınıf Öğr. Dilek ALTUNSÖZ

Bartın Üniversitesi

Cinsiyet: Kız( ) Erkek( )

Yaşınız

KAZANIMLAR	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.					
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.					
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.					
4.Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.					
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.					
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.					
7.Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.					
8.Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.					
9.Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.					
10.Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.					
11.Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.					
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.					
13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.					
14.Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.					
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.					
16.Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.					
17.Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.					
18.Sorgulayıcı okurum.					

EK-8: 4.sınıf Türkçe dersi öğretim programı eleştirel okuma kazanımlarını değerlendirme anketi

Değerli Meslektaşım,

Bu çalışmanın amacı, 2005 Türkçe öğretim programının eleştirel okuma becerisini geliştirmesi ile ilgili görüş ve düşüncelerinizi ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Dilek ALTUNSÖZ

Sınıf Öğretmeni

Cinsiyet   Bayan ( )   Erkek ( )   Yaşınız ( )

Mezuniyet Durumu   Eğitim   Fen Edebiyat   Eğitim   Lisansüstü ( )   Diğer..
Fakültesi ( )   Fakültesi ( )   Enstitüsü ( )

Mesleki Deneyim   1-5 Yıl ( )   5-10 Yıl ( )   10-15 Yıl ( )   15-20 Yıl ( )   20 Yıl

KAZANIMLAR	Kesinlikle Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Ön bilgilerini kullanarak okuduğunu anlamlandırır.				
2.Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırır.				
3.Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunur.				
4.Okuduklarındaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilir.				
5.Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar.				
6.Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okur.				
7.Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.				
8.Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar.				
9.Okuduklarında gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilir.				
10.Okuduğu metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilir.				
11.Okumasını, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilir.				
12.Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.				

13. Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilir.					
14.Okuduklarından çıkarımlar yapabilir.					
15. Metindeki düşüncelerle kendi düşünceleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilir.					
16.Okuduklarındaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilir.					
17.Okuduklarında eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilir.					
18.Sorgulayıcı okur.					

EK-9: Devlet yayınlarına ait 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve içerdikleri eleştirel okuma kazanımlarına yönelik etkinlikler

1.Metin: ALTIN ÖĞÜTLER

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.Etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	2.ve 4. Etkinlik
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	
Sorgulayıcı okurum.	

ALTIN ÖĞÜTLER

- 2) Etkinlik: Aşağıda, iki aynı metin yer almaktadır. Birinci metin Nasrettin Hoca fıkrası, ikinci metin ise bir gazete haberidir. Bu metinleri okuyunuz.

Doğuran Kazan

Hoca komşusundan ödünç bir kazan alır. Kazanı geri verirken de içine bir tencere yerleştirir. Komşusu sorar:

- Hoca'm, bu ne?
- Senin kazan doğurdu, der Hoca.

Komşusu çok sevinir. Ardından birkaç gün geçer. Hoca yine komşusuna gider.

Bir iki gün kullanmak için kazanı ister. Komşusu:

- Hay hay, baş üstüne, der, kazanı sevinerek Hoca'ya verir.

Aradan uzun bir zaman geçer.

Kazanı geri gelmeyince komşusu Hoca'nın evine gider ve sorar:

- Hoca'm, bizim kazan ne oldu?
- Sizin kazan mı? Sizlere ömür, der Hoca. Komşu şaşırır.
- Aman, Hoca'm! Kazan bu, nasıl ölür?
- Komşum yine saçmaladın. Kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne neden inanmıyorsun?

Görme
engelli
sporculardan
kıyasıya
mücadele

TÜRKİYE Futbol Federasyonu ve Görme Engelliler Spor Federasyonu'nun ortaklaşa düzenlediği "Türkiye Görme Engelliler B1 (hiç görmeyenler) Futbol Şampiyonası" 21 kulübün katılımıyla Kahramanmaraş'ta düzenlendi. 4 gün süren müsabakalarla Çankaya Belediyesi Görme Engelliler Spor Kulübü önemli bir başarıya imza attı. Oynadığı 9 maçta 9 galibiyet alıp hiç gol yemeden namağlup olarak 2008 Türkiye Görme Engelliler Futbol Şampiyonası'nu kazanan Çankaya Belediyesi sporcular rekor kırmış oldu. (Basından.)

- a) Hangi metni okumak sizi eğlendirdi?
b) Hangi metni okuduktan sonra bilgi edindiniz?

ALTIN ÖĞÜTLER

3 Etkinlik:

- Okuduğunuz metinde, anlamını bilmediğiniz sözcükleri sepetin içine yazınız.
- Sepetteki sözcükleri yanda verilen defter resmi üzerine Türkçe sözlükte olduğu gibi alfabetik sıraya göre yerleştiriniz.

- Sözcüklerin anlamlarını tahmin ettikten sonra tahminlerinizi sözlüklerinize bakarak kontrol ediniz.
- Anlamlarını öğrendiğiniz bu sözcükleri cümle içinde kullanınız.

A large rectangular box with a yellow border and a blue shadow, containing several horizontal dashed lines for writing.

4. Etkinlik: Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

SİHİRLİ SÖZLER

Üç sihirli söz bilirim;   Diğeri "Rica ederim!"
 Üç yumuşak, üç tatlı söz...   İçten gelir söylenişi.
 Onlara önem veririm,   Sırası geldi kçe derim,
 Üçü de birbirinden öz.   Yumuşar içten kişi.
 "Lütfen!" sözcüğüdür bir,   "Özür dilerim!" diğeri,
 Yavaşça söylenir.   Sesin derinlerden gelsin.
 Ne zaman gelirse yeri,   Başını eğerek de ki
 Adına nezaket denir.   Seni affedebilsin.
 Ömer OSMANOV

Bu şiir ile okuduğunuz metin arasındaki ortak özellikleri aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

2. Metin: MAVİ İŞİK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	6.Etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	10. etkinlik
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	

6. Etkinlik: Şairin yerinde siz olsaydınız birinci dörtlüğün dördüncü dizesindeki "yaslı" sözcüğünün yerine hangi sözcüğü koyardınız? Sözcüğünüzü dörtlükteki boşluğa yazınız.

Sen bir çiçeksin
 Amen sakı
 Azıcık hastalansan
 Odañan .....

10. Etkinlik: Aşağıdaki şiirleri okuyunuz.

Çocuk
Sen rüyaların en güzelini,
En tatlısını gören çocuğum;
...
Gülüşünden birazcık bana ver,
Lambalar yansın saatler dursun,
Ben küçüldükçe sen büyüyorsun
Saksıdaki çiçekle beraber,
Yaprakların hiç solmasın e mi,
Ve ellerin daima acemi..
Gültekin Samanoğlu

Mavi Işık
Sen bir çiçeksin
Annen saksı
Hemen hastalansan
Odalar yaslı
.....
Behçet Necatigil

- a) Mavi Işık şiirindeki "Sen bir çiçeksin/Annen saksı" dizeleri, "Çocuk" şiirindeki hangi dizelerle benzerlik göstermektedir?
- b) Mavi Işık şiirindeki 4. dizeden sonra "Çocuk" şiirindeki hangi dize getirilirse bütünlük bozulmamış olur? Bulduğunuz dizeyi noktalı yere yazınız.

3. METİN: MAÇI BİZ KAZANDIK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.Etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	2. ve 5. Etkinlik
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	3.etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	8.etkinlik
Sorgulayıcı okurum.	
Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	4.etkinlik

3. **Etkinlik:** Okuduğunuz metindeki iki farklı düşünceyi yansıtan aşağıdaki cümlelerin altına, bu düşüncelere katılıp katılmadığınızı nedenleri ile birlikte yazınız.

Babaanne:

- Ayol apartman yıkılacak, bunlar hiç uyuyanı, işe gidecek olanı düşünmezler mi?

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

Baba:

- Gol oldu anne. Hiç düşünürler mi?

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

4 Etkinlik: Aşağıdaki hikâye haritasını, okuduğunuz hikâyeye göre doldurunuz.

Yer ve Zaman	Hikâyede geçen olay nerede ve ne zaman geçmektedir? ....
Ana Karakter	....
Yardıma Karakterler	....
Başlangıç Olayı	Hikâyede problemi başlatan olay nedir? ....
Problem	Hikâyede ele alınan problem nedir? ....
Problemi Çözme Teşebbüsleri	Problemi çözmek için ne yapıyor? ....
Sonuç	Hikâyenin sonunda neler oluyor? ....
Ana Fikir	Hikâyenin ana fikri (mesaj) nedir? ....
Tepki	Hikâyenin sonunda çocuğun babası tepkisini nasıl ifade ediyor? ....

5. Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Bu cümleler arasında nasıl bir fark vardır? Bu anlam farkını sağlayan sözcüğün altını çiziniz.

Ders çalışalım.
Ders çalışalım mı?

Annem eve geldi.
Annem eve geldi mi?

Ankara'ya gidiyoruz.
Ankara'ya gidiyor muyuz?

b. Aşağıdaki cümleleri "mi" soru ekini kullanarak soru cümlesi hâline getiriniz.

Bu gün hava güneşli.
Bu gün hava güneşli .....?

Kütüphaneye gidiyoruz.
Kütüphaneye gidiyor .....?

Maçı kazandık.
Maçı kazandık .....?

8. Etkinlik: Evde ve sokakta uymamız gereken kuralları aşağıdaki ilgili bölümlere yazınız.

Evde Uymam Gereken Kurallar	Sokakta Uymam Gereken Kurallar
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

4.METİN: BEN MUSTAFA KEMAL

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	2.etkinlik ve 4.etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	2.ve 5. Etkinlik
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	

2. **Etkinlik:** Aşağıdaki tabloda üç bölüm yer almaktadır. Bölümlerdeki soruları ne zaman cevaplamamız gerektiğini öğretmeniniz söyleyecektir.

Atatürk hakkında;

Ne biliyorum?	Ne öğrenmek istiyorum?	Neler öğrendim?
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

4. **Etkinlik:** Aşağıdaki noktalı yerleri dinlediğiniz metne göre tamamlayınız.

Askerî Ontoakul, Askerî Lise, ... ve
..... gittim.

Sonunda Kurmay ..... olmuştum.

19 Mayıs 1919'da ..... giderek .....
Savaşını başlattım.

Soyadı yasası, Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıktıktan
sonra "....."

soyadını aldım.

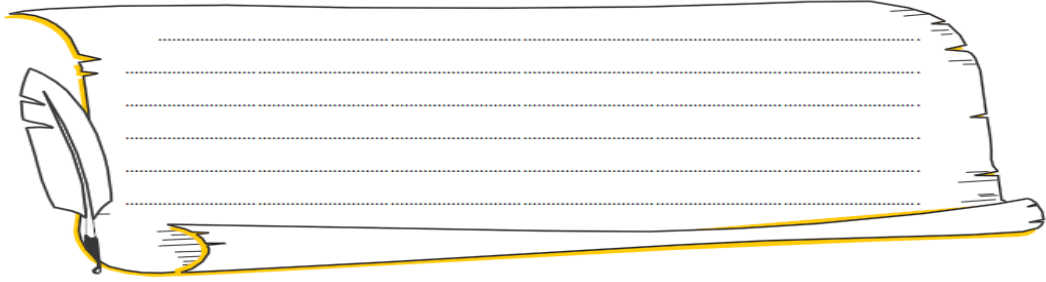
5. **Etkinlik:** Okuduğunuz metni aşağıdaki sözcüklerin yardımıyla sözlü olarak özetleyiniz.

Selanik - Ali Rıza Efendi - 1919 - bağımsızlık - Sivas - TBMM -
mareşallik - cumhuriyet - yenilikler - Türk Dil Kurumu - barış -

5.METİN: ATATÜRK'ÜN YÜKSEK İNSANLIK DUYGUSU

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.Etkinlik
Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	3.etkinlik ve 4.etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	2.etkinlik

2 Etkinlik: Okuduğunuz metinde Atatürk'ün hangi kişilik özelliklerini öğrendiniz? Aşağıya yazınız.

3. Etkinlik:

a) Aşağıda gördüğünüz fotoğraflarda Elif bize ne yaptığını anlatıyor? Ancak Elif'in cümlelerinde bazı eksiklikler var. Bu eksiklikleri "-i / -e / -de / -den" eklerini kullanarak tamamlayınız.

Ben Elif'im.

Bu da benim çalışma masam.

Şimdi masam..... yaklaşıyorum.

Masam..... kitap okuyorum.

Ben kitap okuma..... çok severim.

Şimdi masam..... uzaklaşıyorum.

b) "Çanakkale", "Şehitlik Anıtı" sözcüklerine "-i, -e, -de, -den" eklerinden uygun olanını getirerek cümleleri tamamlayınız.

Cumartesi günü ..... gittik.

Çanakkale'de gün boyu ..... gezdik.

Şehitlik Anıtı'nın..... bolca fotoğraf çektik.

Akşam olunca ..... ayrıldık.

4. Etkinlik:

a. Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili sözcükler anlatım bozukluğuna neden olmaktadır. Bu sözcükleri çıkararak cümleleri tekrar yazınız. Son cümledeki anlatım bozukluğuna neden olan sözcüğün altını çiziniz ve cümleyi yeniden yazınız.

Bu görevi ve vazifeyi yapacağına kuşum yok.

Senin böyle konuşman, söylemen gerek.

Bu memleketin toprakları üstünde kanlarını, canlarını döken kahramanlar!

Onlar, bu topraklarda canlarını verdikten sonra artık bizim evlatlarımız, çocuklarımız olmuşlardır.

b. Aşağıdaki örnek cümlede anlatım bozukluğuna neden olan sözcüklerin altları çizilmiştir. Diğer cümlelerdeki anlatım bozukluğuna neden olan sözcüklerin altını da siz çiziniz.

Bugün sağlık ve sihhatiniz nasıl? (Aynı anlama gelen iki sözcük bir cümlede kullanılmış.)

Her şeyi bir daha, yeniden gözden geçirmeliyiz.

Yıllarca karşılıklı mektuplaştılar.

Yolda çok sevimli yaşlı bir ihtiyara rastladım.

5. Etkinlik:

a. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Hak ve Görev

Hakların en birincisi, yaşamak hakkıdır. Diğer bütün haklar ve bu haklara karşılık olarak yapılan görevler, hep yaşamak hakkına dayanır. Bugünkü hukuk; insanları her kim olursa olsun, herhangi memlekette bulunursa bulunsun, yaşamak hakkına sahip sayar. Şüphe yok ki bir insanın yaşamak hakkı, onu diğerlerinin yaşamak hakkına saygı göstermek göreviyle bağlar. Bu fikri daha açık ifade edelim: Bir insanın hakkı, diğer bir insan için görev olur ve yine bir insanın görevi de diğer insanın hakkı demektir. Hak, yetki dediğimiz zaman hemen aynı şeyleri anladığımız gibi görev, zorunluluk, yükümlülük, ödev ve borç da birbirinden ayrılmayan şeylerdir. Anlıyoruz ki hakkın bulunduğu yerde görev ve görevin bulunduğu yerde hak vardır. Yani her insan aynı zamanda hem kendine ait birtakım haklara sahiptir, hem de başkalarına ait hakların kendine yüklediği birtakım görevlere sahiptir. İnsanlar, toplumsal yaşamda haklardan ve görevlerden örülmüş bir ağ içinde düşünülebilir. İnsanlar, insan kaldıkça bu ağdan çıkamazlar. Şunu da bilmelidir ki bu söylediğimiz esas, insanlık tarihine oranla yenidir ve hatta denilebilir ki bu esas istenildiği derecede tam, kesin, değişmez olarak bütün insanlığın ruhuna henüz girmemiştir.

1930 (Afet İnan, M.B. ve M. K. Atatürk'ün El Yazıları, s. 42)

6.METİN: ATATÜRK'ÜN KURTULUŞ SAVAŞI

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	5.Etkinlik

7. **Etkinlik:** Aşağıdaki dizeler, okuduğunuz şiirden alınmıştır. Bu dizeleri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

A kutusu

Dedin ki: Bu millet, bu büyük millet
Yüzyıllar boyunca geri kalmış;
Bu yurt, bu güzel yurt bizim yurdumuz
Her yerinden yaralar almış.

B kutusu

Dedin ki: Bir güzel savaşmalı
Kurtmak için yeniden;
Bilgiyle, inançla, coşkunlukla
"Öğün, çalış, güven!"

- a) A kutusundaki dizelerde anlatılan sorun nedir? Bu sorunu kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

.....
.....

- b) A kutusundaki dizelerde verilen soruna Atatürk'ün bulduğu çözüm, B kutusundaki dizelerde verilmiştir. Bu çözümü kendi cümlelerinizle yazınız.

.....
.....

- c) A kutusunda verilen soruna siz başka ne tür çözümler bulurdunuz? Çözüm önerilerinizi aşağıya yazınız.

.....
.....

7.METİN: KIŞ HAZIRLIKLARI

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	2.etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	7. etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	8.etkinlik

2. **Etkinlik:** Yazara göre ekim ayının özellikleri nelerdir? Aşağıya yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

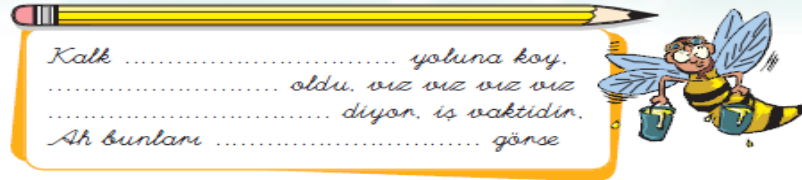
7. **Etkinlik:** Mevsimlere ait yukarıdaki fotoğraflarla aşağıdaki insan fotoğraflarını eşleştirseydik hangileri birbirine uygun olurdu? Neden? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

8.METİN: SABAH

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	1.Etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	6.Etkinlik
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	6.etkinlik ve 8.etkinlik

1. **Etkinlik:** Öğretmeniniz şiiri okurken aşağıda verilen dizelerdeki noktalı yerleri doldurunuz.

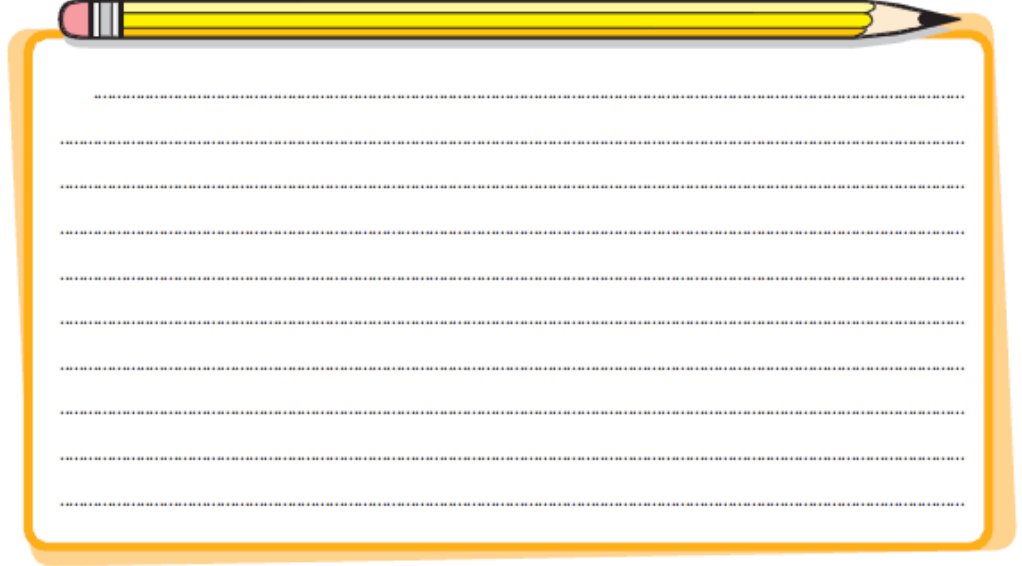

OKUMAMI DEĞERLENDİRİYORUM

Aşağıda okumanızı değerlendirmeniz için ölçütler verilmiştir. Ölçütlere göre durumunuzu ifade eden yüzün bulunduğu kutuya onay "√" işareti koyunuz.

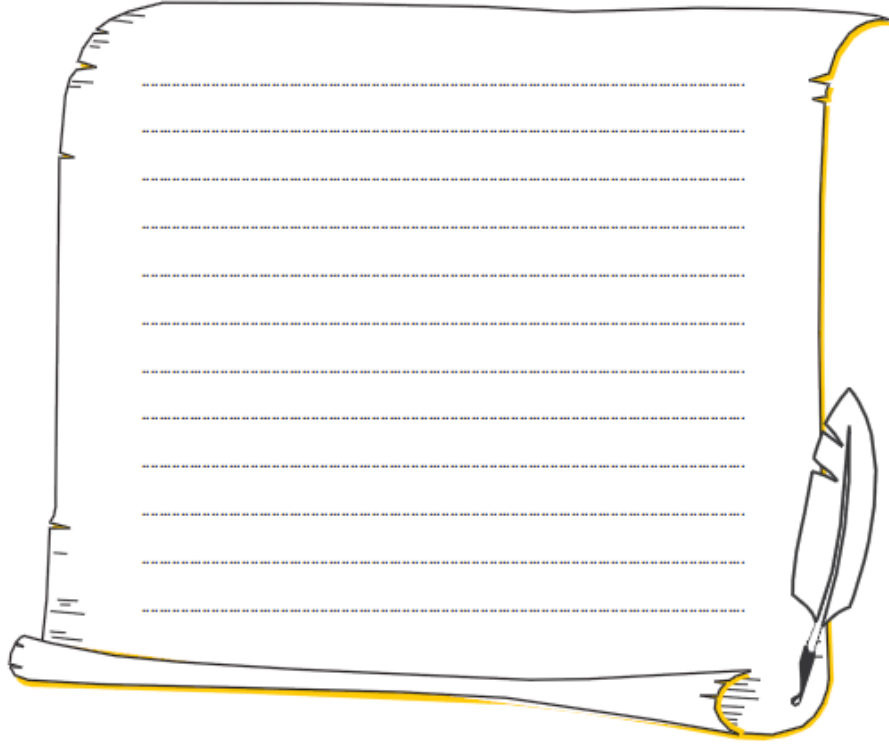
Ölçütler	😊 Evet	☹ Hayır
1. Sözcükleri doğru telaffuz ederek okudum.		
2. Noktalama işaretlerine dikkat ederek okudum.		
3. İşitilebilir bir ses tonuyla okudum.		
4. Vurgu ve tonlamaya dikkat ederek okudum.		
5. Dikkatimi yoğunlaştırarak okudum.		

6. **Etkinlik:** İnsanlarla hayvanların rollerini değiştirdiğini dűőnelim. Bu durumda yaőadığımız dűnyada neler olurdu? Dűőncelerinizi aőađıdaki noktalı yerlere yazınız (Noktalama iőaretlerine ve yazım kurallarına uymayı unutmayınız).

- b) Yazdığınız yazıyı okuyarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

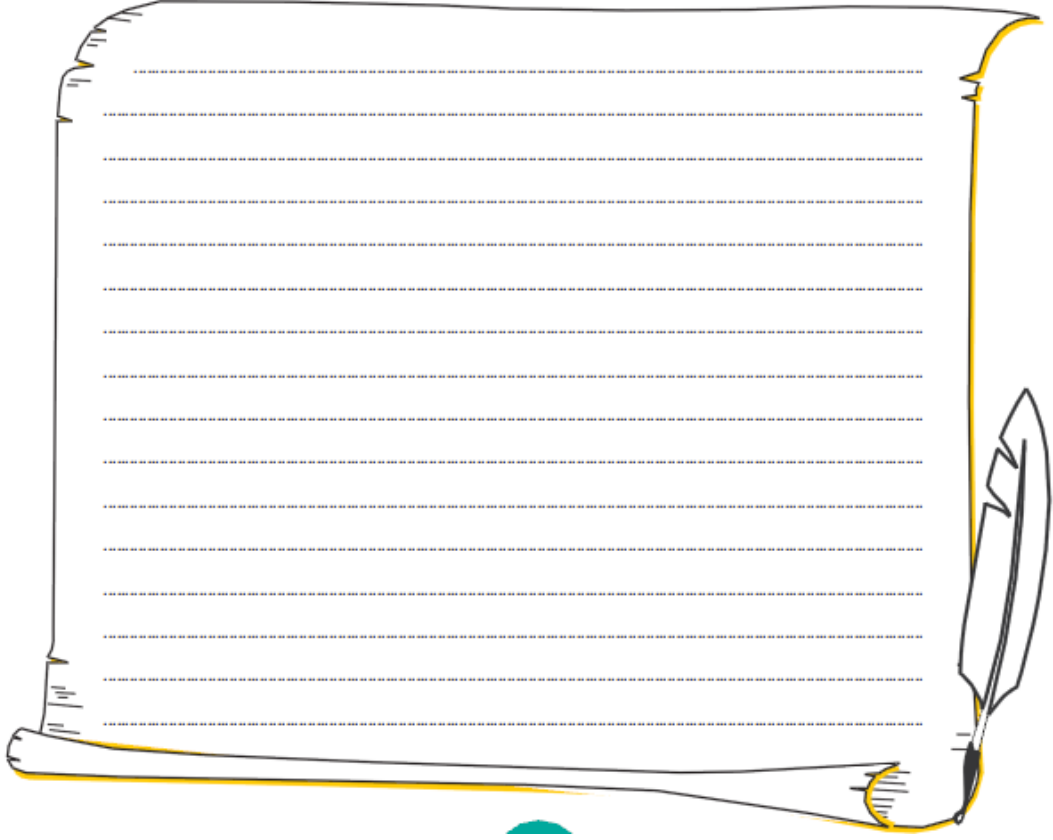
8. **Etkinlik:** Okuduđunuz őiri siz yazmıő olsaydınız őiirde gečen hayvanların yerine hangi hayvanları koyardınız ve onların ne sűylemelerini isterdiniz?

9.METİN: KONUŞAN EŞYALAR

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	9.Etkinlik
Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	5.Etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	3.etkinlik
Sorgulayıcı okurum.	

3. Etkinlik: Yazarın yerinde siz olsaydınız dinlediğiniz hikâyeyi nasıl bitirirdiniz?

5. **Etkinlik:** Okuduğunuz metinde gerçek durumları anlatan cümlelerin yanında gerçek dışı durumlara uygun cümleler de vardır. Aşağıda bunlara metinden birer örnek verilmiştir. Siz de metinden bu duruma uygun üç örnek cümle bulup ilgili yerlere yazınız.

Gerçek Durumları Anlatan Cümleler

Örnek: *Sokaklardan şarıl şarıl yağmurun suları akıyordu.*

- .....
- .....
- .....

Gerçek Dışı Durumları Anlatan Cümleler

Örnek: *Konuşanlar yağmur damlalarıydı.*

- .....
- .....
- .....

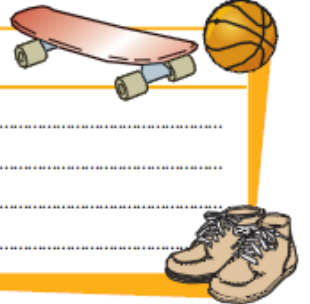
9. **Etkinlik:**

- a. Okuduğunuz metinde konuşan varlıklar nelerdir? Bu varlıkların Emre hakkında söylediklerini yazınız.

Konuşan Varlıklar	Emre Hakkında Söyledikleri
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- b. Metindeki gibi sizin kullandığınız eşyalar da dile gelseydi hakkınızda neler söylerlerdi? Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Eşyalarım	Benim Hakkımda Söyledikleri
<i>ayakkabıları</i>	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

10.METİN: MUCİT DEDEMİN MÜTHİŞ İCATLARI

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	3.etkinlik
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	

3. **Etkinlik:** Aşağıdaki "5N1K" sorularını metne göre cevaplayınız.

1. Okuduğunuz öykünün kahramanları kimlerdir?

2. Mucit Dede, icadını **nerede** yaptı?

3. Mucit Dede, icadını **ne zaman** yaptı?

4. Mucit Dede, icadının adını **ne koydu**?

5. Mucit Dede, **nasil** bir makine yaptı?

6. Mucit Dede, yaptığı icadı yarışma gününe kadar **niçin** kimseye göstermedi?

11.METİN: GEÇMİŞ ZAMAN MİSAFİRLERİ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	5.etkinlik
Okuduklarından çıkarımlar yapar.	
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	
Başlık ve içerik ilişkisini sorgular.	
Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	

5 Etkinlik:

Okuduğunuz metinde adı geçen bilim insanlarının hangi alanlarda neler yaptıklarını aşağıya yazınız.

İbn-i Sina

Alanı : .....

Yaptıkları : .....

.....

.....

Harizmî

Alanı : .....

Yaptıkları : .....

.....

.....

12.METİN: MEDYA ÇOCUKLARI

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	3.etkinlik

3 Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerdeki düşüncelere katılıp katılmadığınızı nedenleriyle birlikte noktalı yerlere yazınız.

1. Günümüz çocuklarının eğlenceleri tek kişilik İnternet oyunlarıdır.

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

2. Günümüzde akşam sohbetlerinin yerini diziler aldı.

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

3. Belgeselleri izleyerek doğayı ve hayvanları tanıyabiliriz.

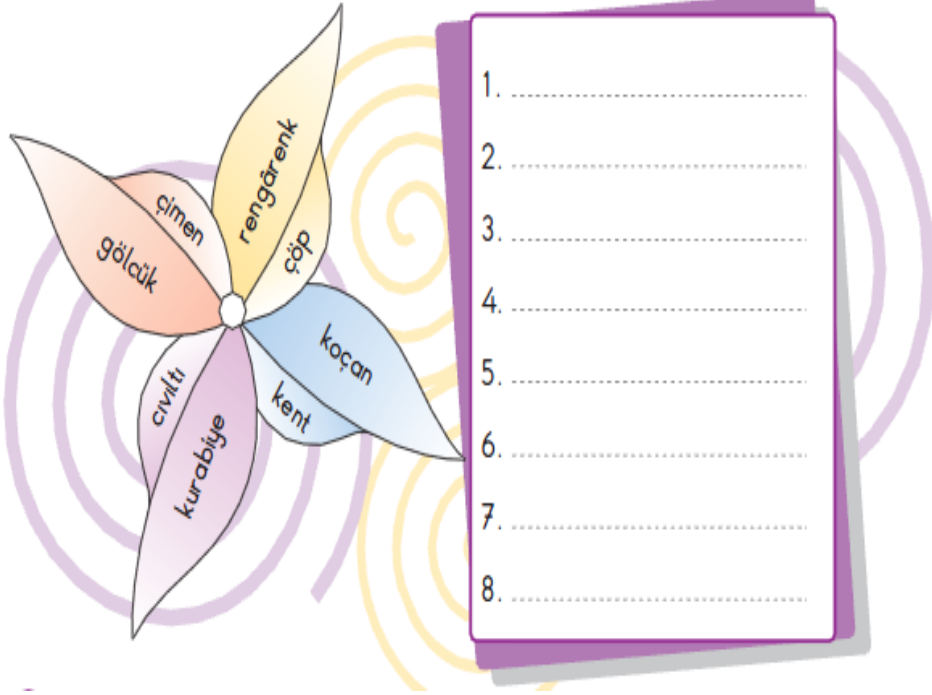
Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

13.METİN: MUTLU PARK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	7.etkinlik

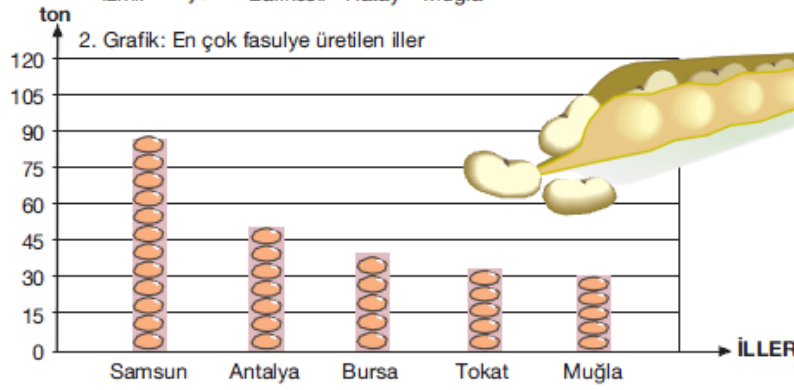
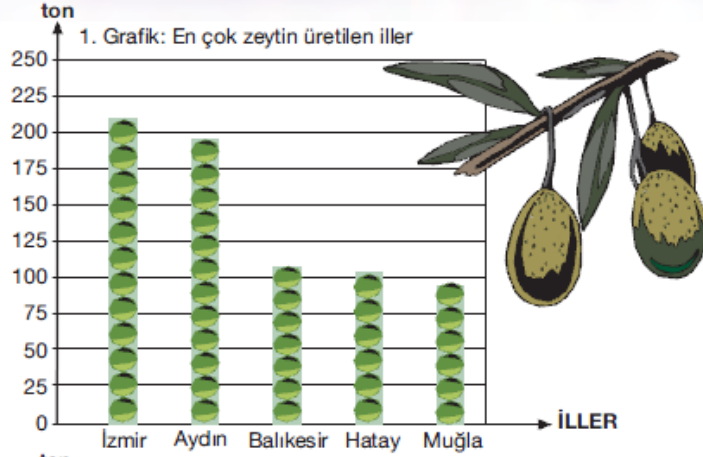
- 6 Etkinlik: Sözcükler, sözlükte alfabetik olarak sıralanır. Aşağıdaki rüzgârgülünde karışık olarak verilmiş sözcükleri, sözlükte olduğu gibi alfabetik sıraya göre sıralayınız.

14. METİN: KARA TOPRAK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	8.etkinlik
Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	7.etkinlik
Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	

7. Etkinlik: Türkiye'de 2008 yılı zeytin ve taze fasulye üretim miktarlarını gösteren aşağıdaki grafikleri inceleyiniz.

Aşağıdaki soruları grafiklere göre cevaplayınız.

1. Birinci grafiğe göre en çok zeytin üretilen illerimiz hangi seçenekte sırasıyla verilmiştir?

- (a) Aydın-İzmir-Hatay-Balıkesir-Muğla (b) İzmir-Muğla-Aydın-Balıkesir-Hatay
(c) İzmir-Aydın-Hatay-Balıkesir-Muğla (d) İzmir-Aydın-Balıkesir-Hatay-Muğla

2. İkinci grafiğe göre taze fasulye üretiminde birbirine en yakın iller hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- (a) Tokat-Bursa (b) Muğla-Bursa
(c) Muğla-Tokat (d) Antalya-Bursa

3. Aşağıdaki cümledeki boşlukları doğru şekilde tamamlayacak ifadelerin bulunduğu şıklı işaretleyiniz.

En az zeytin üretimi ..... ilimizde yapılırken en fazla taze fasulye üretimi ..... ilimizde yapılmaktadır.

- (a) Hatay-Antalya (b) Muğla-Samsun (c) Balıkesir-Samsun (d) İzmir-Muğla

4. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

D Balıkesir'de zeytin üretimi Hatay'dan fazladır.

D Üretim miktarı olarak Muğla'da zeytin üretimi Antalya'daki taze fasulye üretimine göre daha fazladır.

Y Tokat en fazla taze fasulye üretiminin yapıldığı ilimizdir.

Y İzmir'de zeytin üretim miktarı Samsun'da taze fasulye üretimi miktarına göre daha azdır.

Yanlış olduğunu düşündüğünüz cümlelerin doğrularını aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

8. Etkinlik:

a) Aşağıda eski ve yeni bazı tarım aletlerinin isimleri verilmiştir. Verilen isimleri ait olduğu fotoğrafın altına yazınız..

(.....)

(.....)

(k.....)

(.....)

(d.....)

(o.....)

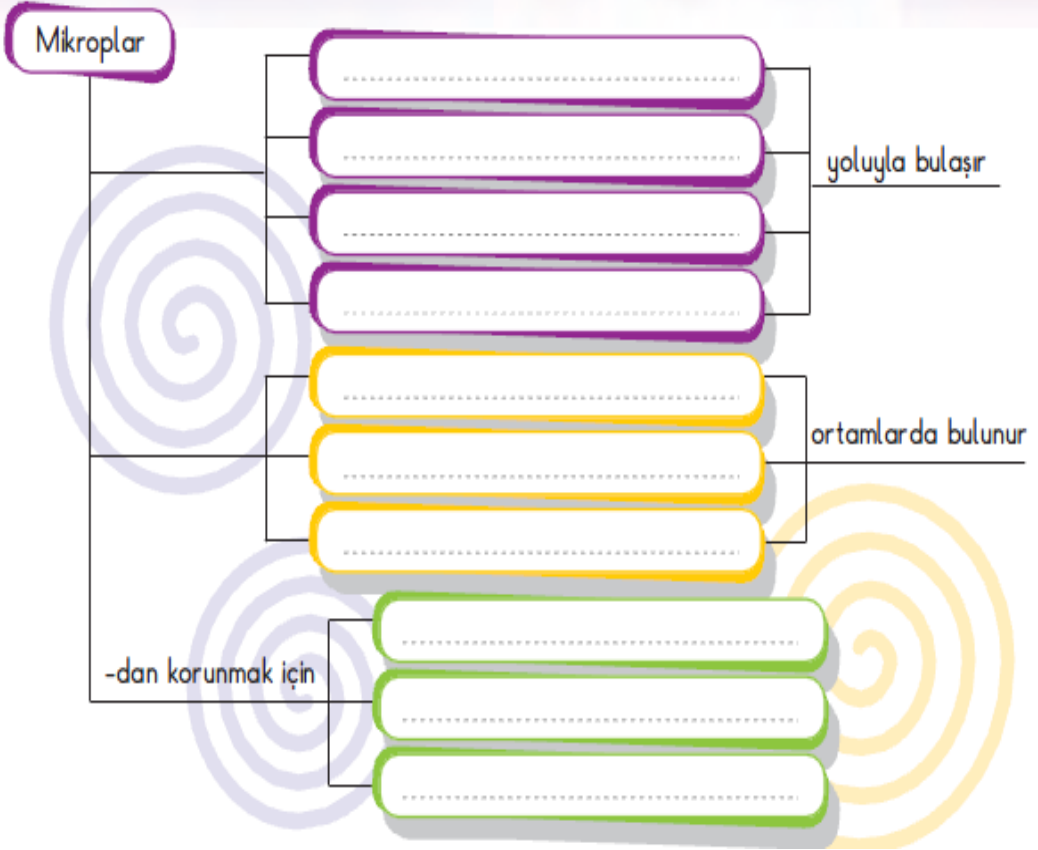
(.....)

(.....)

15.METİN: DEDEMENDE ÖĞRENDİKLERİM

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	5.ekinlik ve 6.etkinlik
Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	
Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	
Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	
Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	2.etkinlik

2. Etkinlik: Aşağıdaki eksik bırakılan cümleleri okuduğunuz metne göre tamamlayınız.

5. **Etkinlik:** Metinden alınan aşağıdaki cümlelerden hangileri kişinin kendi düşüncelerini, hangileri herkesçe kabul edilen bilgileri ifade etmektedir.

1. Kar taneleri beyaz gülcükler dağıtarak yere iniyorlar.
(Kişinin kendi düşüncesi)
2. Kar güzeldi ama soğuk olmasa daha güzel olacaktı.
(.....)
3. Mikroplar gözle görülmeyecek kadar küçük varlıklardır.
(.....)
4. Burnumuzda, soluduğumuz havadaki mikropları yakalayan kıllar vardır.
(.....)
5. Bazı çocuklar aşı olmaktan çok korkarlar.
(.....)

6. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümleleri, okuduğunuz metinden öğrendiklerinizden de faydalanarak tamamlayınız.

1. Hasta olmamak için .....
2. Yediğimiz sebze ve meyveleri yemeden önce yıkamalıyız çünkü .....
3. Vitamin deposu sebze ve meyveleri yemeyi asla ihmal etmemeliyiz çünkü .....
4. Beklemiş ten, kin biriktirin. Bu yüzden .....

16.METİN: MERAKLİ GEZGİN KAPLUMBAĞA RİZE'DE

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	2.etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	5.etkinlik
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	
Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	3.etkinlik

2. **Etkinlik:** Okuduğunuz metinde Rize'nin en çok hangi özelliklerini beğendiniz? Neden? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....
.....
.....

3. **Etkinlik:**

- a) Aşağıda verilmiş olan cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin cümleye kattığı anlama dikkat ediniz.

- Yaz tatillerini genellikle Akdeniz'de geçiririz. Bu sene özel olarak Karadeniz'i tercih ettik.
- Hafta sonları sık sık sinemaya gideriz. Bazen de tiyatroya gideriz.

- b) Siz de paragrafta boş bırakılan yerlere aşağıdaki ifadelerden uygun olanları yazınız.

"genellikle, genel olarak, özellikle, özel olarak, sık sık, her zaman, birkaçı, tamamen"

*Biz Ankara'da oturuyoruz, daşımlan Rize'de oturuyor. Yaz tatilinde
..... Rize'ye gideriz. Rize çok güzel bir ilimizdir.
..... Rize'nin yaylalarını ben çok severim. Rize'deyken
..... yaylalara çıkarız. Rize bir çok özelliğiyle tanınır. Bu
özelliklerinden ..... şunlardır:*

5. **Etkinlik:** Rize hakkında öğrendiklerinizi ve yörenize ait özellikleri ilgili yerlere yazınız.

Rize'nin İklim Özellikleri

Yaşadığım Yörenin İklim Özellikleri

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
Rize ile benzer ve farklı yönleri .....
.....
.....

Rize'nin Yemekleri

Yaşadığım Yerin Yemekleri

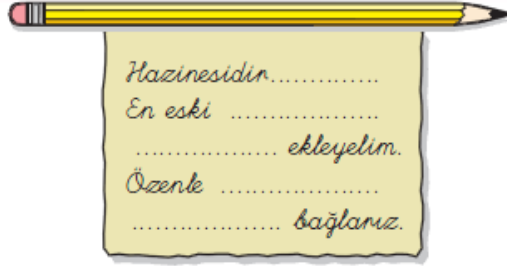
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
Rize ile benzer ve farklı yönleri .....
.....
.....

17.METİN: MÜZE

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	1.etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	1.etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	
Sorgulayıcı okur.	2.etkinlik

1. **Etkinlik:** Aşağıdaki dizeler dinlediğiniz şirden alınmıştır. Bu dizelerdeki noktalı yerleri şiiri dinlerken uygun sözcüklerle doldurunuz.

2. **Etkinlik:** Okuduğunuz şiirin şairi siz olsaydınız şiire nasıl bir başlık koyardınız? Neden?

18.METİN: BİR EFSANEDİR AMASYA

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	2.etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	
Okuduklarında karşılaştırmalar yapar.	
Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	7.etkinlik

7. **Etkinlik:** Okuduğunuz metinde geçen efsanede, Amasya halkı ejderhadan kurtulmak için tuz yüklü bir katırı ejderhanın önüne koyuyor. Tuz yüklü katırı yiyen ejderha susuzluktan çatlıyor.

a. Amasya halkının yerinde siz olsaydınız aşağıdaki seçeneklerden hangisini kullanarak ejderhadan kurtulmaya alışırdınız? Düşüncelerinizi bir paragrafla açıklayınız.

- Ben olsaydım ejderha'nın meraktan çatlamasını sağlardım.
- Ejderhayı aşırı yemekten atlatırdım.
- Ejderhayı ağlamaktan atlatırdım.
- Ejderhayı fkeden atlatırdım.
- Ejderhayı kıskançlıktan atlatırdım.

Söyle ki: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b. Yukarıdaki seçenekler dışında ejderhadan kurtulmak için başka nasıl bir çözüm bulurdunuz? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c. Yazdıklarınızı arkadaşlarınıza anlatarak paylaşınız.

2. **Etkinlik:** Metinde Evliya Çelebi, Amasya ile ilgili neler anlatmaktadır? Aşağıdaki bölümleri metne göre doldurunuz.

Amasya halkı hakkında söyledikleri	.....
Amasya'da yetişen meyveler	.....
Amasya içecekleri	.....
Amasya esnafı	.....
Amasya evleri	.....
Amasya'nın iklimi	.....
Amasya'da gezinti yerleri	.....

19.METİN: BİR KİTABIN HİKÂYESİ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	2., 3., 4. ve 5.etkinlik
Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	
Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	

2. **Etkinlik:**

a) Dinlediğiniz metne göre aşağıdaki bilgilerden doğru olanların önüne D. yanlış olanların önüne Y yazınız.

- Divanü Lügâti't-Türk Türkçenin ilk büyük sözlüğü ve ansiklopedisidir.
 Divanü Lügâti't-Türk'ü ortaya çıkaran kişi Faik Reşat Bey'dir.
 Divan'da sekiz bin Türkçe kelime ve beş yüz atasözü vardır.
 Eserde, bilinen en eski Türk dünyası haritası ile Japonya haritası bulunmaktadır.

b) Metni okuduktan sonra "Y" ile işaretlediğiniz cümlelerin doğru hallerini aşağıya yazınız.

.....
.....
.....

3. **Etkinlik:** Siz de okuduğunuz metne ilişkin dört soru yazınız. Arkadaşlarınızdan sorularınıza cevap vermelerini isteyiniz.

- .....
.....
.....
.....

4. **Etkinlik:** Okuduğunuz hikâyenin size göre en ilginç bölümü neresidir? Neden? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

5. **Etkinlik:** Metinde Divanü Lügâti't-Türk'ten alınma üç atasözü geçmektedir.

- a) Bu atasözlerini bulup aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

- b) Yazdığınız atasözlerinden birini seçiniz ve bu atasözünü açıklayan bir yazı yazınız.

20. METİN: ATATÜRK ÇOCUK OLMUŞ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim	6.etkinlik
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	

22. METİN: MASAL PERİSİ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş ekinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.etkinlik
Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	4.etkinlik
Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	

3. **Etkinlik:** Aşağıda, okuduğunuz şiirden bir bölüm ve bir tekerleme yer almaktadır.

a. Bu iki metin arasındaki ortak ve ortak olmayan yönleri belirleyip ilgili yerlere yazınız.

Masal Perisi

"Ben Masal Perisiyim.
Güzel masallar anlatırım
Geceler boyu.
Çocuklar peşimden yetişsin diye
Kırk yılda giderim ancak
Bir arpa boyu."

Tekerleme

Az gittim uz gittim... Dere tepe düz gittim. Çayır
çimen geçerek lale sümbül biçerek soğuk sular
içerek altı ayla bir güz gittim. Bir de dönüp ardıma
baktım ki ne göreyim, gide gide bir arpa boyu
yol gitmişim!.

Ortak Yönler	Ortak Olmayan Yönler
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

b. Şiire göre Masal Perisi'nin kırk yılda bir arpa boyu gitmesinin sebebi nedir?

.....

.....

.....

4. **Etkinlik:** Şiirde gerçek olanla hayal ürünü olanları belirleyiniz. Belirlediklerinizden üçer tanesini aşağıdaki ilgili yerlere yazınız.

Gerçek Olanlar	Hayal Ürünü Olanlar
.....	.....
.....	.....
.....	.....

23.METİN: OKULA GİDEN ROBOT

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	
Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında tahminlerde bulunurum.	

24.METİN: NEDEN RÜYA GÖRÜRÜZ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	Yönlendirilmiş etkinlik
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Sorgulayıcı okur.	1.etkinlik
Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	6.etkinlik

1. **Etkinlik:** Aşağıda okuduğunuz metinden bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerde anlatılanlara katılıp katılmadığınızı nedenleri ile birlikte ilgili bölümlere yazınız.

Kimilerine göre insan, rüyalarında korkularını, mutluluklarını, üzüntülerini görür.

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

Kimileri ise rüya görmenin yaratıcı olmamızı sağladığını söylüyor.

Katılıyorum çünkü .....

Katılmıyorum çünkü .....

6. **Etkinlik:** Rüyalarla hayal kurmak arasında ne tür farklılıklar ve benzerlikler olduğunu düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi bir paragraf şeklinde aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-10: CEM yayınları 4. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve içerdikleri eleştirel okuma kazanımlarına yönelik etkinlikler

1.METİN: DERSLERİMİZE NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

KAZANIM	ETKİNLİK
Okumamı, metnin içeriğini ve okuma ortamını değerlendirebilirim.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	
Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	1.etkinlik

DERSLERİMİZE NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri dinlediğiniz metne göre doldurunuz.

Metnin başlığı ..... dır.

Zihnimizin en ..... olduğu saatler sabah saatleridir.

Eğer günlük ve haftalık olarak kendimize ..... hazınlarsak daha ..... çalışmış oluruz.

Arkadaşlar, öğrendiklerimizi unutmamak için arada bir ..... yapmakta da fayda vardır.

Çalışın ve başarabileceğimize ..... başarısızlığımız için bir neden kalmaz.

2.METİN: YÜREĞİYLE KONUŞMAK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarımda karşılaştırmalar yaparım.	3.etkinlik
Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	6.etkinlik

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metne göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D", yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Okul hayatında başarılı olmak planlı ve programlı olmayı gerektirir.
- Ders çalışırken araştırmak, sorular sormak, incelemeler yapmak, tekrar tekrar okumak gerekli değildir.
- Bilgileri ezberlemeye çalışmak kısa sürede unutmaya neden olur.
- Ders çalışırken gürültülü ve sesli ortamlar dikkatimizi dağıtmaz.
- Başarılı olmak için ilk önce kendimize güvenmeliyiz.

6. ETKİNLİK

Sınıfınızda aşağıda verilen alanlarda "en iyiler" kimlerdir? Yazınız.

En şakacı öğrenci	En güzel konuşan öğrenci	En güzel resim çizen öğrenci .....
En çok kitap okuyan öğrenci	En sosyal öğrenci	En sportmen öğrenci .....
En güzel şarkı söyleyen öğrenci	En yardımsever öğrenci	En iyi şiir okuyan öğrenci .....

3.METİN: ÇOCUKLARIN TÜRKÜSÜ

KAZANIM	ETKİNLİK
Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	10.etkinlik
Okuduklarımda çıkarımlar yaparım.	13.etkinlik

Aşağıdaki yüz ifadelerini inceleyiniz. Yüz ifadelerinin yanına duygu sözcüğünü yazıp bu sözcüğü cümle içinde kullanınız.

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Duygusu nedir? .....

Cümle:.....

.....

Bu şiiiri okumakla ..... duygularım gelişti.

Bu şiiinden ..... öğrendim.

4.METİN: ATATÜRK

KAZANIM	ETKİNLİK
Okuduklarımdaki duygusal ve abartılı öğeleri belirleyebilir ve sorgulayabilirim.	
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	

5.METİN: ÖNDER ATATÜRK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	

6.METİN: DEVLET TİYATROSU NASIL KURULDU?

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	5.etkinlik

8.METİN: BAYRAĞIM

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	

9.METİN: KIRK YIL SIRTINDA ODUN TAŞIYAN ŞAİR

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap ararım.	2.etkinlik
Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri dikkate alarak okurum.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	
Okuduklarımda gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt edebilirim.	

Okuduğunuz metinden hareketle "5N 1K" etkinliğini yapınız.

Yunus nerede doğmuştur?

.....

Yunus, Hacı Bektaş'tan ne istemiştir?

.....

Yunus, nasıl şair olmuştur?

.....

.....

Yunus Emre'nin çilesi ne zaman dolmuştur?

.....

Yunus Emre, Taptuk Emre'nin ocağına niçin düzgün odun getirmiştir?

.....

Yunus'a kim sır vermek istemiştir?

.....

10.METİN: TÜKETİCİ HAKLARI

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarından çıkarımlar yapar.	12.etkinlik

Metinden hareket ederek çıkardığınız sonucu aşağıdaki boşluklara yazınız.

Bu metinden .....

..... öğrendim.

Bundan sonra .....

.....

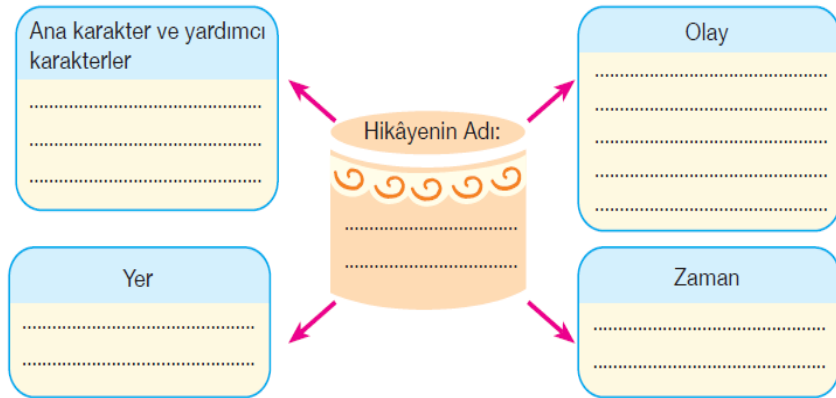
11. SİHİRLİ PASTA

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	1.etkinlik
Okuduklarından çıkarımlar yapar.	9.etkinlik

SİHİRLİ PASTA

Aşağıdaki hikâye haritasını dinlediğiniz metne göre doldurunuz.

DEĞERLENDİRME

Bu metinden .....
.....
.....
..... öğrendim.

12.METİN: TUTUMLU ÇOCUKLAR

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarından çıkarımlar yapar.	
Okuduklarından karşılaştırmalar yapar.	8.etkinlik

Tutumlu insanla savurgan bir insanın özelliklerini karşılaştırınız.

Tutumlu insan	Savurgan insan
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

13.METİN: KASIRGALAR

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	2. ve 4. Etkinlik

2.
ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

Kasırgalar nerelerde oluşur?

.....
.....

Kasırgaların oluşmasına yol açan nedir?

.....
.....
.....

Kasırgalar, hangi zararlara yol açar?

.....
.....
.....

4.
ETKİNLİK

“Sürmek” kelimesi aşağıdaki cümlelerde farklı anlamlarda kullanılmıştır. Kelimenin farklı anlamları karşı sütunda verilmiştir. Cümlelerin başına uygun rakamı getirerek bunları eşleştiriniz.

- Her odanın ziyareti bir saat sürmüştü.
- Yüzümü saçlarına sürmek için başımı eğdim.
- Dört duvar arasında bir memur hayatı sürüyordu.
- Çok sürmez, her şey düzelir.
- İngilizler onu Malta'ya sürdüler.
- Baygınlığım ne kadar sürdü, bilmiyorum.
- Öküzünün biri ölünce tarlasını süremedi.
- Satılmayan ne kadar bozuk mal varsa hepsini pazara sürerler.

- 1 Dokundurmak, değdirmek.
- 2 Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek.
- 3 Zaman almak.
- 4 Herhangi bir durum içinde bulunmak.
- 5 Zaman geçmek.
- 6 Pulluk veya sabanla toprağı işlemek.
- 7 Bir malı satışa sunmak, piyasaya çıkarmak.
- 8 Olmaya devam etmek.

14. METİN: YIKILMASIN

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	

5. ETKİNLİK

Hikâye haritasını, okuduğunuz metne göre tamamlayınız.

Ana karakterler ve yardımcı karakterler

Hikâyenin Adı

Olay

Yer

Zaman

18. METİN: BİLİM VE TEKNOLOJİ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	
Okuduğum metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt edebilirim.	6.etkinlik

6. ETKİNLİK

Aşağıda verilen genel ve özel durumları bildiren ifadeleri cümlelerdeki uygun olan yerlere yerleştiriniz.

tamamen

birkaçı

çoğunlukla

her zaman

genellikle

sadece

- Her alanda başarılı olan Türk kadınına.....güvendim.
- Ali bu tartışmada.....haklıydı.
- .....ayrı lokantada yemek yer.
- Askerlerden.....cephaneyi bekliyordu.
- Yemek yemiyor.....su içiyordu.
- Okula giderken.....bu yolu tercih ediyorum.
- Denlerinde.....başarılı olmuştun.
- Öğrencilerin çoğunun başarılı olmasına rağmen ..... başarısız olmuştun.
- Yanında.....kâğıt ve kalem taşıyor.
- Yangın yerine vardığımızda her yer.....kül olmuştun.

19. METİN: EVREN VE DÜNYAMIZ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.etkinlik
Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Evren, nelerden oluşmaktadır?
.....
.....
2. Evren, nasıl oluşmuştur?
.....
.....
3. Dünya hangi galaksi içinde bulunmaktadır?
.....
4. Güneş'in kaç tane gezegeni vardır?
.....
5. Evrende mesafeler ne ile ölçülür?
.....

20. METİN: SONBAHAR

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	5.etkinlik
Okuduklarımdan çıkarımlar yapabilirim.	9.etkinlik

5.
ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Meltem, sonbaharı niçin sevmiyor?

.....
.....
.....

2. Meltem'in annesi, kızına sonbaharın güzelliğini ve önemini anlatmak için ne yapıyor?

.....
.....
.....

3. Meltem'in annesi sonbahar yaşanmadığı zaman hangi problemlerin ortaya çıkabileceğini söylüyor?

.....
.....
.....

9.
ETKİNLİK

DEĞERLENDİRME

Bu metinden .....

.....
.....
.....
..... öğrendim.

21.METİN: GÖL

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuma öncesi, okuma sırası ve sonrasında metinle ilgili soruları cevaplandırırım.	3.etkinlik ve 6.etkinlik

3.
ETKİNLİK

Aşağıdaki dizelerde boş bırakılan yerleri şiiri dinlerken doldurunuz.

Enin tepelende..... Bazı.....esince:
Gümüş .....akan: .....ince ince
Binikin bin ..... olun. ipek bin.....gibi.

Göl ..... bin aynadır. ....kaçan neşesi.
.....saklanır: Önce.....sesi:
.....onu korur. Sonra.....taş gibi.

6.
ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiire göre cevaplayınız.

Şair hangi duygular içindedir?
.....
.....
.....
.....

Şiirde işlenen ana duygu nedir?
.....
.....
.....
.....

Şiire farklı başlıklar yazınız.
1.....
2.....

Şiire bir dördlük de siz yazınız.
.....
.....
.....
.....

22.METİN: LALE ANNE

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	3.etkinlik ve 10.etkinlik
Başlık ve içerik ilişkisini sorgularım.	5.etkinlik
Okuduklarımdaki dil, ifade ve bilgi yanlışlarını belirleyebilirim.	4.etkinlik ve 11.etkinlik

3.
ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri sebep-sonuç ilişkisi kurarak tamamlayınız.

SEBEP	SONUÇ
....	Büyükanne çevredekiler Lale Anne, der.
....	Mor lalesinin soğanını kimseye vermez.
....	Ben "anne, baba" sözcüklerini söylemeden "Cıs!" diyerek konuşmaya başlamışım.
Büyükanne bana: – Bak Deniz, dedi. Çiçekleri seveceksin.	Çiçekleri seven insanlar başkalarına kötülük yapmazlar.

4.
ETKİNLİK

Aşağıdaki paragraflarda dil, ifade ve bilgi yanlışlıkları vardır. Bu yanlışlıkları tespit edip düzeltiniz. Paragrafı düzgün şekliyle aşağıdaki boşluğa yazınız.

Çiçekleri bende çok seviyorum. Ormanlardan topladığım çiçeklerin kitaplarımın arasında kurutuyorum. Sonra onları renkli kartonlara güzelceden yapıştırıyorum. Bir resim çerçevesinden yerleştiriyorum.

Anneannemede lavanta çiçekleri topluyor. Pamuklu bezden dikiği torbalarda koyuyor. Çamaşırlarımızın arasında, giysi dolaplarında bunları yerleştiriyor.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

23. METİN: SAĞLIK ÖĞÜDÜ

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	3.etkinlik
Metindeki düşüncelerle kendi düşüncelerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirleyebilirim.	

24.METİN: TATİLDE SAĞLIK

KAZANIM	ETKİNLİK
Ön bilgilerimi kullanarak okuduğumu anlamlandırırım.	1.etkinlik
Okuduklarımda sebep-sonuç ilişkileri kurarım.	5.etkinlik
Metindeki anlam bakımından çelişkili ifadeleri belirleyebilirim.	7.etkinlik
Okuduklarımda eksik bırakılan ve ilgisi olmayan bilgiyi fark edebilirim.	9.etkinlik

EK-11: Özgeçmiş

Adı Soyadı	Dilek ALTUNSÖZ
Eğitim	Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği (Haziran-2009) Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı
İş Tecrübesi	Kumluca Atatürk Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (Aralık 2010- Haziran 2012) Kumluca Atatürk Yatılı Bölge Ortaokulu (Haziran 2012- Şubat 2013) Bedil İlkokulu (Şubat 2013- Ocak 2014) Ahmetler İlkokulu (Ocak 2014-Aralık 2015) Bartın Bilim ve Sanat Merkezi (Aralık 2015-?)
İletişim	Tel: 0(507) 766 69 70 E-Posta: dilek_dilan1986@hotmail.com